

Uppsats 61-80 poäng
Barn- och ungdomslitteratur
Institutionen för humaniora
och samhällsvetenskap
September 2007

Systemskap i två amerikanska romansviter för unga kvinnor

**En jämförande analys av
Louisa May Alcotts *Little Women, Good Wives* och
Ann Brashares *The Sisterhood of the Traveling Pants*.**

Författare: Marie-Helene Klementsson
Handledare: Wiveca Friman

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 INLEDNING	5
SYFTE	5
FRÅGESTÄLLNING	5
METOD, AVGRÄNSNING OCH DISPOSITION	6
2 HISTORISK BAKGRUND	8
AMERIKANSK HISTORIA UNDER DET OMVÄLVANDE 1800-TALET	8
Att bruka prärien – pionjäreterna/nybyggarna	8
Den industriella revolutionen	8
Manifest Destiny	9
Nord och Syd – Civil War	10
BARN- OCH UNGDOMSLITTERATUREN I EN SAMHÄLLSKONTEXT	11
Pilgrim's Progress – det kristna budskapet	11
Det amerikanska barnets situation 1800-1850	13
Barnlitteraturen mellan 1820-1860	14
Slutet på 1800-talet och början på 1900-talet	15
Barnlitteraturens resa under 1800-talet	16
DEN AMERIKANSKA FAMILJEN I VERKLIGHET OCH FIKTION UNDER 1800-TALET	18
American Girls – Women - Sisterhood	19
Woman's Sphere eller Caddie Woodlawn Syndrome	20
American Boys	22
Buspojkar	23
Demokratins pojkar	23
Pojkboken vs flickboken	24
Mammans roll	25
Pappan	26
USA IDAG	27
Lite befolkningsstatistik	27
Kvinnans förändrade roll i det Amerikanska samhället	27
3 FÖRFATTARPORTRÄTT	30
LOUISA MAY ALCOTT	30
Modern forskning om Alcott	33
ANN BRASHARES	36
4 ANALYSDEL – PRESENTATION AV ALCOTTS OCH BRASHARES VERK	38
FLICKPORTRÄTTEN OCH SYSTERSKAPET I ALCOTTS VERK	38
Little Women och Good Wives	38
FLICKPORTRÄTTEN OCH SYSTERSKAPET I BRASHARES VERK	40
The Sisterhood of the Traveling Pants	41
The Second Summer of the Sisterhood	42
Girls in Pants- The Third Summer of the Sisterhood	44
Forever in Blue- The Fourth Summer of the Sisterhood	46
DEN KOLLEKTIVA HUVUDPERSONEN- THE MULTIPLE CHARACTER	48
Systersonerna i Little Women	50
Flickorna i The Sisterhood of the Traveling Pants	52
FAMILJEKONSTELLATIONERNA	54
DE NÄRVARANDE MAMMORNA	56
DE FRÅNVARANDE PAPPORNA	58
FRÄLSNINGSMOTIVET	59
5 RESULTAT	62
DEN KOLLEKTIVA HUVUDPERSONEN	62

MAMMORNA OCH PAPPORNA	64
DET KRISTNA BUDSKAPET ELLER FRÄLSNINGSMOTIVET.....	66
DEN VAKNANDE SEXUALITETEN – KÄRLEKSRELATIONERNA.....	67
SAMMANFATTNING AV RESULTATET.....	69
6 SAMMANFATTANDE DISKUSSION.....	72
KOLLEKTIVA HUVUDPERSONEN	73
MAMMORNA OCH PAPPORNA	74
FRÄLSNINGSMOTIVET	75
DEN VAKNANDE SEXUALITETEN - KÄRLEKSRELATIONERNA	75
SYSTEMSKAPET	76
LITTERATURFÖRTECKNING	78
BILAGA 1	81
JEANSENS REGLER.....	81

Systemskap i två amerikanska romansviter för unga kvinnor
En jämförande analys av Louisa May Alcotts *Little Women* och *Good Wives*
och Ann Brashares *The Sisterhood of the Traveling Pants*.

Sisterhood in Two American Novel Suites for Little Women
A comparative analysis of Louisa May Alcott's *Little Women* and *Good Wives*
and Ann Brashares' *The Sisterhood of the Traveling Pants*.

Av: Marie-Helene Klementsson
Högskolan Kristianstad
Institutionen för Humaniora
2007

Abstract

The purpose of this Master Thesis is to compare two American novel suites for young women, Louisa May Alcott's *Little Women* and *Good Wives* to Ann Brashares series of *The Sisterhood of the Traveling Pants*. The social status of women and children in the US during the 19th century is analyzed and compared historically and literary with the situation 130 years later.

The main question is, what differences exist in the books and is there a connection between the changes in society and literature?

The method of this Master Thesis is to make a comparative narratological analysis placed in a historical context.

The result shows that the multiple character remains and enhances the identification process. Motherhood in the works of Alcott is prominent, whereas in the works of Brashares, sisterhood replaces motherhood.

In Alcott's US during the 19th century, Christian faith was in the foreground. The goal for girls was the holy matrimony, followed by the sanctuary of heaven. Brashares depicts, in the 21st century, self-fulfilment to be aspired on earth.

The strength of Alcott's portrayed sisterhood is weakened when marriage is consumed. In Brashares works, the love relationships are no longer the sole purpose of life and consequently not a competitor to the sisterly friendship.

Sökord: systemskap, kollektiv huvudperson, Louisa May Alcott, Ann Brashares, familjekonstellation, frälsningsmotiv, kärleksrelationer, Systrar i jeans, Unga kvinnor, Pilgrim's Progress, 1800-talet i USA

Keywords: sisterhood, multiple character, family constellation, salvation motif, love relations, Women's Sphere, Sisterhood of the Traveling Pants, Little Women, 18th century US

1 Inledning

Syfte

Mitt syfte är att jämföra två romansviter för unga kvinnor - Alcotts *Little Women* (1868) och *Good Wives* (1869)¹ med en populär flickbokssvit från 2000-talet – Ann Brashares fyra böcker i serien *The Sisterhood of the Traveling Pants* (2001-2007)².

Detta kommer att göras utifrån den amerikanska historien under 1800-talet och nutidshistoria och statistik. Utöver det kommer jämförelsen att belysa situationen för Alcotts förutsättningar i tid och rum, genom en barnlitteraturhistorisk översikt i en samhällskontext.

Frågeställning

Huvudfrågan, som uppsatsen ska svara på, är vilka skillnader som finns i flickböckerna skrivna av Alcott och Brashares. Vad har ändrats under de 130 år som skiljer verken åt? Finns det eventuellt uppenbara samband mellan förändringarna i samhället och litteraturen?

Vilka delar av en önskad personlighet framhävs när det gäller karaktärerna i de kollektiva huvudpersonerna, vilka drag poängteras i den kompletta personen? Är det samma drag hos flickorna som var önskvärda under 1860-talet jämfört med 2000-talets flickor?

Har samhällets förändringar påverkat familjeförhållanden i grunden eller finns det uppenbara igenkänningsfaktorer när det gäller just värderingar och familjekonstellation? Hur beskriver författarinnorna genom sina verk mammornas och pappornas roll då – och nu?

Det kristna budskapet under 1800-talet, genom John Bunyans *Pilgrim's Progress*³, kommer att analyseras i både *Little Women* och *The Sisterhood of the Traveling Pants*. Finns det kristna budskapet överhuvudtaget kvar i dagens sekulariserade samhälle i vilket Brashares verk utspelar sig?

Hur beskrivs och jämförs i respektive verk den vaknande sexualiteten och kärleksrelationerna hos systrarna?

¹ Alcott, Louisa May (1868+1869). *Little Women and Good Wives*. Everyman's Library Children's Classics. Random House, London. Oavkortad upplaga 1994. Jag kommer att hänvisa till *Little Women* i uppsatsen när det gäller både den och *Good Wives* eftersom böckerna numera ses som en och samma.

² Brashares, Ann (2001). *The Sisterhood of the Traveling Pants*. Delacorte Press. New York.

Brashares, Ann (2003). *The Second Summer of the Sisterhood*. Delacorte Press. New York.

Brashares, Ann (2005). *Girls in Pants. The Third Summer of the Sisterhood*. Delacorte Press. New York.

Brashares, Ann (2007). *Forever in Blue. The Fourth Summer of the Sisterhood*. Delacorte Press. New York.

³ Bunyan, John (1678). *The Pilgrim's Progress*. London.

Metod, avgränsning och disposition

För att få rätt bakgrund till den första moderna flickboken, Alcotts *Little Women*, anser jag det relevant att ta upp förutsättningarna för den tidens kvinnor, män och barn. 1800-talet var omvälvande för Amerika och med tanke på det, behövs en historisk redovisning för att kunna placera Alcott och hennes verk i rätt tidsanda och visa hennes författarskaps förutsättningar. Inbördeskriget spelade en stor roll i Alcotts eget liv och även i *Little Women*. Romanerna som blomstrade under den här tiden gick tillbaka till de romantiserade sentimentala berättelserna, som en flykt från fattigdom, barnarbetare och krig. Barn och ungdomslitteraturen beskriver situationen i städerna på ett målande sätt och ger mer konkreta exempel än de mer avskalade redogörelser som finns i rena historieböcker.

Pilgrim's Progress betydelse för amerikanerna, under mer än 200 år, speglas i litteraturen under bland annat 1800-talet och *Little Women* är inget undantag. Därför finns ett längre referat med i uppsatsen av *Pilgrim's Progress* för att tydliggöra en parallelldragning till dåtidens kristna anda. Vad finns kvar av det i dagens sekulariserade samhälle? Det kommer att tas upp under rubriken frälsningsmotivet.

Redovisningen av 1800-talets litteratur och historia med detaljerade tids- och rumsbeskrivningar gör att analyserna av *Little Women* och *Good Wives* håller sig till handlingen och karaktärerna. I resultatet kopplas däremot historisk bakgrund ihop med litteraturen och analyser görs därutav. Även om det finns två böcker till i serien om familjen March finns de inte med i uppsatsens analys, då handlingen i dem inte längre fokuserar kring systemskapets sfär, mamma, pappa och religion kopplat till uppfostringsideal. När de unga kvinnorna utvecklats till kvinnor, gifter sig och får egna barn går systemskapet in i nästa fas. Den perioden ligger inte som underlag för uppsatsens syfte.

Likaså kommer inte uppsatsen att ta upp genusperspektivet eller i dess förlängning de homosexuella dragen, i framförallt Alcotts verk, som många gånger är fokus för analys.

Efter den historiska bakgrunden kommer författarporträtten av Alcott och Brashares. Detta för att förstärka bilden av den historiska kontexten kring författarinnorna och deras verk.

Analyserna av Brashares verk kräver mer utrymme än Alcotts *Little Women*, med tanke på att de även ska spegla 2000-talets flickuppväxt och nutidshistoria. *Little Women* och dess förutsättningar kommer att vara mer underbyggd via den historiska och den litterära genomgången av 1800-talets Amerika som finns i början av uppsatsen.

Nikolajevs analysverktyg kommer att användas när det gäller den kollektiva huvudpersonen, eftersom de kan anses vara direkt anpassade till undersökning av

barnlitteratur. De olika metodiska redskapen jag kommer att använda presenteras i analysdelen.

Uppsatsen inleds med allmän amerikansk historia under 1800-talet, såväl som en barnlitterär översikt i en samhällskontext av samma period. Det följs av de amerikanska pojkarnas, flickornas, mammornas och pappornas situation i verklighet och/eller fiktion.

De båda författarinnorna Louisa May Alcott och Ann Brashares presenteras sedan och de följs av flickporträtt ur de analyserade verken som är *Little Women* och *Good Wives* av Alcott och Brashares *The Sisterhood of the Traveling Pants*, *The Second Summer of the Sisterhood*, *Girls in Pants- The Third Summer of the Sisterhood* och *Forever in Blue - The Fourth Summer of the Sisterhood*.

Därefter analyseras verken med fokus på de fyra flickornas systerskap i respektive bok för att möjliggöra jämförelserna i resultatdelen. Det följs av en teoretisk genomgång av den kollektiva huvudpersonen, baserat på Maria Nikolajevas terminologi. Vidare presenteras flickorna på ett individuellt plan, för att möjliggöra en jämförelse och bedömning av de kollektiva huvudpersonerna som görs i resultatdelen. Därpå följer analyserna av familjekonstellationer, de närvarande mammorna, papporna och frälsningsmotivet.

I resultatdelen länkas historia, samhällskontext och analyserna ihop. Det följs av en sammanfattande diskussion av de två systerskapen och därmed i förlängningen den kollektiva huvudpersonen, den amerikanska familjen, det kristna budskapet och den vaknande sexualiteten.

2 Historisk bakgrund

Amerikansk historia under det omvälvande 1800-talet

Att bruka prärien – pionjärerna/nybyggarna

De flesta nybyggarna, som flyttade västerut ut på prärien, utsattes för hård prövning där hungern och kylan var de värsta fienderna. Livet var hårt att leva och arbetet var tunggrott. Det fysiska arbetet klassades dock som ädelt och hustrun hjälpte till med mannens sysslor och det gjorde även barnen. Lockelsen för dem alla var möjligheten att skapa ett bättre liv åt sin familj.

Tack vare nya uppfinningar och tekniska framsteg, som förbättrade vattenpumpar, ståltrådstängsel, mekaniska skördare och plogar gjorda av stål, underlättades arbetet något. Tillverkningen skedde i städer som Chicago och med hjälp av järnvägen forslades de ut på prärien. Grödorna transporterades sedan med hjälp av järnvägen tillbaka till städerna. Före 1800-talet slut försörjde präriens vete miljoner av människor, inte bara i USA.⁴

1862, mitt under det brinnande inbördeskriget, stiftades en ny lag som hette Homestead Act. Den innebar att i väst kunde vem som helst få 160 tunnland. Allt som behövdes var ett familjeöverhuvud som var minst 21 år gammal, amerikansk medborgare eller invandrare som tänkte bli det och att de flyttade ut på en bit statlig mark och bodde där i fem år.⁵

Den industriella revolutionen

I slutet av 1700-talet kom den industriella revolutionen till England för att under 1800-talet nå sin kulmen. Under drottning Victorias regeringstid – Victorian Era, som varade i nästan 64 år, förändrades samhället och dess struktur radikalt. Arbetslösheten på landsbygden gjorde att befolkningen i de större städerna ökade, eftersom arbete endast fanns att få i fabrikena. Slummen växte och fattiga föräldralösa barn drev omkring på gatorna.

1789 kom en engelsk mekaniker, Samuel Slater, över Atlanten och ur minnet kopierade han engelsmännens bomullsspinnmaskin och startade upp en spinnerifabrik på Rhode Island.⁶

Mellan 1803 och 1815 var England i krig med Frankrike och båda ländernas krigsskepp blandade sig i amerikansk handel. I juni 1812 förklarade amerikanska kongressen krig mot England. I december 1814 slöts fred mellan parterna i Europa och det kan tyckas som om

⁴ O'Callaghan (1990) sid 63

⁵ O'Callaghan (1990) sid 62

⁶ O'Callaghan (1990) sid 38

kriget var meningslöst. När hamnarna blockerats och de importerade varorna från Europa stoppats förstod man dock faran med att vara beroende av andra, vilket innebar att den nationalistiska andan fick ett rejält uppsving.

Med freden 1815 gick landet in i en era av stor ekonomisk och fysisk expansion. Under åren 1820-1860 skedde en enorm tillväxt, ekonomiskt och befolkningsmässigt - amerikanska befolkningen ökade med 200 %.

Manifest Destiny

Allt eftersom befolkningen ökade, blev behovet av land större. 1800 var Mississippifloden USAs västra gräns. ”The Manifest Destiny” var en framtidsvision de nyinflyttade amerikanerna hade. Ideologin att befolka kontinenten från öst till väst legitimerades av tron på att amerikanerna var ett utvalt folk som gjorde det på uppdrag av Gud. De ansåg att på sikt skulle deras landområde sträcka sig från Atlanten till Stilla Havet. 1830 stiftades en ny lag, Indian Removal Act, som innebar att de indianer som bodde öster om floden Mississippi tvingades flytta västerut till ett område som kallades Indianterritoriet.⁷

1846 kom amerikanerna överens med engelsmännen att dela Oregon i två lika stora delar där skiljelinjen var den 49:e breddgraden, vilken redan utgjorde gränsen mellan USA och Kanada. Samma år var USA dessutom i krig med Mexico. Amerikanerna ockuperade Mexikos huvudstad, Mexico City, 1847. 1848 slöts ett fördrag som utökade USAs landmassor med Kalifornien, Arizona, Nevada, Utah, New Mexiko och Colorado.

Tusentals mil skiljde de västra bosättningarna i USA från de östra. Vägen över ”the sea of grass” ansågs som oändlig och marken obrukbar. Indianerna, som levde på buffalon, bodde dock där eftersom det under 1840- och 1850-talet inte var någon annan som övervägde att bosätta sig på området. Inom 25 år från inbördeskrigets slut hade ändå hela prärien delats upp i stater och territorium. Ranchägarna behövde gräset som betesmark till sina stora hjordar.

En viktig faktor för att sluta frontierlinjerna var järnvägsbygget, då det vidsträckta landet behövde kunna förflytta sina produkter snabbt och smidigt. Järnvägsbygget för att binda samman västra sidan av Mississippi med Stilla Havet och österut från Kalifornien var klart den 10 maj 1869 då linjebyggandet möttes i Promontory Point i Utah. Den första järnvägen genom nordamerikanska kontinenten var ett faktum. Den nya järnvägen följdes snabbt av andra.⁸

⁷ O’Callaghan (1990) sid 42

⁸ O’Callaghan (1990) sid 60

1890 hade frontierlinjerna från Mississippifloden och bosättningarna från Stillahavssidan mötts. Detta kompletterade och avslutade ”The Manifest Destiny”. På mindre än ett halvt århundrade hade USA växt från en liten nation längs östkusten till ett av de största länderna i världen.

Nord och Syd – Civil War

1810 bodde det 7,2 miljoner människor i USA. För 1,2 miljoner av dessa hade orden i självständighetsförklaringen, från den 4 juli 1776, inget värde. Att alla män skapades lika var långt ifrån sant, eftersom det inte inkluderade de svarta slavar. Thomas Jefferson som skrev självständighetsförklaringen ägde själv slavar, likaså gjorde George Washington och andra politiska frontfigurer. De hade dock inte gott samvete i frågan men de flesta landägarna i sydstaterna som Virginia och Louisiana försvarade slaveriet, eftersom kultiveringen av deras tobaks-, ris- och bomullsfält var en omöjlighet utan slavarbetare. Välfärden för plantageägarna berodde följaktligen till stor del på tillgången av slavar.

1793 uppfann Eli Whitney bomullsmaskinen vilket underlättade det svåra företaget att rensa bort fröna från den plockade bomullen. Uppfinningen möjliggjorde en ökning på 8000% av odlad bomull mellan 1791 och 1820. I norr var gårdarna mindre och klimatet kyligare, därför behövdes slavar helt enkelt inte där. Invånarna satte sig emot slaveriet på grund av moraliska och religiösa skäl. Många blev abolitionister och de ville avskaffa slaveriet i lag. Under tidigt 1800-tal hade många stater förbjudit slaveriet inom sina egna gränser och 1808 övertalade de kongressen att göra importen av slavar från Afrika olaglig. En förlikning gjordes med ”Missouri Compromise” där man tillät slaveriet i Missouri- och Arkansasområdena men förbjöd det väst och norr om Missouri.⁹

Avtalet löste dock inte problemen. I ett försök att blidka slavägarna kom lagen, ”Fugitive Slave Act”, som innebar att slavägarna kunde straffa de slavar som rymt men fångats in. Belöningar, ”bounties”, utfärdades ofta till dem som kunde föra tillbaka de förrymda och en yrkesgrupp växte fram som kallade sig för ”Bounty Hunters”. Med hjälp av lagen kunde slavjägarna även söka igenom stater som förbjudit slaveriet.¹⁰

I norr, framför allt i staten New England, där bland andra familjen Alcott bodde under 1800-talet, reagerade folk på slaveriets orättvisor och många ställde upp med mat, pengar och husrum till de förrymda slavar. Slavar förflyttades på nätterna och slutmålet var ofta Kanada, eftersom lagen inte gällde där. Järnvägen användes i många fall som transportmedel

⁹ O’Callaghan (1990) sid 45

¹⁰ O’Callaghan (1990) sid 47

och den omsorgsfullt organiserade flykten kom att kallas för ”Underground Railroad”. En aktiv person i att hjälpa slavarerna var bland annat Harriet Beecher Stowe – författaren till *Onkel Toms stuga*.

Delningen mellan nord och syd blev ett faktum när Abraham Lincoln blev president. Han var emot slaveriet men han hade inget stöd från sydstaterna vilka bildade ”The Confederacy”, som till slut bestod av elva sydstater. 1800-talets blodigaste krig stod för dörren och började med skotten i Fort Sumter den 12 april 1861. I kriget slogs amerikaner mot amerikaner. General Lee, som ledde sydstaterna, förlorade i Gettysburg mot nordstaterna ledda av Grant, i det största slaget i amerikansk historia, där över 50000 män skadades eller dödades under tre dagar. När Lee slutligen kapitulerade i den lilla byn Appomattox 1865 hade 635000 män fått sätt livet till i kriget.

Utgången av kriget löste två frågor. Amerikas förenade stater skulle var ett odelat land och med 13:e tillägget förbjöds slaveriet. Dessutom kom 14:e tillägget som innebar att de svarta fick fullvärdigt medborgarskap och rättighet att rösta. Detta ledde dock inte till att svarta fick det bättre i sydstaterna, eftersom de vita vägrade att godkänna 14:e tillägget, och det bildades terroristgrupper för att förstärka de vitas makt. Den mest kända gruppen var Ku Klux Klan som arbetade för att ta ifrån de svarta deras rättigheter. Segregeringen blev så småningom ett faktum med separata tåg, parker, skolor, restauranger, teatrar, simhallar och även kyrkogårdar. De svarta som bröt mot lagen åkte i fängelse eller dödades.

Det kan tyckas som om arbetet för de medborgerliga rättigheterna var förgäves, men det skulle visa sig att så var inte fallet. Det var bland de modigaste försöken för att få rasrättigheter i USA. Speciellt 14:e tillägget var viktigt – det låg som grund för kampen för de medborgerliga rättigheterna under 1940- och 1950-talet.¹¹

Barn- och ungdomslitteraturen i en samhällskontext

Pilgrim's Progress – det kristna budskapet

År 1620 anlände båten Mayflower till amerikanska kusten. Det var ett av alla de skepp som skulle komma att anlända till det nya landet de följande 250 åren. Ombord fanns ”pilgrims” – människor som rest iväg från sitt hemland för att få religiös frihet i det nya landet. Framförallt ville de ”rena” religionen och göra den enklare. Dessa människor kom att kallas puritaner och de bosatte sig framförallt i New England med Boston som centralort. Deras filosofi, att arbete var heligt, speglar sig tydligt bland annat i kretsarna kring nybyggarna. Kunskap var viktigt

¹¹ O'Callaghan (1990) sid 56-57

och läsförmåga ett måste, då den personliga utvecklingen noggrant skulle dokumenteras i dagböcker. Flärd och lyx föraktades och förkastades, medan familjen och den personliga tron var det viktiga. Mannen i familjen var överhuvud och hustrun skulle lyda honom med ett mjukt sinne.¹²

En av alla dessa puritaner var John Bunyan. Han föddes i England 1628 och satt i fängelse under två perioder på grund av att han predikade utan att vara präst. Andra fängelsevistelsen varade i sex månader med *Pilgrim's Progress* (1678) som resultat. Då kunde han inte ana att boken, efter bibeln, skulle bli den mest lästa boken i det nya landet under nästan 200 år.

Pilgrim's Progress berättar om Christian, som har en märklig dröm en natt. Berättelsen är en slags fantasy i biblisk tappning, den är skriven allegoriskt och ska spegla det mänskliga samvetet. Namnen på människorna respektive platserna beskriver deras karaktär och symboliserar Christians samvete, handlingskraft och mod

Christian får veta att staden som han bor i kommer att gå under. Han försöker övertyga sina föräldrar och andra i byn men blir inte trodd. Han lämnar hembyn, City of Destruction, med sin tunga ryggsäck, för att ta sig till The Celestial City. På sin pilgrimsfärd möter han till en början Evangelist, Obstinate, Pliable och Faithful.

Christian vandrar vidare mot The Celestial City och trots lockelser från Hypocrisy och Formalistmen väljer Christian den raka och smala vägen. Längst upp på en kulle finns ett kors där texten växlar mellan olika bibelcitat, Christian faller ner på knä och får frälsning. Hans tunga ryggsäck faller av honom och vandringen fortsätter lätt och ledigt. Övertygad i sin tro klarar han av ett möte med två stora lejon, där bland annat Mistrust misslyckas. Christian och reskamraten, Faithful möter monstret Apollyon som vill att Christian ska kriga för honom. Christian vägrar eftersom han kämpar för en ny kung som är både förlåtande och den starkaste i världen - det vill säga Gud.

Christian får så småningom sällskap av flickan Hopeful och en ny lärdom blir att ta avstånd ifrån makt och rikedom. Hopeful och Christian blir fängslade i Doubting Castle av jätten Giant Despair men de lyckas fly med hjälp av en nyckel Christian tidigare fått av Evangelist. På nyckeln står nämligen inristat "Och se, jag är med er alla dagar, till tidens slut." Efter alla prövningar ser de äntligen ljuset, som är murarna runt the Celestial City. Vägen tar slut och mellan dem och staden finns en flod utan någon bro över. Djupet bestäms av deras tro. Både Hopeful och Christian tar sig över, men utan kläder, vapenutrustning eller

¹² O'Callaghan (1990) sid 16

resehandböcker. Endast deras textrullar är intakta när de väl når andra sidan. De blir välkomnade och får möta Faithful, Christians föräldrar men framförallt får de möta Kungen – som är Gud Fader själv.

Det amerikanska barnets situation 1800-1850

Författare före 1850 koncentrerade sig på att berätta om ”idealbarnet” – ett väluppfostrat barn som lär sig genom att uppfatta och erfara. Barnets karaktär beskrevs genom sina handlingar och även innersta rummet ansågs bli belyst genom dessa. I litteraturen beskrevs de amerikanska barnen som lydiga, respektfulla och självständiga. Utländska besökare, många av dem engelsmän som undersökte sin före detta koloni, uppfattade dock de verkliga barnen som ouppfostrade och arroganta.¹³

De berättelser som skrevs under den här tiden var inte plats- eller tidsbestämda. För att få veta mer om det praktiska livet i Amerika måste man läsa självbiografierna som uppstod precis före inbördeskriget. Författarna till dessa var söner och döttrar till den stora medelklassen såsom bönder, affärsägare eller präster.

Det självbiografierna belyser är att barnen var en viktig del av arbetskraften under 1800-talet. Stolthet i att arbeta fanns och i och med att barnen deltog i försörjningen blev hierarkin i Amerika annorlunda än den rådande i England, där barnens status fortfarande var mycket låg. Böckerna skrevs av vanliga människor och männen beskrev sin tid utanför hemmet medan kvinnorna skildrade barndomen i detalj och lärdomen från den. Kvinnorna behöll kontakten med systrar, mammor och vänner genom hela livet. Lydia Maria Child rekommenderade försiktighet i barnuppfostran i *The Mother's Book*. Catherine Sedgwick's *Home* och Jacob Abbott's *Franconia* tog upp oreglerliga barn till följd av att föräldrarna varit för hårda och inte gett dem kärlek. Disciplinen som dokumenterades i självbiografierna riktade in sig på en inre kontroll av medvetandet och inte på en lydighet baserad på rädsla. Detta som en följd av att man ansåg att barnen utvecklade en känslig medvetenhet redan i ung ålder.¹⁴

Arbetet på gården var den största sysselsättningen i början på 1800-talet men runt 1830-talet blev ett allt större antal barn anställda inom industrin och arbetade tio till tolv timmar per dag. Bilden av barnet i arbete före 1850 är dock inte alls jämförbar med skräckhistorierna som kom under andra hälften av 1800-talet och tidigt 1900-tal. Barnen på fabriker från den tiden beskrevs som stympade och förkrympta. Detta ledde så småningom till att lagar mot barnarbete stiftades.¹⁵

¹³Scott MacLeod (1994) *American Childhood*. The University of Georgia press. Athens & London. Sid 127-129

¹⁴ Scott MacLeod (1994) sid s 100-109

¹⁵ Scott MacLeod (1994) sid 133-135

Barnlitteraturen mellan 1820-1860

Mellan 1820 och 1860 blomstrade ekonomin och befolkningsmängden ökade med 200 %, landets gränser utvidgades och tekniska uppfinningar ökade produktion och sysselsättning. Den nationella känslan växte och man ansåg att böcker borde vara en nationell produkt och under andra halvan av århundradet blev det så.

Barnlitteraturen skulle ge moralisk bildning och författarnas intention var att underhålla endast för kunna ge en morallektion, som i exempelvis Samuel Goodrichs *Self-Willed Susie*.

Böckerna gav inga detaljer om hemmet, mat, kläder eller andra aktiviteter som skulle kunna tidsbestämma handlingen utan de blev abstrakta och generella. Till skillnad från de rikt detaljerade självbiografiska berättelserna, som kom senare, berättar barnen lite om dagliga göromål och om hur det var att växa upp i ett amerikanskt hushåll under första halvan av 1800-talet. Detaljrika, självbiografiska ungdomsböcker med vardagsbeskrivningar som kan bli funna i *Tom Sawyer*, *Little Women*, *Story of a Bad Boy* och *Hoosier Schoolmaster* existerade inte i litteraturen före 1860. Karakteriseringarna var enkla och utan tvivel om vem som var god eller ond. Varje berättelse handlade om ett barn som var i behov av moralisk tillsägelse och som visade på att erfarenheten är den bästa läraren. Berättarstrukturen var enkel, utan tids- eller rumsbeskrivningar.

Amerikanska historien eller pionjärernas vedermödor var inte ämnen i dessa tidiga berättelser. På samma sätt ignorerades slaveriet i barnlitteraturen, även om det var det ämne som i stort dominerade den politiska debatten från 1820 till kvällen 1860 då Missouri Compromise undertecknades i slutet på kriget. Fabrikerna, som konstant ökade i antal, nämndes inte heller i barnböckerna före 1850. Inte heller indianernas krisartade situation, som berodde på Manifest Destiny andan, finns representerat i litteraturen före 1850.

Barndomen var en förberedelse för det vuxna livet och den högst rankade egenskapen hos ett barn var lydnad. Det ideala barnet skulle vara nöjt och inte sträva efter mer. Eftersom det verkliga livet bjöd på oordning och instabilitet värdesattes förutsägbarhet och organisation i barnlitteraturen. De rika ansågs inte vara de som var lyckligast utan det var de goda som åtnjöt lyckan.

Författarna hade dock inga illusioner om att världen utanför liknade deras påhittade idealisering av hemmet. Attityden eller behandlingen som fiktionen visade gentemot barnet var en snäll sådan, på det stora hela visades respekt som kanske inte ens visas barnet idag. Även om barnets intresse för etiska frågor överskattades tog författarna barnen på allvar som

moraliska personer. När republiken var ung brydde man sig mycket om den nya nationens framtid. Barnen som snart nog skulle bli aktiva medborgare vävdes in i mönstret.¹⁶

Ett undantag, i den trend som undvek att skriva om slaveriet, stod *Uncle Tom's Cabin* (1852) av Harriet Beecher Stowe för. Den var också, enligt många politiker, katalysatorn till inbördeskrigets utbrott. ”In an oft-cited anecdote, Abraham Lincoln is said to have characterized Stowe as the ’little woman who started this great war’ upon meeting her in 1862”.¹⁷ Harriet Beecher Stowes sentimentala berättelse, som beskriver den svåra livssituation de svarta slavarna hade i den amerikanska södern, sätter igång en revolution i frågan och delar landet i två läger. De mänskliga rättigheterna går sedan hand i hand med kvinnornas rätt i feministiska grupper framfart, framförallt i New England som var puritanernas fäste.

Slutet på 1800-talet och början på 1900-talet

Hos amerikanerna i slutet på 1800-talet och i början på 1900-talet lästes samma böcker inom familjen. Läsning var det största nöjet som fanns tillgängligt och högläsningen var en mycket populär sysselsättning. Många bevis finns på familjer som inte hade så mycket pengar men i vilka det ändå lästes. Barnen läste allt som kom i deras väg utan fördomar när det gällde kvalitetsnivån. Författare som lästes var bland annat Shakespeare, Thackeray, George Eliot, Alcott, Dickens, Brontë, Hawthorne, Cooper och Stevenson.

De moraliserande böckernas tid var förbi, såsom söndagsskoleböckerna och de didaktiska verken. Den romantiserade barndomen nådde sin höjdpunkt i tidsperioden och sågs som en fri, gyllene period när barnen var nära Gud och naturen. Den verkliga meningen med livet inriktades mot leken. På den populära nivån visades den romantiska genrens sentimentalitet, vilken fokuserade på barnets skönhet och oskuldsfullhet. Barndomen avbildades med en aura av myt, med de viktiga elementen av oförstörd natur. Synen på det vuxna livet var mycket mörkare med materialism och politisk korrupktion.¹⁸ Verkligheten var dock en annan:

in spite of exuberant economic success, late nineteenth-century America was beset by social strains: poverty, slums, exploited labor, destitute children, urban crime, and growing class conflict. By the 1890s, consciousness of all these ills was high¹⁹.

¹⁶ Scott MacLeod (1994) sid 87-99

¹⁷ Abate, Michelle Ann (2006). *Topsy and Topsy-Turvy Jo: Harriet Beecher Stowe's Uncle Tom's Cabin and/in Louisa May Alcott's Little Women*. Children's Literature 34, Hollins University. Sid 59

¹⁸ Scott MacLeod (1994) sid 114-117

¹⁹ Scott MacLeod (1994) sid 118

År 1790 hade Amerika fyra miljoner invånare och 1900 var siffran 76 miljoner.²⁰ Samtidigt blomstrade den romantiserade synen i litteraturen. Hjalteaktioner och känslomässig öppenhet beundrades. Blackmores *Lorna Doone* var ett tydligt exempel på detta. Medeltida myter och legender som skrevs om för att passa in i tidens känslomässighet var till exempel, *The Song of Roland*, *Robin Hood*, *King Arthur*, *Tristan and Isolde*.²¹

Familjerna läste allt detta tillsammans och eftersom många av de mest kända författarna under den här tiden, Kipling, Twain, Burnett och Cable, skrev för både barn och vuxna. De vuxna läste gärna om barn i huvudrollen, så länge barnen var älskvärda och berättelserna sentimentala och så var fallet i exempelvis; *Rebecca of Sunnybrook Farm*, *Little Lord Fauntleroy* och *Captain January*.

Utanför den ledande riktningen eller den traditionella läsningen fanns det en annan slags läsning. Under den senare delen av 1800-talet producerades ”trashlitterature” i form av serier som rags-to-riches, westerns, dime och kriminalromaner. Den tidigare skräplitteraturen som kom på 1860-1880-talen var oskuldsfull till skillnad från den som kom i slutet på århundradet. Den senare kännetecknas av osedlighet och sensationslystnad där skillnaden mellan gott och ont var flytande.

Eftersom många ansåg att den första läsningen hos barn kom att prägla barnets läsning i framtiden var det mycket protester kring de omoraliska böckerna. Bibliotekarierna var idealister och en stark rörelse i sig och de vägrade köpa in litteraturen. De hoppades på att utbilda massorna, lyfta upp underklassen och ledsaga immigrantbarnen till mainstreamlitteraturen istället för skräplitteraturen. Enligt bibliotekarierna borde barnen genom läsning få bredd, styrka och hälsa och inget annat. De ville påverka barnen till att bli goda och inte släppa dem lösa i litteratur som skulle kunna forma dem till morbida människor.

Barnlitteraturens resa under 1800-talet

Teorierna under 1700-talet uppmuntrade till kunskap och vetenskap, där barnet skulle vara förnuftiga och ofullkomliga. 1900-talets början gick i romantikens tecken och idealbarnen skulle vara oskuldsfulla och perfekta. Däremellan fanns 1800-tals barnen. Den tidiga 1800-talslitteraturen följde 1700-tals litteraturen i England tillhandahållna av Maria Edgeworths levande berättelser. Hon var dottern till Richard Lovell Edgeworth, som i sin tur var lärjunge till Rousseau. Han menade på att barnen lärde sig från erfarenhet, när de begick fel lärde de

²⁰Sörensen Thomas (2006-03-31). Föreläsning om Amerikas historia. Högskolan Kristianstad.

²¹Scott MacLeod (1994) sid 118

sig från sina misstag och då kunde de få hjälp av sina moraliserande föräldrar. Maria Edgeworths sätt att skriva blev mönstret i de amerikanskproducerade böckerna.²²

Hennes berättelsemodell, skildrade raka och trevliga barn som tänkte på andra före sig själv, för att sedan finna lyckan i plikt och självkontroll. Hon förhållande hemmets härd där hälsa och förnöjsamhet var ledande, trots den rådande ekonomiska obalansen. Hemmet porträtterades med tydlighet som mammornas domän.

Brytningen kom 1850 och berodde på den stora sociala förändringen. På 1840- och 1850-talet ökade de fattiga explosionsartat i USA. Tusentals immigranter, som kom i mitten av århundradet hade ingen önskan att flytta västerut utan de stannade i de redan överbefolkade städerna där slummen uppstod. Barnen till de allra fattigaste berörde allmänheten, de var smutsiga, trasiga med en aura av hopplöshet kring sig. Det sociala nätverkets brister framträder under industrialismens frammarsch. På 1840-talet började de här barnen att framträda i barnlitteraturen. I tidningar och böcker som *Youth Companion magazine* och, *New York Ledger* beskrevs ensamma barn med blåa läppar och bara fötter som gick omkring på gatorna. De fanns tillsammans i källare halv nakna, halvsvältande och utarmade utöver vad man någonsin kunnat drömma om. Hålet i det sociala nätverket medförde att det inte fanns någon hjälp för dem att få.

När inbördeskriget började överskuggades de fattiga barnens lidande av andra problem. Efter kriget började en ekonomisk expansion i landet, utom i de södra staterna som var tillintetgjorda. Nu gick litteraturen från Marias Edgeworths tankar tillbaka till det man haft tidigare: evangeliska tankar och hemmets romaner.²³

En motreaktion till industrialismens fulhet, fattigdom och slum i städerna kom den romantiska erans blomstring med under 1860-talet och ett halvt sekel framåt. De skildringarna kallas även den sentimentala berättelsen. Romanerna på 1860-talet centrerades kring det romantiska barnet och genren nådde sin höjdpunkt i slutet på århundradet. Här kom Frances Hodgson Burnetts *Little Lord Fauntleroy*²⁴ som den mest kända i den romantiska eran. Alla delar av det romantiska barnet betonades; skönhet, oskuldsfullhet, personlighet och att vara renhjärtad. Laura Richards *Captain January*²⁵, Martha Finleys *Elsie Dinsmore*²⁶ och Horatio Algers *Ragged Dick*²⁷ har alla en huvudperson med kristen framtoning och med drag av

²² Scott MacLeod (1994) sid 143-144

²³ Scott MacLeod (1994) sid 149

²⁴ Burnett, Frances Hodgson (1885). *Little Lord Fauntleroy*

²⁵ Richards, Laure E. (1890). *Captain January*

²⁶ Finley, Martha (1893). *Elsie Dinsmore*. Dodd, Mead. New York.

²⁷ Alger, Horatio (1868). *Ragged Dick*

frälsare. I början på 1800-talet såg de vuxna på barndomen som en tid av förberedelse för vuxenlivet. Den romantiska litteraturen gjorde barndomen till höjdpunkten i livet och därmed blev vägen till mognad inte en väg fram utan bakåt.²⁸ Vuxenlivets epitet var inget barnet eftersträvade eller längtade efter utan barndomen ansågs som livets bästa tid och där ville man stanna kvar.

Den amerikanska familjen i verklighet och fiktion under 1800-talet

Enligt Strickland, kom under 1800-talet ett nytt föredöme för familjen genom "sentimental family" modellen. När städerna befolkades och försörjningen bestod i arbete utanför hemmet, i fabriker eller kontor, ändrades familjeidealet. Männens började arbeta utanför hemmet medan medelklasskvinnornas rörelsefrihet fortfarande var begränsad till hemmets väggar. De förvärvsarbetade inte utan moderskapet var huvuduppgiften. Kvinnan måste vara beredd på att lida i tysthet, inte ifrågasätta mannen och hennes enda möjlighet att komma undan förtrycket var genom döden.²⁹

Den tidigare modellen, som benämns "old-fashioned family", innebär patriarkala riktlinjer, vilket med all önskvärd tydlighet uppmuntrade kvinnans underlägsenhet. Detta skedde dock i en miljö där hon hade en uppgift i att sköta - hemmet. När den unga kvinnan gift sig, vilket i stort sett var oundvikligt i den sentimentala berättelsen, begränsades hennes sfär till en isolerad del i samhället där hon skulle stanna och verka. Den tendens som detta innebar, och som var en förutsättning i den sentimentala berättelsen, beskrev hemmet och dess domäner beundrande och i ett aktat och dyrkat ljus. Strickland kallar det "Cult of Domesticity". Denna sentimentala vision av hemmet och kärnfamiljen var en del av den heliga institution som moralisterna förespråkade. Hemmet var en starkare källa till att bevara kristna värderingar än kyrkan själv.³⁰

"Family of fashion" innefattade de nyrika familjerna och en reträtt till den engelska aristokratin ideal med en kvinna som satts på en piedestal där hon varken förvärvsarbetade eller tog hand om hushåll och barn. Meningen med livet, enligt Alcott, framtogs kvinnorna som blev "restless, aimless, frivolous and sick".³¹ Alcott försökte i sin litteratur föra samman och minska avståndet mellan den moderna familjen och hemmet. Hon ansåg att efterrapningen av den Europeiska aristokratin inte var av godo i sin helhet.³²

²⁸ Scott MacLeod (1994) sid 156

²⁹ Strickland, Charles (1985). *Victorian Domesticity. Families in the Life and Art of Lousa May Alcott*. The University of Alabama Press. Alabama. Sid 89

³⁰ Strickland (1985) sid 8

³¹ Strickland (1985) sid 89

³² Strickland (1985) sid 96

American Girls – Women - Sisterhood

Det kvinnliga idealet ändrades under 1800-talet i Amerika. Från att träna döttrarna till ett värdinneskap i sällskapsrummet gick uppfostran ut på duglighet i praktiska göromål i köket. Tidigare, och fortfarande under 1800-talet i England, ansågs det fattigt att låta döttrarna arbeta och göra nytta för sig i hemmet. Därmed kom den amerikanska 1800-talskvinnan att skilja sig en hel del från den engelska systemen. De amerikanska flickorna agerade mer självständigt, fritt och tufft i allmänhet och de ansågs också vara mer jordnära och praktiska.³³

I de engelska böckerna spelade köken en liten roll. Även om köket fanns med i en del av Edith Nesbits böcker förekom det mer som en måltidsplats. Det reflekterades inte över hur maten kommit på bordet. De hemtrevliga köken i den engelska litteraturen bebos av personer som hobbiter eller mullvadar. I de amerikanska böckerna beskrivs köksregionerna enligt följande, ”/.../ such a pleasurable sense of warmth and well-being to American books; the hearth and the food on the table represent comfort and security”.³⁴

Strickland beskriver Alcotts skepticism kring äktenskapet för kvinnor med samma ambition som hon själv. Hon var dock inte negativ till institutionen som sådan men hon menade att även ensamheten hade ett högt pris. ”for she knew from personal experience that spinsterhood could mean a lonely life, leaving a woman shut off from both men and women”. Från sin erfarenhet i ämnet kom drömmarna om en slags kvinnoförening, vilken hon kallade ”loving league of sisters”. Detta kom i takt med att 1800-talskvinnan börjat fundera på kvinnor som grupp – en tidig version av feminism. Strickland anser att många amerikanska kvinnor ”were beginning to think of themselves as a ’sisterhood’ /.../ this group consciousness achieved the status of subculture within Victorian society”. Även efter äktenskapet fortsatte den nära relationen mellan kvinnorna och det sätts i samband, med Alcotts familj som typexempel, med ekonomisk kris. Systerskapsbandet mellan systrarna och mamman förstärks tydligt då lojalitet och intimitet vinner mark i deras gemensamma kamp för brödfödan.³⁵

Betydelsen av sisterskapet, som funnits i barnlitteraturen, har oftast undergrävt och setts som mindre viktig än den heterosexuella relationen. Även i Jo och hennes systrars fall, enligt Seelinger Trites, får sisterskapet stå tillbaka då männen kommer in i bilden. Dessutom pågår många gånger en tävling om männen i fråga vilket ytterligare splittrar vänskapen.³⁶

³³ Avery (1994) sid 173

³⁴ Avery (1994) sid 160

³⁵ Strickland (1985) sid 83-84

³⁶ Seelinger Trites, Roberta (1997). *Waking Sleeping Beauty. Feminist Voices in Children's Novels*. University of Iowa Press. Iowa City. Sid 91

Seelinger Trites diskuterar mamma/dotter relationen och menar att den är den mest komplexa relationen i kvinnolitteraturen. Hon anser att begreppet om moderskapet kom långt före den kulturella konstruktionen om systerskapet. Förhållandet mellan mor-dotter är den primära relationen i en ung flickas liv. Få klassiker tar dock upp det starka bandet mellan mor och dotter på ett representativt sätt. Seelinger Trites spinner vidare genom att se på litteraturkritikernas sätt att närma sig mor-dotter förhållandet. Hon anser att relationen, mer än någon annan förutsättning inom den kvinnliga relationssfären, problematiseras på grund av att mamman i vår kultur ses som en representant för den vuxna kvinnan.³⁷

Precis som Strickland ser Seelinger Trites på det kvinnliga bandet som en typ av gemenskap eller undergrupp i samhället:

Whether the female bonding takes place in friendships, real or surrogate sisterhoods, lesbian relationships, or mother/daughter relationships, its purpose in these texts is to explore female relationships as a metaphor for community.³⁸

Woman's Sphere eller Caddie Woodlawn Syndrome

Under 1800-talet hade kvinnan sin roll att spela som kom att kallas "Woman's Sphere"³⁹ eller "Caddie Woodlawn Syndrome"⁴⁰. Carol Brinks bok *Caddie Woodlawn*⁴¹, som är en historisk roman, berättar hur det var att växa upp i en pionjärfamilj under mitten på 1860-talet. Den anses vara sanningsenlig både fakta- och känslomässigt i sina beskrivningar av barnens uppväxt.⁴²

Handlingen centreras kring Caddie, som växer upp med två bröder. När hennes liv börjar begränsas i puberteten och bröderna får fortsätta att leka fritt, har hon svårt att ta mammans förmaningar på fullt allvar. En dag busar hon och bröderna, men den enda som får bannor är Caddie. Hon blir förargad över den orättvisa behandlingen och hennes pappa förklarar för henne hur hennes beteende måste förändras nu när hon måste börja ta sitt kvinnliga ansvar. Enligt honom är kvinnans lott att lära männen bland annat mildhet, kärlek och artighet och visa världens skönhet. Den kunskap hon behöver för att klara sina nya uppgifter kan hon inte få utan disciplin och restriktioner.

De amerikanska barnen, även flickorna, lekte mycket i jämförelse med de engelska

³⁷ Seelinger Trites (1997) sid 100-101

³⁸ Seelinger Trites (1997) sid 92

³⁹ Scott MacLeod (1994) sid 4 taget ur Welter, Barbara (1966) "The Cult of True Womanhood, 1820-1860", *American Quarterly* 18, sid 151-74.

⁴⁰ Scott MacLeod (1994) sid 6

⁴¹ Brink, Carol Ryrie (1935). *Caddie Woodlawn*. Macmillan. New York.

⁴² Scott MacLeod (1994) sid 3

barnen. Framförallt var de utomhus och klättrade i träd och sprang omkring. Inga större skillnader fanns i fritidsaktiviteterna mellan pojkar och flickor. Detta ändrades dock drastiskt för flickorna när de närmade sig puberteten. I många biografier berättar kvinnor om hur glädjen i livet och friheten försvann när de tvingades in i den vuxna rollen. ”Many American women could not look back to their childhood years as a period of physical and psychic freedom unmatched by anything in their later life”.⁴³ Övergången till vuxenlivet beskrivs av många kvinnliga självbiografiförfattare. Barnen som läste dessa böcker på slutet av 1800-talet kunde knappast undvika slutsatsen att slutet på barndomen, dessvärre också innebar slutet på den bästa tiden i livet.⁴⁴

Inträdet i vuxenlivet skedde ungefär när flickorna var tretton år och handlade inte om att flickorna skulle hjälpa till eller inte, utan snarare om hur mycket. Den ödesmättade linjen, då flickorna tvingades släppa barndomens frihet, kom med puberteten. Övergången präglade flickromanerna ända till slutet på 1800-talet. De fokuserade på en kvinnlig hjältinga mellan tolv och sexton år som befann sig i slutet på barndomen, på gränsen till kvinna. För att få inflytande nödgades de ge upp sin frihet. Detta innebar att deras sfär begränsades till att vara moralisk snarare än intellektuell och inordnad till hemmet i stället för att vara världsanpassad. Det flickböckerna fokuserade kring var hushållet och inredning, karaktärer och relationer. Kärnan i 1800-talsmodellen av flickan blev den av ett osjälviskt sinne och plikt känsla, oavsett om flickan fick nya mål, ambitioner eller chans att utbilda sig.⁴⁵ I Susan Warners bestseller *Wide, Wide World*⁴⁶, en sentimental evangelistisk roman, gråter hjältingen och suckande kämpar hon för sin kristna tro. *Elsie Dinsmore* av Martha Finley⁴⁷ handlar om den oskuldsfulla renheten hos hjältingen som försöker omvända andra.

En utveckling av dessa romaner kom genom fyra välkända romaner på 1860- och 1870-talet. Först ut var *Little Women* (1868) av Louisa May Alcott och fortsättningen på denna *Good Wives* (1869). Vidare kom också *Old Fashioned Girl* (1869), där hjältingen reformerar sin missledda familj, och *Eight Cousins* (1874). Här är karaktärerna mer utvecklade istället för som tidigare schablonartade, barnen är goda och vill väl men de är inte alls perfekta och läxorna de lär sig, finns inom familjens kärlek och reson. Dock ses inte vuxenlivet som något bra eller eftersträvansvärt i Alcotts verk:

⁴³ Scott MacLeod (1994) sid 6

⁴⁴ Scott MacLeod (1994) sid 28

⁴⁵ Scott MacLeod (1994) sid 4-7

⁴⁶ Warner, Susan (1850). *Wide, Wide World*.

⁴⁷ Finley, Martha (1893).

Unlike the twentieth-century child, who usually sees adult status as a liberation, nineteenth-century women more often identified freedom with childhood and clung to it as long as they could. Generations of girls sympathized with Jo's plea to 'let me be a little girl as long as I can,' [...] adolescence was the beginning of limitations and restraints that would last the rest of their lives.⁴⁸

Inte förrän i början av 1900-talet erbjuds hjältinnorna ett vuxenliv med lite fler valmöjligheter genom *Rebecca av Sunnybrook Farm* (1903) av Kate Douglas Wiggin och genom *Anne of Green Gables* (1908) av L.M. Montgomery.

American Boys

Samtidigt som flickorna tvingades välja mellan sin frihet och möjligheten att få lov att påverka sin omgivning fick pojkarna behålla sin obundenhet. De fortsatte att leka ute i det fria och restriktioner fanns inte på samma sätt i deras fritidsaktiviteter. Deras sysslor låg dessutom utomhus och det syns tydligt i pojkböckerna som fokuserade på armén, vilda västern, staden och aktiva äventyr.

Efter kriget 1812 fick nationalismen ett uppsving och det ledde till att till att den inhemska produktionen av litteratur drastiskt ökade. En annan strömning inom litteraturen stod Maria Edgeworth och hennes far för i sin strävan efter att ge barnen underhållande litteratur som även fostrade dem till goda människor.

Den författare som fick med båda strömningarna i sina pojkböcker var Jacob Abbott. Han tog över från Edgeworths och riktade sig till medelklassföräldrarna. Abbott hade en gåva att kunna beskriva godhet både trovärdigt och attraktivt. 1835 kom hans första bok ut i form av två instruktiva moraliska berättelser om en liten pojke som hette Rollo. Totalt kom det ut 28 av dessa avancerade amerikanska handböcker i hur barn ska utbildas, näras, lära sig pengars värde och moraliskt uppfostras under tidigt 1800-tal. Sammanlagt sett skrev han mer än 180 volymer.

På 1860-talet kom även "dime" romanerna, som började sin långa karriär på marknaden.⁴⁹ "Rags-to-riches" var en annan typ av berättelse som beskrivs som, "individual effort could bring untold wealth, and the doctrine 'If I do no wrong, something good will come to me' prevailed".⁵⁰ Denna typ av berättelse såg dagens ljus med Horatio Alger och hans *Ragged Dick* (1868). Andra talande exempel är *Slow and Sure* och *From the Street to the Shop*.⁵¹

⁴⁸Scott MacLeod (1994) sid 16

⁴⁹ Ungefär som 25-öres romanerna som fanns i Sverige. Dime är namnet på ett mynt som är 10 cent.

⁵⁰ Avery (1994) sid 5

⁵¹ Scott MacLeod (1994) sid 151

Buspojkar

Två typiska böcker om pojkkuppväxt är Thomas Bailey Aldrichs självbiografi, *The Story of a Bad Boy* (1870) och Mark Twains *Adventures of Tom Sawyer* (1876). I böckerna beskrev författarna hur idealuppväxten för pojkar borde se ut. De två är exempel på den nya eran i amerikanskt författarskap. Här har moralkakorna försvunnit och formningen av karaktärerna sker genom erfarenhet. Ingen av de båda Tom lär sig dock något – de är samma person i slutet av boken som de är i början.⁵²

I Mark Twains *The Adventures of Huckleberry Finn* (1884) fortsätter skildringen av den amerikanska södern med, även den, en tydlig verklighetsförankring. Staden, invånarna och dess omgivning är platsen för utvecklingarna i boken – precis som i *Adventures of Tom Sawyer*. Böckerna skrevs från början till en vuxenpublik men övertogs raskt av de unga läsarna. Twain matar inte läsarna med tolkningar utan lämnar gärna åt läsarna att själva dra slutsatserna. Detta har lett till att Twains beskrivning av negern Jim varit omdiskuterad på grund av att det är svårt att utrona vilken ställning Twain har i slaverifrågan. Med den medmänskliga inställning, det moraliska mod och hederliga attityd som genomströmmar hans böcker framgår det ändå med all önskvärd tydlighet att han var mot slaveriet.

Demokratins pojkar

Horatio Algers *Ragged Dick* (1868), precis som de tidigare nämnda rackarpojksböckerna, genomsyras av författarnas idealiserade syn på amerikanska pojkarnas barndom. De porträtterar även urtypen för en demokratisk karaktär och konceptet om klasstillhörighet är ytterligare en ingrediens i Algers och Burnetts berättelser, vilket läsarna gillade. De ville nämligen läsa om hur hårt arbete och god moral kunde uppfylla den amerikanska drömmen.⁵³

Alger var född och uppväxt i New England och son till en lite förspild prästman. Efter ett par misslyckade försök fann han en perfekt formel för pojkbberättelser. Denna upprepade han sedan i över trettio år med en början i *Ragged Dick* som 1868 publicerades som den första och mest kända ”rags-to-riches”, vilket gav Alger ett namn i litteraturen. Utan språkligt flyt berättas om den föräldralösa pojken i trasiga kläder, som sover i en låda och som skrapar ihop sitt levebröd genom att putsa skor på New Yorks gator. Algers figurer visar att de hellre vill ha respekt än pengar och att arbete är en hedersam sysselsättning.⁵⁴

Eftersom Alger var tvungen att göra karaktärerna tilltalande blundade han för den moraliska korruptionen, framförallt i *Ragged Dick*, som var mycket vanlig i de här miljöerna.

⁵² Scott MacLeod (1994) sid 69 ff

⁵³ Scott MacLeod (1994) sid 77

⁵⁴ Scott MacLeod (1994) sid 78

Men i *Phil, the Fiddler* (1871) sätter sig Horatio emot kontraktsarbete. I verklighetens USA exploaterades nämligen många av de fattiga pojkarna. Många gånger misshandlade herremännen barnarbetarna så svårt att de dog. Allmänheten reagerade starkt på böcker och tidningsartiklar som skrev om detta och 1874 stiftades en lag som skulle hindra grymhet mot barn, den första i sitt slag i USA.⁵⁵

Burnett hade emigrerat med sin familj från England till USA när hon var femton år. Hennes band till England förblev starka genom hela hennes liv. Hennes skrivande, precis som Algers, ägde rum under andra halvan av 1800-talet. Burnett skrev färre men kvalitativt bättre böcker än Alger och anledningen till hennes succé berodde på vuxenpublikens förkärlek för den högt romantiserade synen på barndomen.

I Burnetts *Little Lord Fauntleroy* utvecklas inte den lille lorden Cedric genom berättelsens gång. Precis som Dick, i *Ragged Dick*, har Cedric, självförtroende och självrespekt även om det är begränsat till deras ålder. Cedrics pappa, som var född inom engelska adeln, blev arvlös när han gifte sig med en amerikanska. Cedric ärver dock sin pappas plats och reser till England med sin älskade mamma. Han tar med sig sitt kärleksfulla toleranta sinneslag med vilket han accepterar människor för deras egen skull, oberoende av social ställning. Cedrics respekt för andra och hans ödmjuka självförtroende skulle visa vägen till en demokratisk uppväxt.⁵⁶

Pojkboken vs flickboken

Marika Andrae har skrivit sin avhandling om röda och gröna ryggar i B. Wahlströms ungdomsböcker utgivna mellan 1914-1944. ”Woman’s Sphere” är även tydlig under denna senare tidsperiod jämfört med uppfostringsmetoderna som tidigare redovisats. De gröna ryggar, som är pojkböckerna, kan jämföras med att gå, det vill säga, att det är fritt fram. Dessutom menar Andrae på att det anses att pojkarna har det önskade beteendet från början och att drivkraften i böckerna ligger i deras sökande och i utmaningarna som finns utanför hemmets sfär. Pojken lär sig att bli en god samhällsmedborgare och lär sig av mannen att kontrollera.

Röda ryggar kan däremot symbolisera stopp för flickorna. De ska hejdas och utvecklas från ett oönskat beteende till ett önskat – hon måste förändras. Drivkraften i flickböckerna är sökandet efter ett eget hem, en egen man och goda relationer. Detta är direkt

⁵⁵ Scott MacLeod (1994) sid 152

⁵⁶ Scott MacLeod (1994) sid 78-79

kopplat till hemmets sfär. Kvinnan lär sig självbehärskning genom andras försorg och hon uppmuntras till att bli omhändertagande.⁵⁷

Mammans roll

Från självbiografierna beskrevs kvinnornas verklighet i vilka moderskapet glorifierades och mammans inflytande över barnen framstod som viktigast.⁵⁸ Modern skulle vägleda dottern och lära henne vad kvinnlighet var. Även om kvinnorna inte skulle ta del i arbetet på fälten var deras arbetsbörda inte lättare för det. För att kunna laga mat eller sy kläder tvingades de arbeta med råmaterial från grunden, vilket var väldigt arbetsamt och tidskrävande. Detta i sin tur tvingade flickorna att hjälpa till i tidig ålder.⁵⁹ I arbetet fick flickorna en nära relation till sina systrar och sin mamma, en vänskap som ofta kvarstod hela livet. Hemmet skulle vara motsatsen till den kalla, hårda och tävlingsinriktade miljön utanför, där männen arbetade och det var kvinnans uppgift att skapa en kärleksfull, varm och intim stämning. ”The home was to be the repository for what we today call the ’expressive’ values of love, warmth and intimacy”.⁶⁰

Roberta Seelingar Trites menar att förhållandet inom familjen, i böcker av bland annat L.M. Montgomery, Noel Stratfield och Louisa May Alcott, är ett slags skapande av moderskapet. Flickorna skulle tränas in i den traditionella rollen inom den sociala strukturen.⁶¹

Kvinnorna, som författare, mötte stora hinder eftersom de inte skulle vara offentliga personer enligt det patriarkala systemet. Antingen tvingades de publicera sina verk anonymt eller under pseudonym. Om hon inte gjorde detta skulle innehållet begränsas till kvinnans sfär och därmed visa på den underlägsenhet kvinnan har i jämförelse till mannen.⁶² Gilbert och Gubar ger exempel på den lärdom som George Eliot tar av två författares sätt att hantera problemet som benämns som ”the anxiety of authorship”. Margaret Fullers författarskap löstes på så sätt att hennes skrivande inte passade inom någon traditionell litterär genre. Harriet Beecher Stowe hanterade problemet genom att inte på något sätt ge möjlighet till en biografisk tolkning. Trots detta går det inte att förneka att de båda var väldigt begränsade av

⁵⁷ Andrae, Marika (2001). *Rött eller grönt. Flicka blir kvinna och pojke blir man i B. Wahlströms ungdomsböcker 1914-1944*. B Wahlströms, Stockholm.

⁵⁸ Scott MacLeod (1994) sid 101

⁵⁹ Scott MacLeod (1994) sid 132-133

⁶⁰ Strickland (1985) sid 9

⁶¹ Seelingar Trites, Roberta (1997) *Waking Sleeping Beauty. Feminist Voices in Children’s Novels*. University of Iowa Press. Iowa City. Sid 82-83

⁶² Gilbert, Sandra och Gubar, Susan (1979) Second Edition. *The Madwoman in the Attic. The Woman Writer and the Nineteenth – Century Literary Imagination*. Yale University Press. New Haven och London. Sid 64

det moderliga idealet. Alcotts verk visar vidare på hur undergivenhet inte kan radera ut, den kanske till och med ökar, den undertryckta ilskan som finns hos Marmee.⁶³

En annan roll mamman hade var att se till att döttrarna blev bortgifta, vilket i många fall var målet med kvinnans existens. Elaine Showalter menar att texter av kvinnliga författare har en slags dubbelstämighet i diskursen ”som innehåller en dominerande och en nedtystad berättelse”.⁶⁴ Den dominanta delen i flickboken visar på det satta målet att bli gift. ”I flickboken kan vi se föreningen med mannen, alltså den ofta förekommande avslutningen med förlovning, friare och hägrande giftermål i sikte, som en sådan dominant text, förmedlad genom den dominerande strukturens tillåtna form”.⁶⁵

Trots att det var en strävan att bli gift och en stor del av framtidsutsikterna handlade just om detta ämne, talas det aldrig om sex. Alcott kritiseras dock för att förmedla kärleksproblematik snarare än självständighet.⁶⁶ Men hon försvarar sig i *Good Wives* inledning med att Marmee berättar att det faller sig oundvikligt att undvika ämnet, då hon har fyra unga kvinnor i hemmet. Mellan raderna i *Good Wives* går det att skönja en, ”längtan efter beröring, hetta, passion och kroppslighet, kort sagt erotik”.⁶⁷ Författaren Henry James kritiserade Alcott för att försöka vilseleda de yngre genom de underliggande känslorna, som han menar på finns i hennes text.

Pappan

Enligt Gillian Avery, visar Catharine Maria Sedgwicks romaner på ett anmärkningsvärt högt antal pappor som är degraderade. ”But most often the fathers are feebly unable to cope, not mocked so much as brushed aside”.⁶⁸ I *Mothers' Monthly Journal* från 1836 anklagas fäderna för att försumma sin plikt i familjen och anledningen till det beskrivs:

Fathers! How much is comprehended in that name...And yet, how frequently is it pronounced without striking a single chord of affection in the heart – without recalling one pleasant emotion of the mind... Do they always *appear* to their children, in the richly combined character of protector, providor, father, and friend? Is it much to be feared that many do not, and that for this neglect only specious excuses can be furnished – the cares of the world, the pressure of business, the thirst for wealth!⁶⁹

Pappor som inte uppfyller sin plikt är ett livligt diskussionsämne i USA under den här tiden. I

⁶³ Gilbert, Gubar (1979) sid 483

⁶⁴ Toijer-Nilsson, Ying och Westin, Boel, red.(1994) *Om flickor för flickor*. Rabén & Sjögren, Stockholm. Sid 26

⁶⁵ Toijer-Nilsson, Westin (1994) sid 26

⁶⁶ Toijer-Nilsson, Westin (1994) Sid 29

⁶⁷ Toijer-Nilsson, Westin (1994) sid 30

⁶⁸ Avery (1994) sid 164

⁶⁹ Avery (1994) sid 162-164

en jämförelse mellan de engelska papporna och de amerikanska är skillnaden stor. Den engelska pappan, i motsats till den amerikanska, framställs i litteraturen som en värdig maktperson som inte ifrågasätts. Han sitter respekterad, mitt i sin puritanska familj som Guds förlängda arm.⁷⁰

USA idag

Lite befolkningsstatistik

År 1790 hade USA 4 miljoner invånare och i början av 1900-talet hade siffran ökat med nästan 2000% till 79 miljoner. Ytterligare 100 år senare är fler än 300 miljoner personer bosatta i landet.⁷¹ Mellan 1990 och 2005 ökade befolkningmängden med 47 miljoner.⁷²

USAs flagga kallas Stars and Stripes och den består av 13 stycken horisontella ränder i rött och vitt och av 50 vita stjärnor på en blå botten. De tretton ränderna symboliserar de förenade staterna som från början bestod av 13 kolonier. Stjärnorna representerar de 50 stater som landet består av idag.

Människor från hela världen har invandrat till USA och det speglas tydligt i populationen som hela tiden ökar. Ursprungsbefolkningen, indianerna, utgörs idag av endast två miljoner personer av USAs invånare. Efter att Columbus upptäckt landet 1492 kom framförallt människor från England, Frankrike, Spanien, Tyskland och Holland till det ”nya” landet. På 1700-talet importerades slavar från Afrika och på 1850-talet kom de svältdrabbade Irländarna. Industrialiseringen och byggnationen av järnvägen innebar hög invandring av kineser. Senare vågor av invandring har bestått av människor från Östeuropa, Latinamerika och Asien. Idag är invandringen störst från Latinamerika, med Mexico i topp, men även asiaternas invandring är stor.

Befolkningen består idag av 70% vita, spansktalande/hispanics utgör 13%,⁷³ 12,7% är färgade och 4% är asiater. Indianerna tillsammans med ursprungsbefolkningen på Alaska, Hawaii och andra Söderhavsöar utgör resten av invånarna. Mer än tre fjärdedelar av invånarna bor i städer och medelhushållet består av 3,21 personer.

Kvinnans förändrade roll i det Amerikanska samhället

I jämförelser av kvinnas roll mellan 1940-50-talet och 1980-talet framgår vissa tydliga

⁷⁰ Avery (1994) sid 166

⁷¹ Garrington, Sally (2002). *Countries of the World USA*. Uppdaterad och omtryckt 2005. Evan Brothers Limited, London.

⁷² <http://www.landguiden.se/> 2008-04-02

⁷³ 2003 passerade hispanics de svarta i antal. <http://www.landguiden.se/> 2008-04-02

tendenser. Fler kvinnor förvärvsarbetar och fler kvinnor utbildar sig på de högre nivåerna än tidigare. Under 1950-talet hade genomsnittskvinnan tre eller fyra barn men under 1980-talet var snittet bara ett eller två barn.⁷⁴

En annan tydlig tendens är att allt fler kvinnor väljer att leva som singlar och de som väljer att gifta sig gör det senare i livet. Under 1970-talet var antalet gifta kvinnor mellan 25 och 29 år 90%, år 1985 hade siffran sjunkit till under 75%. Kvinnans högsta dröm är inte längre att ha ett traditionellt bröllop med mannen som familjens försörjare. Statistiken visar på den tydliga förändring som skett av kvinnans roll mellan 1940 och 1980-talet i det amerikanska samhället:

Marriage and motherhood are no longer perceived as a woman's only areas of responsibility. Women now compete with men for professional training, employment, leadership positions and political power.⁷⁵

Under en lång tid fanns det lagar i USA som hindrade kvinnor från att inneha vissa ämbeten eller arbeta inom en del mansdominerade områden. Feminister skapade uppmärksamhet kring denna orättvisa. Betty Friedan beskriver i sin bok, *The Feminine Mystique* som utkom 1963, att kvinnorna inte känner att hemmets sysslor och moderskapet är tillräckligt för att de ska må bra och för att kunna självförverkliga sig. I medborgarrättskampen finns sedan 1960-talet regelverk för positiv särbehandling, affirmative action, som kom bland annat till kvinnornas fördel. 1963 och 1964 stiftades nya lagar som förbjöd löne- och anställningsdiskriminering.⁷⁶ 1972 kom en lag som förbjöd könsdiskriminering gällande statligt sponsrade utbildningar. Samtidigt lagstiftades om kvinnans lika rätt att låna pengar och att inneha avbetalningar. 1978 gjordes förändringar i *Civil Rights Act* där det kom ett förbud mot diskriminering av gravida kvinnor som söker jobb. Även om orättvisor fortfarande förekommer idag är det dock milsvid skillnad i en jämförelse med Alcotts 1860-tal.

During the nineteenth century, women did not have many of the legal rights they take for granted today. They were not allowed to vote, buy liquor, hold certain jobs, file lawsuits on their own behalf, or retain custody of their children after a divorce. These laws were seen as necessary on the basis of 'romantic paternalism', a concept held by men in power that it was their duty to protect women. This attitude persisted despite the women suffragists' campaign for the vote and other freedoms. Although the women's suffrage movement began in the 1830s, it was not until 1920 that a constitutional amendment was ratified, giving women the right to vote.⁷⁷

⁷⁴ Fiedler E, Jansen R, Norman-Risch M (1990). *America in Close-Up*. Fjärde upplagan 1994, Longman. The Changing Role of Women sid 127-138.

⁷⁵ Ibid sid 127-128

⁷⁶ The Equal Pay Act of 1963, The Equal Rights Act of 1964

⁷⁷ Fiedler (1990) sid 128

Svenska barnboksinstitutet (Sbi) summerar trender och tendenser i 2007 års utgivning⁷⁸ och refererar i sin slutsats till den amerikanska litteraturforskaren Karen Coats⁷⁹ som menar att vara mamma i barnlitteraturen är ytterst farligt. ”[T]here is no more dangerous place for a mother than a children’s novel, as mothers have a remarkable high mortality rate in this genre”.⁸⁰ SBI ser inte de frånvarande eller icke fungerande mammorna i barnlitteraturen som något nytt men trenden är att de är fler än vanligt i 2007 års utgivning. Papporna porträtteras många gånger som oansvariga, missbrukande och misshandlande. Men det mest traumatiska som ett barn kan bli utsatt för är dock en mamma som är sjuk, dysfunktionell eller som dör. ”Det är, i barnlitteraturen, betydligt värre att förlora sin mamma än sin pappa. [...] I barnlitteraturen, och kanske i samhället, betraktas det ännu som självklart att kvinnan i första hand är den som alltid ska ta sitt föräldraansvar”.⁸¹ Trots att kvinnans förvärvsarbete numera är en självklarhet ligger hemmets ansvar fortfarande kvar hos henne, vilket enligt SBI skördar offer bland mammorna eftersom även den sociala och mentala pressen är stor på dem.

⁷⁸ Svenska barnboksinstitutet (Sbi) (2008) ”Bokprovning årgång 2007. Statistik, trender och tendenser.

⁷⁹ Coats, Karen (2007) “Pippi Longstocking and the father of enjoyment”. *I Barnboken – tidskrift för barnlitteraturforskning* 2007:1-2, s 15-23.

⁸⁰ Coats (2007) sid 18

⁸¹ Svenska barnboksinstitutet (Sbi) (2008)

3 Författarporträtt

Louisa May Alcott

År 1830 gifter sig Amos Bronson Alcott med Abigail May. Bronson var den idealistiska skolläraren och Abigail (Abby) dotter i en fin familj.⁸² Deras tankar om familjelivet förklarar Strickland med ” – Bronson and Abigail – were among the cultural avant-garde who embraced sentimental views about domestic life even before Louisa May was born, and they worked zealously to live by them”.⁸³

1831 flyttar familjen från Boston till Germantown, Pennsylvania där Bronson ska starta upp en skola. I mars föds deras första dotter Anna, förebilden till Meg i *Little Women*, och Louisa May Alcott föds 1832 den 29 november på Bronsons 33-årsdag. Bronson skriver under småbarnsåren detaljerade dagboksanteckningar över flickornas liv och så fort de själva lärt sig skriva kräver han att de skulle fortsätta med sin dagbok på egen hand. Trots att flickorna skulle uttrycka sina känslor, läste föräldrarna i dem och kommenterade. Abigail, som var en passionerad person precis som dottern Louisa, försöker dämpa dotterns hetsighet i den dialog som de har i Louisas dagbok.⁸⁴ Bronson tar aktiv del i flickornas uppfostran och disciplinerar döttrarna genom att ”temporarily withdrawing his affection and approval”.⁸⁵ Han kommer ganska fort fram till att Louisa inte är lika följsam och aktningvärd som storasyster Anna.

1834 flyttar familjen tillbaka till Boston där Bronson, med hjälp av den välkände utbildaren Elisabeth Peabody, startar upp Temple School. Året efter föds tredje dottern, Elisabeth, som är förebild för Beth i *Little Women*. 1836 är ett viktigt år för familjen, tillsammans med Ralph Waldo Emerson och Henry David Thoreau grundar Bronson Transcendentallistklubben. Emerson står för manifestet med sin bok *Nature*. Transcendentallisternas idéer innebär i stort att man betonar det gudomliga i naturen genom enkelheten och den egna kommunikationen med Gud framhävs. Margareth Fuller som är redaktör för trancendentallisttidningen *Dial* och även författare till *Women in the Nineteenth Century* börjar på Bronsons skola som lärare. Tankar och idéer i det här umgänget med Fuller,

⁸² Biografiska fakta om Louisa May Alcott är huvudsakligen taget ur en kronologisk redogörelse över hennes liv som finns i förordet i: Keyser, Elisabeth Lennox (1999) *Little Women. A Family Romance*. Twayne Publishers. New York. Sid 13-17. Andra källor redovisas för sig i fotnoter.

⁸³ Strickland (1985) sid 18

⁸⁴ Keyser, Elisabeth Lennox (1999) *Little Women. A Family Romance*. Twayne Publishers. New York. sid 31

⁸⁵ Keyser, Elisabeth Lennox (1999). ”The Most Beautiful Things in all the World. Families in Little Women”. *Little Women and the Feminist Imagination*, red Janice M Alberghene och Beverly Lyon Clark. New York. Sid 83-84

Emerson och Thoreau präglar Louisa May, redan i tidig ålder, vilket lämnar tydliga spår i hennes författarskap. Även om Louisa senare i livet skrev "Trancendental Wild Oats" (1873), vilken förlöjligade Bronsons "Fruitlandsprojekt", följde hon genom sitt liv en av grundtankarna med filosofin. Hon levde enkelt och trots att hon blev både känd och rik så småningom förbjöd hennes övertygelse henne att uppskatta något av det genom att använda lyx. I sina böcker porträtterar hon inte de rika fördelaktigt och hon ger feminismen fotfäste genom att hon förkastar den europeiska familjemodellen, "family of fashion", vilken använder kvinnorna som "mere pawns in a game of lust, greed, and ambition".⁸⁶

1837 till 1839 är dåliga år för familjen Alcott. Bronsons alltför radikala idéer om uppfostran får mycket kritik, Tempelskolan och även den skola han startat i hemmet läggs ner, då i stort sett alla elever slutar, eftersom Bronson låter en svart flicka börja där. I och med misslyckandet med Tempelskolan slutar Bronson upp med att vara familjeförsörjare och överlåter det åt Emerson, fruns släktingar, Abigail själv och sedermera Louisa.⁸⁷

1840 föds den sista system, May, som är förebild till Amy i *Little Women*, och familjen flyttar till Concord, Massachusetts där de ska leva av vad jorden kan ge. Bronsons publikation "Orphic Sayings" i *Dial* blir kraftigt förlöjligad och Bronson lägger sina undervisnings- och författarambitioner på hyllan. Den lilla stugan Dove Cottage, som familjen hyr, betalas av vännen Emerson. Det är han som övertalat dem att flytta dit, han är lycklig över att ha dem på gångavstånd - dessutom är familjen Alcott på gränsen till utfattiga.

1842 övertygar Emerson Bronson att åka till England. Där finns en skola grundad på hans idéer, Alcott House. Efter sex månader kommer han tillbaka och med sig har han lärjungen Charles Lane och dennes son. De startar nu upp Fruitlandsprojektet som är ett slags kollektiv där de ska leva i celibat och av det som marken ger. Detta blir familjens svåraste och mörkaste tid. Eftersom Bronson varken var praktiskt lagd eller arbetsglad fick familjen en hård tid, som bland annat tärde på äktenskapet mellan Bronson och Abigail. Bronsons tillkortakommanden beskrivs som en av Louisas drivkrafter att bli självförsörjande:

Bronson Alcott's failure to seek regular gainful employment after the failure of his Boston school was a constant source of humiliation to his wife and daughters, even as they tried to accept his rationalization that, as a philosopher and mystic, such employment was beneath his dignity. This resulting poverty and dependence on wealthy relatives and friends, especially Emerson, made Louisa fiercely determined to be self supporting.⁸⁸

⁸⁶ Strickland (1985) sid 93.

⁸⁷ Keyser (1999) "The Most Beautiful Things in all the World. Families in *Little Women*". Sid 84

⁸⁸ Keyser (1999) *Little Women. A Family Romance*. Twayne Publishers. New York. Sid 31

1844 lämnar Charles Lane och sonen Fruitlands för att leva med Kväkare. Familjen Alcott, förutom Bronson, är glada över sin nyvunna frihet och även de lämnar Fruitlands men bosätter sig i närheten. 1845 ärver Abigail lite pengar vilket gör att de kan köpa ett hus i Concord – Hillside (även detta sker med ett ekonomiskt tillskott av Emerson). Under den här tiden i Concord framträder hos Louisa, en slags kärlek eller idoldyrkan till både Emerson och Thoreau. Louisa skriver och får sin första dikt publicerad.

1848 återvänder familjen till Boston, fortfarande utfattiga. Abigails högt uppsatta vänner ordnar ett arbete till henne som en slags socialarbetare. Samma år ordnas den första konferensen om kvinnliga rättigheter och Abigail blir en supporter. 1852 säljer Alcotts huset Hillside till Nathaniel Hawthorne, vilket innebär att Abigail kan försörja familjen ett tag framöver. Under åren 1852 till 1854 får Louisa flera berättelser publicerade, vilket ger bidrag till familjens försörjning. 1856 drabbas familjen av scharlakansfeber och Lizzies hälsa tar mycket stryk. 1858 flyttar familjen till Concord igen men den här gången till Orchard House. Under året dör Lizzie och Anna förlovar sig med John Brooke. Louisa tar förlusten av sina båda systrar mycket hårt och får självmordstankar. 1860 gifter sig Anna och Louisa publicerar ”A Modern Cinderella” som baserar sig på Annas och Johns förlovningstid.

1862 åker Louisa till Washington D.C. för att tjänstgöra som sjuksköterska i det rådande inbördeskriget. Redan efter en månad blir hon sjuk och får åka hem och sviterna efter sjukdomens medicinering dras hon sedan med resten av livet. 1863 får Louisa pris för sin *Hospital Sketches* vilken är baserad på hennes erfarenheter från sjukskötersketiden. Under de följande fem åren publicerar Louisa åtskilliga alster, anonymt eller under pseudonym.

1865 reser Louisa till Europa som skötare till en invalid flicka. 1866 återvänder hon till Concord och två år senare publicerar hon *Little Women*. Året efter kommer uppföljaren *Good Wives* och 1870 *An Old-Fashioned Girl*. Samma år reser Louisa till Europa med sin syster May. När de är i Italien nås de av det tråkiga beskedet att systemen Annas man, John Brooke, har avlidit. Louisa sätter genast igång med att skriva, del tre i serien med systrarna March, *Little Men*, för att kunna försörja systemen och hennes barn. I november 1877 dör Louisas älskade mamma Abigail och 1879 går systemen May bort, sex veckor efter hon fött Louisa May Nieriker till världen. Louisa adopterar systerdottern 1881 när hon anländer till USA.

Del fyra i serien om familjen March blir, *Jo's Boys*. Den är klar 1886 och fylld av feministiska undertoner. Louisa lider mycket av sin nedsatta hälsa och den sjätte mars 1888 dör Louisa May Alcott 56 år gammal– tre dagar efter sin pappa Bronson Alcott.

Modern forskning om Alcott

Janis Dawson jämför i sin uppsats Alcotts verk *Little Women* och *Work*.⁸⁹ Dawson menar att mycket fokus i Alcotts verk har legat riktat mot hem och hushåll och de ideal som finns inom området. Den del som Dawson däremot valt att analysera är den förvärvsarbetande kvinnans bidrag till hushållet. Hon anser att det ligger till grund för den erfarenhet Alcotts karaktärer har i att just klara av hemmets ansvar. ”Alcott’s working heroines, like the author herself, had to find ways to reconcile the domestic sphere with the public one.”⁹⁰ Alcott försökte ihärdigt sammanfoga de hushålliga idealen med behovet av förvärvsarbete. Konsekvensen av att endast vara i hemmets sfär ser vi genom Beth som inte överlever barndomen.

Transcendentalisternas uppfattning av hemmet var att det skulle vara skilt från kommersialism. Dawson menar att det blir en paradox, då hemmets trygghet och bekvämligheter hos familjen March delvis var ett resultat av de extra inkomster Jo och hennes systrar hade. Alcott själv avstod från extravaganser, hon hade minutiös kontroll på sin ekonomi och hennes publikationer resulterade många gånger i högre arvoden än de samtida författarna Henry James och Herman Melville.

Vidare beskriver Dawson arbetets helande kraft för kropp och själ. Framförallt betonas dock maktkänslan och oberoendet som arbetet bidrar till. En hel del röster höjdes för att det ansågs att kvinnan skulle vara i hemmet, men verkligheten för många kvinnor var att de inte hade råd att inte arbeta utanför hemmet. I Alcotts verk representerar karaktärerna författarinnans egen samhällsklass. Därför var det, i första hand, inte på grund av ekonomin som Jo arbetade i New York. Främsta anledningen var att Jo ville prova sina vingar och förbättra sitt skrivande. Dock hamnar Jo i hemmets sfär även där, då hon bor och hjälper till hemma hos sin trygga hyresvärd Mrs Kirke. Den enda manliga platsen Jo besöker är tidningsredaktionen. Fakta till sina beskrivningar om slum och fattigdom tar hon ur olika tidningsartiklar.

Ina Lindeberg-Lindvet har analyserat Brashares och Alcotts första böcker, *The Sisterhood of the Traveling Pants* och *Little Women*. Begränsningen till första böckerna är gjord med tanken på att hon skall titta på tematiken och inte handlingen i sig. Hon tar upp utseende, utbildning och modern som förebild i sin jämförande analys.⁹¹

⁸⁹ Dawson, Janis (2003). "Little Women Out to Work: Women and the Marketplace in Louisa May Alcott's *Little Women* and *Work*." *Children's Literature in Education*, Vol 34, No.2, juni 2003, Human Sciences Press Inc. Sid 111-130

⁹⁰ Dawson (2003) sid 114

⁹¹ Lindeberg-Lindvet, Ina (2005). "En ung kvinna förväntas vara... En analys om uppfostringsteman i en äldre och en yngre flickbok". C-uppsats i litteraturvetenskap vid Stockholms universitet.

Ina Lindeberg-Lindvet beskriver de olika villkor som Alcotts systrar har i jämförelse med Brashares. Tiden, under vilka systrarna March levde, var en starkt patriarkalisk tid. Männerna var familjeförsörjare och de som satte upp alla regler för vad kvinnorna skulle göra och hur det skulle ske. Lindeberg-Lindvet ser på Brashares systrar som platta figurer i motsats till Alcotts systrar.

Lindeberg-Lindvet menar att utseendet är centralt i Brashares bok baserat bland annat på beskrivningen av hur jeansen sitter på de olika flickorna när de provar jeansen i första bokens början. Flickornas utseende jämförs med deras inre personlighet. Lindeberg-Lindvet menar att systrarna i Alcotts verk är runda medan Brashares systrar är ytligt beskrivna. När det gäller att attrahera män anser hon att "Det är på grund av Bridget och Lenas yttre egenskaper Eric och Kostos faller för dem".⁹² På samma sätt begränsar hon den djupaste vänskapen till den mellan Bailey och Tibby.

Lindeberg-Lindvet diskuterar vidare, med hjälp av Pam Gilbert och Sandra Taylor, i frågan och tar upp skapandet av den kvinnliga identiteten genom utseende och som sexobjekt. Hon anser att Brashares talar om ett aktivt sexliv grundat på en av jeansens regler och likaså knyter hon an utseendefixeringen till dessa regler.⁹³

En viktig slutsats som Lindeberg-Lindvet kommer fram till i sitt resonemang kring de manliga kläderna, är att byxorna i Brashares bok inte längre framhäver genus, som de gör i Alcotts verk, utan de kan till och med ses som attribut som kan "understryka kvinnlighet".⁹⁴ Lindeberg-Lindvet tar hjälp av Victoria Flanagan som menar att betydelsen av det manliga inte finns i själva klädesplagget. Betoningen ligger i friheten som kommer av att vara man.

Michelle Ann Abate jämför tomboyism i *Uncle Tom's Cabin* och *Little Women*. Enligt Abate är Jo en ikon för kvinnors frigörelse. I sin analys har hon för avsikt att gå ett steg längre då hon inte tänker stanna vid kopplingen mellan Jos och Alcotts könsidentitet och barndomsupplevelser. Abate tittar även på den lite mer oväntade kopplingen mellan deras litterära influenser och preferenser. Förutom likheterna mellan Alcott själv och hennes skapelse Jo ser Abate tydliga likheter mellan Jo och den lilla slavflickan Topsy i *Uncle Tom's Cabin*.⁹⁵

Stowes verk utkom 1852 och Alcott uppskattade det mycket. Abate framhåller att det fanns fler gemensamma nämnare mellan damerna, de delade vänner, publicister och de hade

⁹² Lindeberg-Lindvet (2005) sid 20

⁹³ Se bilaga 1

⁹⁴ Lindeberg-Lindvet (2005) sid 23

⁹⁵ Abate, Michelle Ann (2006). *Topsy and Topsy-Turvy Jo: Harriet Beecher Stowe's Uncle Tom's Cabin and Louisa May Alcott's Little Women*. *Children's Literature* 34, Hollins University. Sid 59-82

samma åsikt när det gällde skrivandet. Abate anser att Topsy medvetet eller omedvetet ligger som grund för konstruktionen av Jo. Även om flickorna många gånger ses som varandras motsatser ”one is black, the other white; one has no mother, the other idolizes her mother; one is a Louisiana slave, the other is a New England abolitionist; one delights in being ’wicked,’ the other constantly strives to do the right thing”⁹⁶ framhäver Abate trots det likheterna mellan flickorna.

Båda två framställs som pojkflickor och de protesterar starkt mot uppförandekoder och kvinnans begränsade sfär. Det korta håret och de ständigt smutsiga och trasiga kläderna finns hos båda flickorna och de motsätter sig starkt hushållssysslor. Det korta håret, som till en början associeras med manlighet, ger motsatt verkan efter ett tag, enligt Abate, då det snarare framhäver kvinnlighet än undergräver den hos både Topsy och Jo.

Jo använder uttrycket ”topsy-turvy”⁹⁷ om sig själv när hon är arg med tanke på de begränsningar hon har som flicka/kvinna. Dessutom pekar Abate på att Jo har lite mörkare hudfärg som dessutom fördjupats av solens strålar, vilket under den tiden inte ansågs som fint. Under 1800-talets Amerika associerades vita människor med artighet, anständighet och självkontroll, medan de svarta förknippades med dåligt uppförande och oregerlighet på grund impulsivitet.⁹⁸

Holly Blackford beskriver i sin artikel att det inte skiljs på objekt och personer i den matriarkala familjen March.⁹⁹ Hon diskuterar ”Life objects”¹⁰⁰ och visar på det lilla barnets beroendeställning av modern (eller vårdnadshavaren) när det gäller saker som mat, kläder, tak över huvudet och ömhet. Moderns kunskap och förmåga att ta hand om sina barn ses, av dem och andra som inte har hand om hushåll och barn, som en vardaglig, naturlig instinkt med inslag av en nästintill magisk förmåga.

Blackford tar upp relationen mellan *Little Women* och *Pilgrim’s Progress*. Paradoxen mellan skapandet och urholkningen av objekten menar Blackford finns representerat i hanteringen av *Pilgrim’s Progress*. Flickorna March gör en teaterpjäs av boken och rekvisitan är föremål som de har till hands i hemmet. De läser eller tolkar inte boken allegoriskt. Boken representerar den frånvarande fadern och därför hamnar betoningen på kontinuiteten och hållfastheten i förhållandet mellan mor och döttrar. I den relationen är det primära barnets

⁹⁶ Abate (2006) sid 61

⁹⁷ topsy-turvy enligt Collins COBUILD English Dictionary: Something that is **topsy-turvy** is in a confused or disorganized state.

⁹⁸ Abate refererar och tolkar Hazel Carby och Patricia Hill Collins, sid 62

⁹⁹ Blackford, Holly (2006). *Vital Signs at Play: Objects as Vessels of Mother-Daughter Discourse in Louisa May Alcott’s Little Women*. Children’s Literature 34, Hollins University. Sid 1-36.

¹⁰⁰ Blackford (2006) sid 4

individuella utveckling och framsteg i den kristna tron. I systrarnas möte med *Pilgrim's Progress* är det dock inte boken i sig är som viktig, utan tyngdpunkten ligger i den dedikation som modern skrivit i den. I *Little Women's* förord finns ett citat ur *Pilgrim's Progress* och Blackford poängterar sambandet.

Flickornas individualitet i kollektivet betonas och framhävs genom det innehåll de har i sina kistor. Deras egenskaper och deras själ symboliseras av kistans stoff. Kistorna förvaras på mammans vind, vilket Blackford likställer med Celestial City. Marmee skapar döttrarnas identitet kring de objekt som finns i hemmets sfär, som är kvinnans domän.

När Blackford jämför männens och kvinnornas roller i mötet med varandra kommer hon fram till att kvinnas roll är den receptiva och mannens den produktiva. Kvinnan läser och lyssnar medan mannen talar och skriver. I mötet mellan man och kvinna visar Blackford på en yttlig kontakt som är beroende av prat och bekräftelse. I relationen mellan kvinnorna är tystnaden en mycket mer värdefull förbindelselänk. Tårar, musik, te, mat och kroppsspråk förstärker banden mellan systrarna och deras mamma. Systrarna March har en av de mest närvarande mammorna i litteraturen och utanför hemmet strävar systrarna efter att återskapa en hemmets sfär i sin mors anda. Död och giftermål likställs genom att de båda leder till separation.

Blackford sammanfattar klädernas betydelse där hon menar att obekväma klänningar ses som kvinnas lott att bära, vilket visar på kvinnornas maktlöshet eftersom de ska passa i en form som är stöpt av män. Slarv med hushållssysslor straffas likväl som utseendefixering. I den artistiska delen, som i Amys målning, finns dock en konstnärlig frihet. Den friheten överförs till hushållsarbetet som även det, enligt Blackford, ses som konst och hushållsarbetet blir därför inte en alltför tung börda att bära för kvinnorna.

Ann Brashares

Ann Brashares föddes 1967 och växte upp i Chevy Chase i Maryland med tre bröder. Hon gick på en kväkareskola i Washington D.C.-området som hette Sidwell Friends. Hon läste filosofi på Barnard College, som är en del av Columbia University i New York City. Efter college ville Brashares ta ett sabbatsår för att spara lite pengar till skolavgiften för att kunna fortsätta med sina filosofistudier. Hon fick jobb som redaktör och gjorde karriär inom förlagsbranschen, vilket innebar att hon inte återvände till sina studier.

Brashares har skrivit två facklitterära böcker, båda utkom 2001 och de var en del av ett redaktörsprojekt. *Steve Jobs: Think Different* handlar om två pionjärer inom data och mjukvara. Steve Jobs och hans kompis Steve Wozniak gör en PC prototyp i ett garage och

deras framgångssaga är ett faktum. Den andra boken: *Linus Torvalds: Software Rebel*. Handlar om Linus Torvalds, som är den finska hjärnan bakom det revolutionerande operatörssystemet Linux.

Trots framgången med de två böckerna kände Brashares ändå en längtan efter att få skriva skönlitterära texter. Idén med jeansen fick hon av en arbetskollega som under en sommar hade delat ett par jeans med sina kompisar. De jeansen förlorades dock slutligen någonstans i Borneo. Brashares hade ytterligare erfarenhet av lånade kläder. När hon planerade sitt giftermål erbjöds hon att låna bröllopsklänningen av en kompis syster. Till en början tackade hon nej eftersom Brashares hade en vision om hur just hennes klänning skulle se ut. Dessutom hade kvinnan som ägde klänningen inte fått använda den och hon var olycklig över det. En kväll kom dock den envisa givaren förbi med bröllopsklänningen och Brashares upptäckte att det var precis den klänning hon alltid drömt om. Hon bar klänningen på sitt bröllop och efteråt när hon skulle återlämna den ville Hope, som kvinnan hette, inte ha den tillbaka.

Brashares bestämde sig för att generositeten från Hope skulle leva vidare. Ann Brashares äldre brors fru, mellanbroderns fru och bästa kompisen har sedan dess burit klänningen på sina respektive bröllop. Hennes önskan är att även fler kommer att vilja använda klänningen i framtiden. De tre vännerna räknar hon som sitt systerskap och den nära vänskapen mellan flickorna i hennes böcker är någonting hon alltid drömde om i ett hus med tre bröder. Erfarenhet och upplevelser tillsammans med hennes egna tankar och problem från tonårstiden ger upphov till *Systrar i jeans*, där ramberättelsen handlar om ett par byxor som passar fyra olika kroppstyper och som får bäraren att känna sig älskad.

Av de fyra flickorna i boken menar Brashares att hon har lite av dem alla i sig och att de emellanåt förser henne med en flyktväg eller fantasi. Brashares känner sig närmast Carmen när det gäller familjeförhållanden. Hon ser vissa tematiska likheter i det att hennes föräldrar skilde sig och hon fick lära sig att mamman hade ett privatliv som involverade romantik. Dessutom ser hon likheterna i att hon, precis som Carmen, kan tappa sig själv när hon inte riktigt hänger med i svängarna. I Lena känner hon igen känslan av att vara tafatt, introvert och lite feg på det romantiska området.

Boken handlar framförallt om vänskap, enligt Brashares, och det viktigaste med vänskap är lojalitet och kärlek – ungefär den kärlek som föräldrar har för sina barn. Det är en kärlek som inte är avundsjuk, tävlingsinriktad, dömande, småaktig eller skadeglad. Brashares ville skapa en berättelse om några speciella flickor som inte spinner på allt negativt utan som växer, stödjer och som älskar varandra helhjärtat oavsett vad som händer. Tiden är en faktor

som kan förändra känslor och det är en av anledningarna till att Carmen är den som håller ihop berättelsen. Hon vet att förhållanden är ömtåliga och att andra prioriteringar som pojkvänner eller avstånd kan komma i vägen. Människors liv går olika vägar och rätt vad det är finns inget gemensamt längre, då är det viktigt att inte släppa taget menar Brashares.¹⁰¹

4 Analysdel – presentation av Alcotts och Brashares verk

Huvudfrågan uppsatsen ska svara på är vilka skillnader som finns i flickböckerna skrivna av Alcott och Brashares. Vad har ändrats under de 130 år som skiljer verken åt?

Alcotts svit med familjen March får i den här delen väsentligt mindre utrymme än Brashares systrar i jeans. Detta som en följd av att Alcotts utgångspunkt för sitt författarskap finns utförligt presenterat i den historiska bakgrunden. Brashares förutsättningar för kronotopen presenteras huvudsakligen genom hennes verk, vilka därmed ges mer utrymme i analysdelens flickporträtt. De djupare referat av jeanssystrarnas familjeförhållanden, personlighet och miljö som presenteras i flickporträtten ligger sedan som grund för vidare analys och diskussion. En andra anledning till att Brashares jeanssystrar får mer plats i den här delen beror naturligtvis på att Alcotts systerskap är en analys av en familj i ett biologiskt systerskap. Brashares svit består av ett systerskap utanför familjen vilket gör att det blir fyra familjekonstellationer att analysera istället för en. Dessutom analyseras främst första delen av Alcotts svit medan analysen av Brashares verk innebär en genomgång av de fyra böckerna i serien. Detta på grund av att Alcotts första bok motsvarar fyra år i flickornas utveckling vilket Brashares fyra böcker gör.

I den här delen kommer Nikolajevas metod och verktyg att vidare beskrivas när det gäller den kollektiva huvudpersonen för att sedan följas av analys av de båda systerskapen. Därefter kommer analys av familjekonstellationerna, mammorna, papporna och frälsningsmotivet.

Flickporträtten och systerskapet i Alcotts verk

I den här delen introduceras flickorna i Alcotts verk.

Little Women och Good Wives

Little Women utkom 1868 och rönste, med en gång, en oerhörd framgång. Eftersom det fanns ett behov hos flickorna som befann sig i hemmets sfär, att läsa om familjen, blev Alcott tillfrågad om hon kunde skriva en familjeberättelse. Alcott valde att utgå från sina egna

¹⁰¹ Källor: http://www.randomhouse.com/teens/sisterhoodcentral/author_qa.html,
Something about the Author, vol 145. Detroit: Gale, 2004. Sid 17-20

erfarenheter och därmed har boken självbiografiska drag, eftersom den beskriver Alcotts familj och deras umbäranden. Den ska dock inte ses som en renodlad självbiografi utan snarare en romantiserad sådan. Janis Dawson menar att familjen March är en idealiserad skapelse av familjen Alcott, utan de mörka sidorna som fanns hos den senare.¹⁰² Influenserna är tydliga från den tidens anda då den viktorianska tidsperioden rådde. Utöver det speglar Alcotts uppfostran stor roll, med den puritanska prägeln det innebar och med transcendentalismens tankar och idéer. *Little Women* utspelar sig i New England i Amerika under inbördeskriget 1861-1865. Den andra delen *Good Wives*, som utkom 1869, fortsätter berättelsen och när den slutar är det i slutet på 1870-talet eller i början på 1880-talet.

Flickorna March, Meg, Jo, Beth och Amy lever med sin älskade mamma Marmee som är sinnebilden för den sanna modern. På sin fritid sätter systrarna upp teaterpjäser som Jo skrivit, de läser klassiker och diskuterar politik. Läsandet inom familjen befäster deras identitet i gruppen. Läsningen och diskussionerna understryker den kulturella utbildning flickorna får i hemmet.

Den äldsta och vackra systemen Meg längtar efter fina kläder och saker. Jo är pojkflickan och rebellen med det hetsiga temperamentet, som älskar att skriva. Tredje systemen Beth är den blyga, självutplånande systemen och Amy är den yngsta, bortskämda, tuffa och själviska konstnären.

Deras pappa, Mr March, är ute och kämpar i inbördeskriget. En gång i tiden var familjen välbärgad men Mr March har genom dåliga investeringar och lån till vänner förlorat det mesta. Ekonomin och pappans svaga roll i försörjningen är dock av underordnad roll då hans godhet och osjälviskhet lyfts fram och beundras. Mamman, flickorna och hemhjälpen Hannah kämpar mot fattigdomen i den medelklass de tillhör. Flickorna tränas även på det mentala planet av Marmee till att bli goda personer och till att hitta lycka i livet genom de kristna värderingar som förmedlas. Värderingarna som Marmee bygger sin uppfostran på är familjens betydelse, kärlek och Guds ord - där *Pilgrim's Progress* spelar stor roll. Detta försöker Marmee förmedla till sina döttrar genom sina egna osjälviska handlingar. I sann Edgeworthian anda låter Marmee flickorna lära sig genom egen erfarenhet och hon försöker aldrig få dem att ändra på ett beslut de tagit. Den kärlek och vänlighet hon visar döttrarna ska, enligt Marmees uppfostringsfilosofi, hjälpa dem att bli så bra de kan och sanna mot sig själva.

Marmee besöker fattiga på dagarna som en slags socialarbetare och flickorna hjälper till med det de kan. Mamman och flickorna är socialt verksamma och det danar flickornas

¹⁰² Dawson, Janis (2003) sid 112

omhändertagande karaktär. Dessutom blir det en träning i självständighet och de lär sig att ta egna initiativ. Detta tar Dawson upp och pekar på arbetet som heligt, helande och att det ger ökad självständighet i hemmet, men framförallt utanför den kvinnliga sfären.

Jo får in en del pengar på saker hon skrivit men de har det knapert. Dawson menar att det arbete Jo har utanför det egna hemmet ger dem möjlighet att köpa det lilla extra. Det är emellertid inte ekonomin som styr när det gäller förvärvsarbetet, utan det är frihets känslan. Dessutom lär arbetet dem moral, ger erfarenhet och bildning vilket betonas.¹⁰³

Flickorna March lär känna Laurie, som är barnbarn till deras granne, och de umgås mycket med honom. När Marmee får besked om att Mr March blivit sårad i kriget och att han finns i Washington D.C. åker hon iväg i sällskap med Mr. Brooke – Lauries lärare. Kvar hemma tar systrarna över mammans ansvar hos de fattiga. Familjen Hummel har drabbats av scharlakansfeber och Jo, Meg och Beth turas om att ta hand om dem. Till skillnad från Meg och Jo har inte Beth haft sjukdomen tidigare och hon insjuknar. Hon blir gradvis bättre men hennes tillfrisknande blir aldrig totalt. När Beth på nytt blir sjuk, återvänder Jo hem för att vaka över henne och hon finns hos Beth när hon slutligen dör. Storasyster Meg försvinner också genom sitt giftermål med John Brooke, vilket gör att Jo känner sig sorgsen efter förlusten av två systrar på kort tid. Trots att Jo känner sig ensam, tackar hon ändå nej när Laurie friar till henne. Han åker till Europa på obestämd tid och även Amy reser dit för att måla.

Jo, som emellanåt befinner sig i New York för att skriva, har träffat en professor som hon umgås en del med. De gifter sig så småningom och när Jo ärver tant March hus bestämmer de sig för att starta en pojkskola i huset. Amy gifter sig med Laurie, som hon träffat en del under sin vistelse i Europa.

Flickporträtten och systerskapet i Brashares verk

År 2001 utkom *The Sisterhood of the Traveling Pants*. Del två *The Second Summer of the Sisterhood* 2003, *Girls in Pants*, *The Third Summer of the Sisterhood* utkom 2005 och fjärde och sista delen *Forever in Blue*, *The Fourth Summer of the Sisterhood* kom på våren 2007.

Flickorna, som boken handlar om, Tibby, Carmen, Bridget och Lena kände varandra innan de föddes. När deras mammor var höggravida gick de i samma aerobicsgrupp. Aerobicsinstruktören kallade dem för septembrarna efter deras beräknade förlossningsmånad. Flickorna föddes allihop inom loppet av sjutton dagar.¹⁰⁴ När den vänskap, som mammorna

¹⁰³ Dawson, Janis (2003) sid 113-116

¹⁰⁴ Även en pojke föddes, Perry, - Bridgets tvillingbror. Dock spelar han en liten roll i de första tre böckerna.

haft, svalnade övergick den till de riktiga septembrarna och de fyra flickorna kom att betyda allt för varandra. Med olika personligheter men med en omätbart stor kärlek till varandra möter läsaren; Bridget den sportiga, Lena skönheten och konstnären, Tibby den upproriska men konservativa och Carmen med det stora hjärtat och det häftiga temperamentet.

The Sisterhood of the Traveling Pants

Somrarna har alltid varit speciella för flickorna, då de har utgjort någon slags milsten i deras liv. Det enda stora som hänt under övrig tid var julen då Bridgets mamma dog och när Carmens föräldrar skilde sig då hon var sju. Första sommarn som de ska tillbringa ifrån varandra börjar med att de bestämmer sig för att skicka ett par jeans emellan sig. Ett par jeans som konstigt nog passar dem alla och som ska ge dem styrka i saknanden efter de systerlika vännerna.

Lena åker med sin biologiska syster Effie till Grekland för att hälsa på sina farföräldrar. Hela sommaren ska tillbringas i föräldrarnas hemland för att införliva flickorna i den Grekiska atmosfären. Lena, som älskar att teckna, ägnar större delen av sina dagar åt detta. Under den tid som Lena tillbringar med att teckna och måla blir hon ett med sina känslor, allt runt omkring försvinner. Under sommaren får hon en speciell kontakt med sin farfar, trots att de inte kan prata med varandra eftersom farfar Bapi inte kan någon engelska. Deras stunder tillsammans utgörs av tid i tyst samförstånd som själsfränder. Lena njuter av sin tid i den vackra byn och de sista dagarna ger hon efter för Kostos, som uppvaktat henne hela sommaren. Hon släpper in honom i sitt hjärta och hennes livslånga kärlek till honom ser dagens ljus.

Bridget är en mycket duktig fotbollsspelare och åker iväg på läger till Baja California. Hon är stjärnan på lägret och hon blir förälskad i den fyra år äldre Eric – en av ledarna. Eftersom Bridget inte är en person som ger sig om det är något hon vill ha, får hon Eric. Förälskelsens topp får dock också en dal när hennes impulsivitet straffar sig. All energi tar slut hos Bridget, efter det att hon och Eric haft sex. Hon sover bort dagar i en slags depression och Eric kommer för att prata med henne. Han berättar att han tycker mycket om henne men att hon är för ung och att han kan vänta på henne. Bridget är dock helt under isen. Vid återkomsten till USA åker Lena därför direkt till Kalifornien för att hämta hem Bridget.

Carmens föräldrar är skilda och sommaren ska hon tillbringa hos sin pappa i South Carolina. Hon har sett fram emot att få hans odelade uppmärksamhet, men det blir inte alls som hon tänkt sig. Hennes pappa har flyttat ihop med Lydia och hennes två barn, som är i Carmens ålder. Dessutom avslöjar pappan att han och Lydia ska gifta sig i augusti. Carmen

gillar inte överraskningar och dessutom måste hon dela sin pappa med tre andra, vilket hon inte kan hantera. Hon rymmer tillbaka hem till sin mamma och sitter lite barnvakt under resten av sommaren. Dock tar hon sig själv i kragen, i slutet av sommaren, och försonas med sin pappa och hans nya familj på bröllopet.

Tibby är den enda som är kvar i Bethesda och hon ska jobba på Walmart för att tjäna ihop pengar till en filmutrustning. Tibby är en person som sparar på allt, hon gillar inte förändringar och hon testat de människor hon möter. Hon har ett litet marsvin som heter Mimi, som hon fick när hon var sju år gammal. Tibby känner att Mimis humör också är en spegling av hennes eget sinnestillstånd. Tibby ska under sommaren göra en vardagsdokumentärfilm och planerar in intervjuer med några Walmartanställda som hon tycker är ytterst vardagstråkiga. Då dyker Bailey upp, en tunn liten flicka på tolv år som har obotlig leukemi. Hon hänger efter Tibby och tjuvar på henne om att få hjälpa till. Tibby ger efter och Bailey blir den som sköter intervjuerna när Tibby filmar. Bailey lär Tibby att se djupet i de människor de möter och hon är den som presenterar Tibby för Brian. Han är killen som spelar flipperspel dagarna i ända och han ser allmänt sjaskig ut. Tibby och Brian blir dock vänner, allt genom Baileys försorg.

När Bailey är i slutskedet av sitt liv och ligger på sjukhuset förtränger Tibby detta och vägrar besöka henne. Mrs Graffman, Baileys mamma, förklarar situationen för Tibby och berättar hur mycket hennes vänskap med Bailey betytt för hela familjen. Tibby, gör då det hon brukar i sådana situationer, hon avskärmar sig då känslorna blir för starka. ”Her heart was going to explode, and she was going to die herself, and she didn’t want to do it in the hospital”.¹⁰⁵ En natt vaknar hon upp och iklädd i sin pyjamaströja och de magiska jeansen cyklar hon till sjukhuset och träffar Bailey. De får några dagar tillsammans innan hon dör. Mimi har också avlidit, men även detta har Tibby förträngt då marsvinet har hamnat i en papperspåse i frysen. På natten efter Baileys begravning vaknar Tibby upp, i dubbel bemärkelse, tar påsen med Mimi ur frysen, cyklar till kyrkogården och begraver henne bredvid Bailey.

The Second Summer of the Sisterhood

Den andra boken, *The Second Summer of the Sisterhood*, handlar mycket om flickornas relation till sina mammor. Från början är det meningen att endast Tibby ska åka iväg under sommaren, medan de andra tre tjejerna ska vara kvar hemma i Bethesda. Bridget brukar dock

¹⁰⁵ Brashares (2001) sid 232

kunna ändra sina planer i en hast och det gör hon när hon bestämmer sig för att åka inkognito till sin mormor.

Tibby ska gå en filmkurs på ett college i Virginia. Väl där börjar hon hänga ihop med två coola kurskamrater, Maura och Alex. Hon ser upp till dem och vill vara som de är. Genom detta tappar dock Tibby sin egen identitet och när hennes bästa kompis Brian dyker upp skäms hon för honom. Hon börjar på en dokumentärfilm som ska handla om hennes, som hon själv anser, lite patetiska mamma och den stressade vardag hon är mitt uppe i. Brian påpekar att Alice, Tibbys mamma, kan ta illa upp men Tibby fortsätter ändå, övertygad om att hennes föräldrar ändå inte kommer på familjedagen då filmerna ska visas upp. Det gör de emellertid, och Alice blir mycket ledsen och sårad. Tibby skäms och börjar inse att hon är alltför påverkad av Maura och Alex och deras tuffa, nonchalanta och själviska stil. Dessutom börjar deras fasad att rämna och Tibby förstår att de försöker vara några andra än de egentligen är. Hon erkänner äntligen för sig själv att Brian är väldigt viktig för henne. Tibby börjar om med sin film och hon bestämmer sig för att göra någonting av alla de inspelningar och intervjuer som hon och Bailey gjorde tillsammans. Sorgearbetet får äntligen äga rum och det befriar Tibby men också människorna runt omkring Bailey - hennes föräldrar och Brian.

Bridget som egentligen skulle ha varit hemma under sommaren bestämmer sig för att åka till sin mormor. Hon vill komma till ro och få svar på sina frågor om sin mammas liv och död. Sedan förra sommaren och hennes huvudstupa kärlek till Eric, har Bridget förändrats en hel del. Hon har inte längre det vetefärgade långa håret utan nu är det färgat brunt. Hon har slutat med löpningen och med fotbollen, vilket har gjort att hon gått upp i vikt. Bridgets sökande efter sig själv och en viss utfyllnad av det tomrum hon har inom sig, kräver att hon går tillbaka till sina rötter för att hitta rätt och därmed sig själv. Genom fysiskt arbete hos sin mormor, samtal med henne, genomgång av mammans saker och genom att hon börjar träna igen, rätar mycket upp sig för Bridget på det inre planet. Hon finner äntligen delar av sig själv som saknats och hon får även lite bättre förståelse för saker som hon tidigare inte fått någon ordning på.

Lena får jobb i en klädbutik där hennes mamma brukar handla. Hon är dock ingen lyckad försäljerska, eftersom hon varken är förtjust i de kläder de säljer eller de medelålders kvinnor som handlar där. Inte förrän Baileys mamma, Mrs Graffman, kommer in och provar kläder inser Lena vad det är kunderna egentligen söker efter. Mrs Graffmans vill ha bekräftelse på att hon lever och få lite uppmuntran i sin sorg. Hon har svårt för att gå vidare och även med att ta sig ur rollen som den döda Baileys mamma. Lenas känslor för Kostos under det gångna året har varit för starka för att hon ska kunna hantera situationen. Det har

lett till att hon gjort slut med Kostos trots att hon fortfarande älskar honom. Han kommer och hälsar på och de blir tillsammans igen. Under brytningen träffade dock Kostos en tjej vid några tillfällen, som nu påstår att hon är med barn. Kostos tvingas göra slut med Lena för att gifta sig med den gravida före detta flickvännen. Lena är förtvivlad och skulle behöva prata med sin mamma, men de befinner sig långt ifrån varandra. När Lena känner som om det inte kan bli värre får hon beskedet att farfar Bapi fått en stroke. Hela familjen åker omedelbart till Grekland och när de anländer möts de av en svartklädd farmor. Begravningen av farfar äger rum inom några dagar. Lena är helt förkrossad, men det leder även till något bra, då mamma Ari och Lena äntligen når varandra och kan prata.

Carmens arbete under sommaren består av att sitta barnvakt. Hon funderar mycket över mammarollen, framförallt i den familj i vilken hon hjälper till med barnen. Hon ser hur en mamma kan göra vad som helst för sina barn. På kärleksfronten har Carmen lyckats få Porter, en snygging på skolan, på en date men allt blir väldigt konstigt. Carmens mamma Christina har träffat en man, David, och Carmen missunnar dem deras kärlek. Carmen raderar ett meddelande på telefonsvararen och rätt vad det är har hon påverkat situationen så pass att David och Christina gör slut. Carmen är först nöjd men sedan inser hon hur mamman lider. Hon blir på det klara med att hon måste låta Christina ha ett eget liv, vilket inte innebär att hon älskar Carmen mindre för det.

Girls in Pants- The Third Summer of the Sisterhood

I tredje delen, går Tibby med Brian på avslutningsdansen och de kysser varandra för första gången. Hon har dock svårt att visa sina känslor och ger inte Brian den uppskattning hon borde. När hennes lillasyster Katherine faller ut genom Tibbys fönster, i jakten på ett äpple från trädet utanför, och hamnar på sjukhus blir Tibby ännu mer övertygad om att försiktighet är en dygd. Tibby som starkt ogillar förändringar har svårt att acceptera att kompisarna börjar spridas för vinden. Efter ett tag förstår hon dock att: ”Try, reach, want, and you may fall. But even if you do, you might be okay anyway”.¹⁰⁶ Lärdomen i slutet blir att hon måste våga chansa och visa vad hon känner.

Bridget arbetar som fotbollstränare på ett fotbollsläger och det gör även Eric. De hamnar som ansvariga för fritidsaktiviteterna med flottfärder och kajakpaddling. Bridgets känslor för Eric är lika starka som förut, men Eric har flickvän sedan ett år tillbaka. Bridget och Eric arbetar bra ihop som kompisar och hon försöker övertyga sig om att det räcker med att vara

¹⁰⁶ Brashares (2005) sid 224

vänner. Det är emellertid påfrestande för Bridget att vara nära Eric. När Bridget får ett av sina feberanfall finns dock Eric där för att ta hand om henne. Hon gör klart för honom att det inte är lönt att kontakta hennes pappa och att hennes mamma är död vet han om. Eric ställer upp för Bridget och hon inser att de starka känslor hon har för honom är något som hon aldrig kan radera ut eller förneka. När Bridget tillfrisknat åker Eric iväg utan ett ord och Bridget hamnar i en svacka. När han kommer tillbaka reder de ut sin relation och Eric berättar att han varit och gjort slut med sin flickvän. Äntligen blir det Eric och Bridget och de börjar inte med sex, som de gjorde för två år sedan, utan de börjar sitt förhållande med vänskap och samförstånd.

Carmen kommer på, av en slump, att hennes mamma Christina är gravid och hon konfronterar henne med det. Under alla år har Carmen önskat sig syskon men när hennes önskan är på väg att uppfyllas kommer det ändå som en chock för henne. Carmen, som inte har något sommarjobb, får jobb hos familjen Kaligaris (Lenas familj). Hon ska hålla farmor Valia sällskap på dagarna och hjälpa henne med lite ärenden och läkarbesök. Valia har tvingats att bo hos sonens familj alltsedan farfar Bapi dog året innan och hon är djupt olycklig. Hon gnäller på allt och gör arbetet svårt för Carmen, som trots det är den enda som förstår hur bedrövad Valia är. Under sjukhusbesöken, med både Tibbys lillasyster Katherine och Valia, lär Carmen känna Win som hjälper till som volontär. Under de möten Carmen har med Win framstår hon som väldigt god och självuppoftande. Carmens dåliga sidor, som hon emellanåt understryker, lyckas lysa med sin frånvaro just vid de tillfällen som hon springer på Win. Detta stressar Carmen eftersom Win bygger sina känslor för henne på en person som hon inte tror finns.

Lena saknar fortfarande Kostos och drömmer om att han ska komma tillbaka. Sommaren före kände hon en stark attraktion till Carmens styvbror Paul, men när han sedan åkte hem gömde hon sin romantiska ådra till förmån för sin timida sida. Hon spenderar sommaren med att arbeta på en grekisk lunchrestaurang, allt för att slippa vara hemma med Valia som förpestar livet för hela familjen. Hon går på en eftermiddagskurs i blyertsteckning och det de tecknar är nakenmodeller. Lena älskar det och känner att konsten är hennes sanna kärlek i livet. Tyvärr kommer hennes pappa för att hämta henne en eftermiddag. Han blir chockad av den nakna mannen och han förbjuder därefter Lena att fortsätta kursen. Han kräver tillbaka kursavgiften och Lena är förkrossad. Ytterligare en konsekvens från Mr Kaligaris sida är att han vägrar att betala hennes collegeavgift, eftersom han inte tror på dotterns blivande yrkesval. Pappan försöker styra med patriarkala regler men det misslyckas och ger motsatt effekt eftersom Lena, i hemlighet lyckas gå kvar på kursen. Detta delvis genom att läraren Annik ser hennes talang och delvis genom att Lena hjälper till före och efter

lektionerna. Dessutom väljer Lena att kämpa för ett stipendium för att kunna betala för college och det leder till att hon får ökat självförtroende och att hennes beroende av pappan minskas. Hon börjar jobba på en portfolio och hon väljer att teckna porträtt av familjemedlemmarna och Paul. När Lena tecknar av sin familj ser hon deras djup och på så sätt kan hon minska avståndet, då hon finner en förståelse för var och en av dem.

Forever in Blue- The Fourth Summer of the Sisterhood

I fjärde boken möter vi flickorna efter första året på college. Sommaråterföreningen sker dock utan Carmen. Jeansens magiska uppdrag att hålla ihop kompisarna används nu som ursäkt att vara ifrån varandra. Förändringar i tid och rum utmanar vänskapen i fjärde och sista delen.

Carmens hemlängtan under året har ökat hennes vikt och minskat självförtroendet. Värst är dock att hon förlorat sin identitet och isolerar sig från dem som verkligen älskar henne. Carmen är glad över rumskamraten Julias vänskap, men inser inte att det är hon som fått Carmens självkänsla och självförtroende i botten. Istället för att åka hem över sommaren åker hon iväg med Julia på en teaterkurs. Inte förrän Carmen av en slump får en av huvudrollerna i främsta uppsättningen börjar hennes självförtroende att återvända. Efter ett tag ser hon lite nyktrare på saker och ting och inser att hon har ett värde i sin egen person. Hon förstår även att Julia lever upp när Carmen mår dåligt, men när hon börjar må bättre kan inte Julia hantera den självsäkra Carmen. Hon tappar sina extra kilon och snart är Carmen återigen sig själv, utseendemässigt, men framförallt med den utstrålning och det självförtroende som är Carmentypisk.

Tibby och Brian har sex för första gången och efteråt blir Tibby rädd för sina starka känslor. Dessutom går kondomen sönder och Tibby börjar oroa sig för att hon är med barn. Brian älskar henne villkorslöst med alla hennes fel och brister och ser inga problem så länge de har varandra. All ilska och oro för en eventuell graviditet för Tibby över på Brian, som hon behandlar väldigt illa. Detta beror delvis på att hon inte känner att hon förtjänar Brians kärlek. Men det är inte endast Brians kärlek som är svårhanterbar för Tibby, kärleken till honom är även den kantad av problem. I ett försök att slippa älska för mycket gör hon en Lena, vilket innebär att hon gör slut med den hon älskar för att hon tror att hon på så sätt ska bli fri. Inget blir dock bättre och Tibby önskar att hon hade förmågan att ta till sig av den kärlek som omger henne. ”Tibby’s wish would be to hold on to the idea of love even in the face of darkest doubt. Because that was the way in which she failed. Not once, but again and again.”¹⁰⁷

¹⁰⁷ Brashares (2007) sid 307

Brian blir tillsammans med Effie och Tibby blir helt förstörd. Alla i Tibbys närhet ser hennes kärlek till Brian innan Tibby själv inser det. Till slut erkänner dock Tibby sin kärlek till Brian för sig själv och förstår att hon tagit honom förgiven. Under de år som de har känt varandra har Tibby aldrig ägnat en tanke åt hans hemsituation. Hon inser att Brian har ett liv utanför hennes familj som hon inte vet något om. Hon har varit så fokuserad på sig själv att hon inte sett hur Brian har det. Hon får veta att efter att hans pappa dog har hans mamma gift om sig med en mindre sympatisk man. Anledningen till att Brian spenderade så mycket tid med flipperspelet var delvis beroende på att han inte hade någon annanstans att vara. Sedan han träffade Tibby har han spenderat mycket tid med hennes syskon och familj och därmed blivit en av dem.

Bridget är upprörd över sin ickefungerande familj. Hennes motto med hemmet har varit att hon inte vill att det ska märkas att hon överhuvudtaget lever eller levt där. "When you leave the wilderness, make it like you were never there".¹⁰⁸ Under sin lediga tid lever Bridget mer hos sina vänner än hemma. När hon väl är hemma är hon bara en skugga av sitt verkliga jag. Bridget lider av att de inte har nära relationer till varandra i familjen. Huset är en enda röra och kylskåpet rymmer aldrig något av värde, då matlagningen i huset är obefintlig, fastän att pappa egentligen är intresserad eller i alla fall har varit av matlagning. Med detta som bakgrund hoppar Bridget på en sommarkurs i arkeologi i Turkiet.

Perry och Bridget pratar knappt med varandra. De är inte ovänner, men de lever helt åtskilda i både tid och rum. Perry har hoppat av skolan och spelar dataspel dagarna i ända. Bridget känner skuld för att hon fått ett överflöd av social förmåga medan Perry inte har någon alls. Bridgets ilska över sin disfunktionella familj övergår i förståelse. Perry har nämligen inte kommit lika långt i sin bearbetning när det gäller mammans självmord som Bridget. Sommaren för två år sedan som hon tillbringade hos sin mormor Greta, löste en hel del knutar hos henne men Perry har inte bearbetat traumat alls. När Bridget kommer hem från Turkiet inser hon att hon inte ens har en nyckel till sitt hus och det sätter igång de förändringar i familjen som sedan kommer. Hon känner att hon måste acceptera den familj hon har, "For better and worse, this was her home, and she would remember how to live in it".¹⁰⁹ Bridget inser att hon måste gå långsamt fram med Perry och att det finns hopp. Bridget förstår att Perry bara har henne och pappan medan hon i sin tur har Eric och sina systrar i jeans:

¹⁰⁸ Brashares (2007) sid 36

¹⁰⁹ Brashares (2007) sid 298

There was so much she wanted to say to him. She wanted to get him to talk about their mother and about things he remembered. But she knew she had to go slow. It would be too easy to scare him away. [...] (S)he put her arms around him and squeezed his shoulders. How long had it been since anyone had touched him? He was a little stiff, a little uncomfortable. It probably wasn't what he wanted, but she felt in her heart it was something he needed".¹¹⁰

Lena, som är ensamvargen, har inte lika stort behov som de andra tre systrarna av att träffas och prata. För henne räcker det med att veta att de finns där, för att hon ska känna sig älskad och trygg genom tillfredsställandet av sina basbehov. Lena flyttar inte hem över sommaren utan hon går en målarkurs i Providence. Hon vill leva sitt eget liv utan sina föräldrars insyn och restriktioner. I samma klass går Leo, som även han har mycket talang. Lena blir kär och de inleder ett förhållande och för första gången på tre år ockuperas inte hennes tankar av Kostos. Kostos dyker dock upp för att förklara sitt beteende. Han berättar hur han kände sig tvingad att gifta sig med Mariana då hon sa att hon var med barn. Kostos får så småningom veta att det inte var något barn på väg vilket leder till att han tar ut skilsmässa. Lena, som äntligen kan visa en del av de känslor som hon burit på under några år, reagerar med ilska och undrar varför han tror att hon vill veta det. Hon ljuger och säger att hon inte bryr sig om han är gift eller inte. Efteråt, när hon ligger hemma i sin säng, kommer hon på att hon aldrig tidigare i sitt liv visat ilska för någon annan person.¹¹¹

Natten efter att Lena har haft sex med Leo vaknar hon upp i sin säng av att hon gråtit i sömnen. Hon sörjer det som kunde eller borde varit. Bara i drömmen släpper hon fram sina riktiga känslor, "She knew her dream self was permitting a sadness her waking self hadn't allowed. All this time she'd been waiting for Kostos. She'd always thought her first time would be with him".¹¹²

Den kollektiva huvudpersonen- The Multiple Character

Maria Nikolajeva¹¹³ diskuterar kring svårigheten att hitta protagonisten – den verkliga huvudpersonen, i en analys,. Hon visar på att problemet blir ännu mer komplext i att hitta protagonisten i de böcker som har flera personer, där var och en kan göra anspråk på att vara huvudperson. Där överför hon diskussionen från att gälla protagonisten till att istället referera till dessa som en kollektiv huvudperson.

¹¹⁰ Brashares (2007) sid 315

¹¹¹ Brashares (2007) sid 270

¹¹² Brashares (2007) sid 291

¹¹³ Nikolajeva, Maria (2002). *The Rhetoric of Character in Children's Literature*. The Scarecrow Press Inc. Lanham, Maryland och London sid 67 ff

Nikolajeva framhäver att kollektiva huvudpersoner är ett fenomen som i stort sett bara existerar i barnlitteraturen och hon anser att det är ett av kriterierna.¹¹⁴ Vidare diskuterar hon att syftet med att använda en kollektiv huvudperson är huvudsakligen pedagogiskt.¹¹⁵ När vuxenlitteraturen innehåller en kollektiv huvudperson beskriver hon det som att, ”de enstaka fallen betraktas kanske som avvikelser och djärva narratologiska experiment”.¹¹⁶

Skillnaden mellan en individuell huvudperson och kollektiv huvudperson är att hos den individuella sker en ”djupare penetrering av deras psyke, en närmare undersökning av deras tankar och känslor”.¹¹⁷ Detta beror delvis på att den individuella huvudpersonen ges mer utrymme i texten än individerna i den kollektiva huvudpersonen. Med den kollektiva huvudpersonens hjälp går det, däremot, lättare att beskriva olika sidor av en människa. Kortfattat beskriver Nikolajeva för och nackdelar, ”collective characters are certainly more suitable, while individual characters allow more complexity”.¹¹⁸ Edith Nesbit var tidig med att använda greppet och det kan ses tydligt redan i titlarna på hennes verk, som består att en kollektiv protagonist. Efterföljare till henne, som Edward Eager och Mary Travers, har fört greppet vidare och även de koncentrerar verken till handlingen med väldigt lite karakterisering.¹¹⁹

I motsats till dessa kan man se Alcotts *Unga kvinnor* där fokus ligger på personbeskrivningarna och detta kan ses i öppningsscenen i boken där systrarna genom sina kommentarer avslöjar sina personligheter. De första sidorna av boken beskriver sedermera flickorna i detalj både utseendemässigt och på det personliga planet. De flesta studier som är gjorda på *Unga kvinnor* sätter Jo som protagonist, delvis beroende av hennes kamp för självständighet och integritet. Andra menar på att Jo endast anses vara speciell eller annorlunda i en jämförelse med de andra tre systrarna. Amy går också att se som protagonisten. Hon är Jos motsats i allt, framförallt i kreativitet och sexualitet¹²⁰. Dawson menar att Jo är en ikon för kvinnors frigörelse.¹²¹

De två nämnda sätten att fastställa protagonisten, genom kollektiv huvudperson eller individuell, kompletteras med poststrukturalismens sätt att betrakta karaktärer i böcker. Det kallas intersubjektivitet och Nikolajeva tar upp Mikhail Bakhtins beskrivning av fenomenet,

¹¹⁴ Nikolajeva, Maria (2002) sid 76

¹¹⁵ Nikolajeva, Maria (2002) sid 68

¹¹⁶ Nikolajeva, Maria (2004). *Barnbokens byggklossar*. Studentlitteratur, Lund. Sid 95

¹¹⁷ Nikolajeva, Maria (2004) sid 98

¹¹⁸ Nikolajeva, Maria (2002) sid 76

¹¹⁹ Nikolajeva, Maria (2002) sid 73

¹²⁰ Nikolajeva, Maria (2002) sid 75

¹²¹ Dawson, Janis (2003) sid 59

genom hans begrepp, mångstämmighet.¹²² Detta innebär att läsaren på egen hand får ihop en huvudperson genom att sätta samman flera olika personer till en och samma:

The postmodern notion of intersubjectivity presupposes the absence of a single, fixed subject in a literary text, instead suggesting that the complex "subject" of a narrative has to be assembled by the reader from several individual consciousnesses.¹²³

Intersubjektivitetens förutsättning består i att det finns en avsaknad av ett omnipotent perspektiv. Det vill säga, narratören har inte förmågan att läsa tankarna hos flera karaktärer samtidigt utan är konstruerad kring "an intricate interplay of subject positions in the text".¹²⁴

Systrarna i Little Women

Meg är den äldsta de fyra systrarna och 16 år gammal när vi först möter henne i *Unga Kvinnor*. Hon är vacker, hon är följsam och lydig men klagar mycket på deras situation. Hon älskar vackra saker och lider av att familjen inte har råd att hålla de fyra systrarna med moderna och tjustiga klänningar. Hon gör sitt bästa i att hjälpa till i hushållet, även om resultatet inte alltid blir lyckat. När systrarna tillbringar en dag i skogen sysselsätter sig Meg med att sy. Där diskuterar de sina drömmar och vad de skulle vilja göra i livet, Meg önskar sig ett fint hus och rikedom. Mr John Brooke, som är Lauries lärare, blir kär i Meg och friar till henne. John är en vänlig tålmodig själ, men fattig. Han är dock ovanligt begåvad och han älskar politik. Meg tackar ja, trots att John inte kan uppfylla hennes drömmar om materiella ting.

Jo, som är nummer två i syskonskaran, är pojkflickan och protagonisten med det hetsiga temperamentet. Hon gör sitt bästa för att vara sina föräldrar till lags även om hon inte alltid lyckas hålla sitt humör i schack, allt för att få det godkännande hon behöver från dem och samhället som styrs av patriarkala regler. "Att öva självkontroll och att behärska drifterna var målet, vilket sågs som en frigörelse av kvinnans natur och ledde fram till hustru-, husmor- och moderskap."¹²⁵ De gånger Jo blir arg straffas hon. Läxan är att ilska bör kontrolleras och att den är av ondo och det framgår i reflektioner över de regler som styrde under den tiden. "Lissa Paul has noted the way girls in Victorian fiction interest the reader by their resistance to the settled order of things, but also how this resistance must end".¹²⁶ När Amy eldat upp Jos

¹²² Nikolajeva, Maria (2004) sid 99

¹²³ Nikolajeva, Maria (2002) sid 88

¹²⁴ Nikolajeva, Maria (2002) sid 88

¹²⁵ Andrae (2001) sid 48 ur Toft, Herdis (1980) *Pigen I historien – historien I pigebogen*. Kongerslev. Sid 49-103

¹²⁶ Lyon Clark, Beverly, Higonnet, Margaret R. red. (1999) *Girls Boys Books Toys. Gender in Children's Literature and Culture*. The John Hopkins University Press. Baltimore. Sid 62

manuskript och hon vägrar förlåta henne, utsätts Amy för fara och drunknar nästan.¹²⁷ Läsaren ska lära sig av Jos erfarenhet att ilska och vägran att förlåta kan leda till döden.

Jo älskar att skriva och att läsa och hon drömmer om att bli en berömd och rik författare. När systrarna börjar umgås med barnbarnet till sin granne, Laurie, är Jo den av systrarna som pratar med honom och som uppfostrar honom till man. Fastän Jo är den tuffa systemen är hon den som offrar sig mest av dem. Hon tar moderligt hand om sin älskade syster Beth när hon är sjuk och berättar för Laurie hur mycket hennes änglalika syster Beth betyder för henne. Jo menar på att Beth är de goda sidorna i henne. ”Beth is my conscience, and I can’t give her up”.¹²⁸ När Beth till slut dör efter sviterna av scharlakansfebern är Jo otröstlig.

Jo är även den som tar över den manliga rollen när Mr March är ute och kämpar i kriget. Hon är till och med, till sina systrars förskräckelse, stolt över sina manliga karaktärsdrag. Emellanåt önskar hon att hon fötts till pojke när hon inser de begränsningar det innebär att vara kvinna. Abate beskriver det konstanta dilemma Jo står inför: ”Realizing that femininity is associated with confinement, submission, and restraint, and masculinity is linked with independence, adventure, and excitement, Jo seeks to distance herself from the disempowered status of feminine women.”¹²⁹

Jo chockar sin familj när hon klippt av sitt långa hår. Hon visar stolt upp pengarna hon fått för det och hennes del i familjeförsörjningen tar sin början. Abate liknar Jo vid Topsy, den svarta slavflickan, i *Uncle Tom’s Cabin* och visar både på de inre och yttre likheter som finns mellan flickorna. I Jo ser läsaren rebellen mot konventionerna och särskilt mot Woman’s Sphere – de restriktioner som de unga kvinnorna tvingades följa. Hon vill helt enkelt inte bli vuxen och kvinna eftersom det innebär att hon får mindre frihet. Abate liknar flickornas osjälvständiga situationer vid varandra: ”Whereas Harriet Beecher Stowe’s Topsy is a literal slave, Louisa May Alcott’s Jo March casts herself and her siblings as metaphorical ones.”¹³⁰ Den allra tydligaste likheten mellan Topsy och Jo, fortsätter Abate, är dock deras humör. Båda två drabbas av en stark hämndlystnad då de blivit utsatta för en oförrätt.

Beth är den änglalika systemen som bidrar med mest lycka i familjen genom sin osjälviskhet och godhet. Hon är blyg och älskar att spela piano och att sjunga och förgyller därmed tillvaron för både familj och grannar. Dessutom har hon en speciell kärlek till katter

¹²⁷Alcott, Louisa May (1868+1869). *Little Women and Good Wives*. Everyman’s Library Children’s Classics. Random House, London 1994. Sid 90

¹²⁸Alcott (1868+1869). Sid 204

¹²⁹Abate, Michelle Ann (2006). *Topsy and Topsy-Turvy Jo: Harriet Beecher Stowe’s Uncle Tom’s Cabin and/in Louisa May Alcott’s Little Women*. Children’s Literature 34, Hollins University. Sid 68

¹³⁰Abate (2006) sid 70

och hundar och hon sköter innerligt om dem. I sina framtidsdrömmar beskriver hon sin önskan att stanna hemma hos mamma och pappa och ta hand om dem. Sedan hon fick sitt piano att spela på, av den rika grannen Mr Laurence, är hon helt nöjd med sin lott i livet.¹³¹ Det enda som smärtar henne är att systrarna sprids vind för våg och att hon känner att hon blir lämnad efter, även om hon själv inte vill ut och resa. Hennes högsta önskan är att ha hela familjen samlad på en plats.

Amy är den yngsta av systrarna och är bortskämd, självisk och fåfäng. Hon är den som lider mest av deras fattigdom. Hon eftersträvar att bli en fin dam och vill ha mer än vad livet erbjudit henne i barndomen. Hon är konstnären som vill tillverka vackra saker att ha runt omkring sig. Med ålder och mognad blir hon dock mer mogen. Hon utvecklas till en kärleksfull kvinna som hellre följer sin inre röst än ger sig hän åt den materialistiska strävan hon hade som ung.

Flickorna i The Sisterhood of the Traveling Pants

Carmen jämförs med en stark och snygg bil som ”a torqued-up cherry red gas-guzzler with a V-8 engine and a four-wheel drive. She can make a mess of things, but she’s a lot of fun, she sticks to the road, and she’s got mad acceleration”.¹³² Som person är Carmen färgstark och har inte svårt att uttrycka sin åsikt. Med ett enda undantag – hon säger aldrig vad hon känner till sin pappa, vilket leder till stora problem i första boken. Hon lär sig så småningom att prata öppet med honom. I sista boken har Carmen börjat tvivla på sig själv och det beror till stor del på att hon är för långt ifrån sina vänner. Hon har tidigare varit den som sett till att de fyra kan mötas men under det gångna läsåret har hon tappat bort sig själv och det som tidigare varit viktigt för henne. Hon vet inte vad som är hemma, eftersom hon inte bor hemma hos sin mamma längre och dessutom ska mamma och David köpa ett nytt hus. Carmen inser till slut att hemma är där vänner och familj finns och att den känslan måste hon skapa i sig själv – även om familj och vänner är utspridda över kontinenten.

Tibby – skulle vara en ”muscular Plymouth Duster, dark green, with a picky transmission”.¹³³ Tibby är emot förändringar vilket gör att hon har svårt att anpassa sig till nuet. ”Tibby was a slow adjuster. In preschool, her teachers had said she had trouble with transitions. Tibby preferred looking backward for information, rather than forward”.¹³⁴ Hon

¹³¹ Alcott (1868+1869) sid 160

¹³² Brashares (2005) sid 3

¹³³ Brashares (2005) sid 3

¹³⁴ Brashares (2005) sid 10

har även långt till sina känslor ”Tibby was the one most capable of emotional datchment”.¹³⁵ Detta märks tydligt i hur hon hanterar Baileys död och även sin hamster Mimis bortgång. Hon förtränger sorgen och därmed bearbetningen. Tibby känner att hennes önskningar inte alltid är realistiska och att den verklighet hon lever i vågar hon inte ta till sig eller se någon framtid i. Ibland hänger hon dock med i nuet, när hon precis sett Bailey igen – på film, för första gången på ett år kommer tårarna och känslorna går inte att stoppa, ”For once, Tibby was right smack in the middle, and she could see a lot better from here”.¹³⁶

Bridget stoppar aldrig för något. Hon går helhjärtat in för allt i livet och håller inte tillbaka, varken kärlek eller känslor. Hon har smeknamnet Bee eller Bumble Bee som betyder humla. Tekniskt sett kan humlor inte flyga men de gör det ändå. Liknelsen mellan Bridget och en humla kan därför bli slående. Emellanåt går det illa för henne då hon landar pladask och hamnar i en svacka som kan jämföras med en lätt depression. Efter första sommarens förälskelse i Eric känner Bridget sig helt ensam. I samtalet med honom försöker han trösta henne med att i en annan tid och på en annan plats kunde det bli de. Hon känner sig inte alls tröstad utan hon faller hårt, ”Her need was as big as the stars, and he was down there on the beach, so quiet she could hardly hear him”.¹³⁷ När Lena kommer hem från Grekland åker hon direkt till Bridget på fotbollsläget. I brev till Lena har Bridget skrivit hur hon känner sig, ”Lena, something happened. It isn’t how I imagined. I need to talk to you, but I can’t say it here. I’m just...strange. I’m strange to myself. Bee.” I nästa brev står det, ”Lena, I can’t sleep. I’m scared. I wish I could talk to you”.¹³⁸ Lena rusar iväg för att, som bästa kompis och reservmamma, försöka undsätta Bridget.

Bridget är en person som inte har något skyddsnet och därför blir hon en Ferrari i billiknelsen, ”Bee would have no air bags. She might not have bumpers. She might not even have brakes. She would go a million miles an hour. She would be an ocean blue Ferrari minus the brakes”.¹³⁹ Bridget är den av systrarna som tas mest om hand av de andra. Hon är stark men väldigt ömtålig då hennes närmaste familj är de andra tre flickorna. Hennes mamma är död och pappa och Perry har aldrig riktigt funnits för henne. Hon är den sammanhållande i familjen.

Lena är försiktighetens general och strängt uppfostrad av sina grekiska föräldrar. Hon är en skönhet, men har inte tillräcklig självkänsla eller nog med självförtroende för att uppskatta

¹³⁵ Brashares (2005) sid 11

¹³⁶ Brashares (2003) sid 249

¹³⁷ Brashares (2001) sid 265

¹³⁸ Brashares (2001) sid 284

¹³⁹ Brashares (2005) sid 3

och dra nytta av det. Hon lider snarare av att vara vacker och gör sig ofta ful genom klädsel och brist på make up. Allegorin när det gäller bil blir därför slående, "Lena would get good gas mileage. Like one of those hybrid cars. She would be easy on the environment and, of course, easy on the eyes. She would have state-of-the-art GPS, but it would be wrong sometimes. She would have airbags".¹⁴⁰ Diskret, blyg, ofarlig men ändå en skönhet. Hon är en person som älskar en gång i livet och i hennes fall är Kostos föremål för hennes livslånga kärlek. Lena påminner lite om Tibby, som också hon har svårt att leva i nuet eftersom hon väntar på svaren som hon får genom egna erfarenheter eller upplevelser. Lenas problem är dock att hon lever kvar i det som varit, i en slags känslöfördröjning, som kräver mycket bearbetning. "There were people who lived in the moment, Lena knew, while she lived at a delay of hours or even years".¹⁴¹

Familjekonstellationerna

Familjen March, i Alcotts verk, består av mamma, pappa och fyra döttrar. De har även en inneboende hemhjälp, Hannah, som har hand om det mesta i hushållet som städning, tvätt och matlagning. Eftersom Mr March är soldat i kriget och inte har någon förmögenhet kvar att luta sig tillbaka på, får familjen klara sig så gott det går ekonomiskt. De får viss inkomst från mamma Marmees socialarbete och från sin rika faster March. Deras äldre granne Mr Laurence ger dem emellanåt lite förnödenheter och godsaker. Jo säljer vid ett tillfälle sitt hår och hon får in lite grand på det som hon får publicerat i olika tidskrifter. Marmee är dock den som håller i tyglarna när det gäller flickornas uppfostran och familjens överlevnad. Trots detta är Mr March mycket älskad och respekterad av sin fru och sina barn.

I Brashares svit möter vi Carmen som bor med sin ensamstående mamma Christina som är strax under 40 år och har puertoricansk bakgrund. De har bra kontakt och pratar med varandra om det mesta. Christina har ett ungdomligt sätt och Carmens kompisar tycker mycket om henne. Albert, Carmens pappa, har träffat en ny kvinna, Lydia. I första boken har han flyttat hem till henne och hennes två barn. Eftersom Albert inte bor i närheten av Carmen, träffas de bara på julen och ibland hälsar han på när han är på affärsresa i stan. Föräldrarna pratar hövligt med varandra och de samarbetar i sin uppfostran av Carmen. I bok två träffar Christina David och de blir ett par. David flyttar in hos Christina och Carmen och i bok tre får de en pojke, Carmens lillebror Ryan.

¹⁴⁰ Brashares (2005) sid 3

¹⁴¹ Brashares (2007) sid 260

När Tibbys mamma, Alice, började arbeta som fastighetsmäklare och fick insyn i andra människors hem ändrades hennes och makens filosofi en del. Numera arbetar Tibbys pappa mycket, hon har dessutom två yngre syskon, Nick och Katherine som är tio år yngre än henne. Tibbys föräldrar fick henne när de var nitton år gamla och idealister och därför var hennes uppväxt mycket annorlunda än Nick och Katherines:

When my parents first had me, we lived in a tiny apartment over a diner on Wisconsin Avenue, and my dad wrote for a socialist newspaper while he was getting his law degree. Then, after he got burned out as a public defender, we lived in a trailer on two acres out past Rockville, and my dad learned organic farming while my mum made sculptures of feet. One whole spring we lived in a tent in Portugal.¹⁴²

Lenas familj består av mamma Ari, pappa Mr Kaligaris och lillasyster Effie. Både mamma och pappa har växt upp i Grekland och de uppfostrar sina döttrar strängt. Efter farfadern Bapis död, i del två, har farmor Valia ofrivilligt bott hos familjen under året. Hon vill dock bara åka hem till Grekland och i slutet av boken förstår Lenas föräldrar att Valia faktiskt kan, med sina vänners hjälp, klara sig själv och hon flyttar hem. Effie och Lena har bra kontakt men Effie känner många gånger att Lenas kompisar går före henne. Varken Lena eller Effie trivs särskilt bra hemma i den stränga miljön.

I Bridgets hus bor tre personer, pappa Franz Vreeland, Bridget och hennes tvillingbror Perry. Franz är uppväxt i Holland och är universitetslärare i historia. Bridgets mamma Marly och Franz träffades när hon hade honom som lärare och de gifte sig. Franz förlorade sitt jobb på grund av det och har sedan dess undervisat på en privat High School. Mamma Marly, som genom livet haft djupa depressioner, går bort när Bridget och Perry inte ens fyllt tio år. Perry, Bridgets tvillingbror spelar mest dataspel mot eller med främlingar han aldrig träffar. Mormor Greta, som inte bor med familjen, fungerar delvis som Bridgets mamma, framförallt efter andra sommaren som Bridget tillbringade i hennes hus. Bridget ser de andra tre flickorna som sin riktiga familj. Inte förrän hon kommer hem från Turkiet, i del fyra, inser hon att hon även är en del av sin biologiska familj och att de alla tre behöver varandra. Hon köper en kanin till sin bror Perry och bestämmer sig för att komma hem oftare under det kommande läsåret:

She would come back home again in the next few weeks. She promised herself she would. And in the meantime Perry would have the company of this warm-blooded furry thing. A reason to get out of his room and out of the house. Something to take care of, something that needed him. Something to nuzzle his neck and crawl down his shirt, to get him back into practice of loving another soul.¹⁴³

¹⁴² Brashares (2001) sid 142

¹⁴³ Brashares (2007) sid 335

Brians pappa är död och hans mamma har gift om sig med en mindre sympatisk man. Brian tillbringar nästan ingen tid i det egna hemmet men genom Tibby, som han älskar från djupet av sitt hjärta, får han en familj att älska och han blir en viktig person i familjen Rollins.

Baileys familj består av henne själv, Mrs Graffman och Mr Graffman. När Bailey dör, efter att ha varit sjuk i leukemi i många år har Mrs Graffman svårt att hitta någon mening med livet och gå vidare.

De närvarande mammorna

I Alcotts verk är Marmee familjens ledsagare och hon står för vishet, kärlek, tålmod och givmildhet. Hon beskrivs som en alldaglig person utseendemässigt men hon är djupt älskad av sina flickor:

a stout, motherly lady, with a 'can I help you' look about her which was truly delightful. She wasn't a particularly handsome person, but mothers are always lovely to their children, and the girls thought the gray cloak and unfashioned bonnet covered the most splendid woman in the world.¹⁴⁴

Marmee kämpar för sina flickor och försöker lära dem hur de ska uppnå lycka. Hon älskar sina flickor öppet och får mycket kärlek och respekt tillbaka. Hon säger aldrig till dem att de ska ändra något beslut de tagit utan de får erfarenhet och visdom genom konsekvenserna av sina handlingar. Marmee är inte snål med råd men påtvingar dem inte på sina döttrar. Till sin hjälp har Marmee Hannah, som sköter rulljansen i hushållet men som även lär flickorna om livet och om hur de ska bli goda hustrur. Äktenskapet är målet med uppfostran och Marmee kan anses vara en lyckad mamma då hon lyckas gifta bort tre döttrar med respektabla män. Dessutom romantiseras Beths död då den är en befrielse från vidare umbäranden.

Faster March är rik och tar sitt ansvar när det gäller flickornas uppfostran och utbildning. Hon har en fasad av en gammal grinig gumma, men hon har ett hjärta av guld. Hon skickar Amy till Europa och Jo ärver fasterns hus när hon dör.

I Brashares svit möter vi Marly, Bridgets mamma, som var en skönhet och en sprudlande glad tjej. I mellan allt det glada fanns dock det svarta. Den svarta delen är den enda som Bridget känner till och inte förrän sommaren hos mormor lär hon känna sin bortgångna mammas andra sida – den glada och ljusa sidan. Mormor Greta är den som Bridget hittar sin mammafigur i. Hon berättar om saker som Bridget gjorde när hon var liten, om hur hon väldigt tidigt älskade fotboll och att hon var morfars ögonsten. Hon får också veta att mormor skrivit brev under alla år till Perry och henne men att Franz gömt undan dem.

Greta berättar att hon bodde hemma hos familjen Vreeland under några månader efter tvillingarnas födsel och hjälpte Marly med Bridget och Perry. Greta ger Bridget den trygghet hon saknat och kan svara på de frågor som hon burit med sig under många år. Greta kan, genom sina förklaringar och berättelser om Marly, ge Bridget hjälp till självkänedom. Utöver Greta har Bridgets systrar i jeans också tagit på sig ansvaret att vara hennes mamma. Bailey frågar Tibby om hon oroar sig för Bridget, ”Maybe I do, [...] Maybe we all do a little. Because of her mom? Yeah. A lot because of that”.¹⁴⁵ När Lena rycker ut i slutet av första sommaren för att hämta hem Bridget förstår lillasyster Effie allvaret med en gång, ”You go and be her mother”.¹⁴⁶

Ari Kaligaris, Lenas mamma, är en följsam men ändå bestämd kvinna. Hon är närvarande i böckerna och framstår som en sympatisk och snäll person, men lite kuvad under sin man. Hon påminner mycket om Lena i det att hon är diskret när det gäller kläder och smink. Kontakten mellan Ari och Lena ligger inte på det djupa planet, enda gången de når fram till varandra är i Grekland när Lena bryter ihop.

Christina, Carmens mamma, är den ungdomliga, färgglada ensamstående mamman som kan prata med flickorna på ett djupare plan och är i högsta grad närvarande. Carmen och Christinas lilla tvåsamhet är en kärleksfull sådan och de pratar mycket med varandra. Carmen behöver sin mamma samtidigt som hon försöker frigöra sig och detta har Christina stor förståelse för. Hennes sätt att hantera dottern är till stor del förutsättningen för deras nära relation. Carmen har alltid önskat sig syskon och en stor familj och det har hon fått med sina systrar i jeans och deras familjer, som hon värnar väldigt mycket om.

Tibbys mamma Alice tar hand om de små barnen och ber ofta Tibby om hjälp. Hon arbetar som fastighetsmäklare och är jämt stressad eftersom hon försöker få allting att gå ihop tidsmässigt. Kontakten med Tibby är inte så bra, då småsyskonen tar upp det mesta av den lediga tiden. ”Tibby had thought of mentioning Bailey and her leukemia to her mom, but as usual, it was hard to see where any conversation would fit in.”¹⁴⁷

Mrs Graffman är hönsmamman som lever i skuggan av sitt sjuka barn. Efter Baileys död försöker hon ta sig ur mammarollen och lyckas till viss del. När Tibby möter henne för första gången berättar Mrs Graffman att Bailey har sjukdomen leukemi,

Mrs Graffman sounded like she was trying to be matter-of-fact. Like she'd said the word a million times and it didn't scare her anymore. But Tibby could see

¹⁴⁴ Alcott, Louisa May (1868) sid 17

¹⁴⁵ Brashares (2001) sid 164

¹⁴⁶ Brashares (2001) sid 286

¹⁴⁷ Brashares (2001) sid 104

that it did. [...] There was something so sad about the searching look of a sick kid's mother.¹⁴⁸

De frånvarande papporna

Mr March, i Alcotts verk, är frånvarande under större delen av boken. Han är dock familjens andliga vägledare och när han kommer hem från kriget börjar han arbeta som pastor. Mr March tycker om att läsa och har mycket funderingar som han gärna delar med sin fru och sina döttrar. Enligt Auerbach blir det dock tydligt att det är mamman som är ansvarig administratör medan Mr March filosoferar.¹⁴⁹ Han släpper sitt ansvar i familjen och drar sig tillbaka till sina böcker i sitt bibliotek. Det märks knappt i de dagliga rutinerna att han återkommit hem från kriget. Trots det är han den andliga ledaren och som på det planet håller ihop familjen.

I Brashares svit är Bridgets pappa Franz Mr March motsats, han är närvarande i person men känns helt frånvarande i Bridgets liv. Han håller inte ihop familjen och barnen får göra som de vill. Bridget känner många gånger att det är hennes ansvar att ta hand om sin pappa och bror. När hon rensar ut lite i huset inför Erics besök hittar hon dock en massa lådor i källaren med sitt och Perrys namn på. Hon förstår att pappa Franz trots allt bryr sig. "She thought about the vast amount of work her father had put into saving these things, the care with which he had preserved every single object. Out of sight, but still here".¹⁵⁰

Mr Kaligaris, den stränga grekiska pappan som är advokat till yrket, är relativt närvarande i hemmet men når inte alls sina barn på det mentala planet. Han lever fortfarande med en patriarkalisk syn på tillvaron och ser sig själv som familjens självklara ledare.

Läsaren träffar, i stort sett, inte Tibbys pappa. Han arbetar mycket och när det gäller hem och hus är det Alice som har ansvaret. Vi hör hans röst när Bailey är sjuk och Tibby låser in sig på sitt rum och han ropar att maten är klar. Annars märker läsaren bara av hans närvaro på den årliga festen hemma hos dem den fjärde juli. Precis som med Mr Kaligaris, vet läsaren inte ens vad han heter i förnamn.

Carmens pappa Al är den som är frånvarande i hemmet. Han bor i en annan stad och har ny familj. Av Brashares pappor är dock han den enda som når sitt barn på ett djupare plan. Till en början, när vi möter Carmen, har hon svårt att visa sin besvikelse och ilska för sin pappa eftersom de inte träffas så ofta. Anledningen till att hon inte säger ifrån, är på grund av att hon är väldigt rädd för att hon inte ska få hans gillande och beröm:

¹⁴⁸ Brashares (2001) sid 96

¹⁴⁹ Auerbach, Nina (1999). "Waiting Together. Alcott on Matriarchy" *Little Women and the Feminist Imagination* Red Janice M. Alberghene och Beverly Lyon Clark New York, Garland Publishing, Inc.. Sid 8

¹⁵⁰ Brashares (2007) sid 331

She hadn't seen her dad since Christmas. [...] Since the year she was seven and her parents split up, her dad had come every year and stayed at the Embassy Suites in Friendship Heights for four days, and they hung out. [...] Often there were other nights, maybe three or four during the year, when he would come up to D.C. on business. [...] They always had dinner at a restaurant she picked. She tried to choose places he would like.¹⁵¹

Hon lär sig emellertid att det är viktigt att prata med sin pappa om saker som inte är odelat roliga och positiva. Det är dock på Carmens initiativ deras djupare relation tar form.

Frälsningsmotivet

Nikolajeva anser att det lyckliga slutet är en av ingredienserna i traditionell barnlitteratur. Döden i den sentimentala och moraliska barnlitteraturen under 1800-talet innebar ett lyckligt slut. Den var nämligen befriaren som undsatte barnet från sitt lidande och belöningen för att ha varit god var sedermera mötet med Gud.¹⁵²

Beths drömmar, som är begränsade till att bo kvar hemma med mamma och pappa och att hjälpa till med familjen,¹⁵³ visar på att hon inte har några tankar på giftermål eller på att bli vuxen överhuvudtaget. ”I have a feeling that it never was intended I should live long. [...] I never made any plans about what I'd do when I grew up; I never thought of being married, [...] I never wanted to go away, and the hard part now is leaving you all”.¹⁵⁴ Hon funderar på att ansluta sig till ”Castles in the Air”¹⁵⁵ när de pratar om en perfekt och vacker plats. Hon hoppas på att det finns en sådan plats och önskar sig dit:

Jo talks about the country where we hope to live some time; the real country, she means, with pigs and chickens, and haymaking. It would be nice, but I wish the beautiful country up there was real, and we could ever go to it¹⁵⁶

I *Little Womens* första kapitel pratar systrarna March om hur de lekte *Pilgrim's Progress* när de var yngre. De lade bördor på ryggen och gick igenom huset från vind till källare och mötte samma fasor med lejonen och Apollyon som Kristian gjorde. Marmee menar dock att man aldrig blir för gammal för den leken. ”Our burdens are here, our road is before us, and the longing for goodness and happiness is the guide that leads us through many troubles and mistakes to the peace which is a true Celestial City”.¹⁵⁷ Enligt Philips, visar de olika

¹⁵¹ Brashares (2001) sid 35-36

¹⁵² Nikolajeva, Maria (2004) sid 61

¹⁵³ Alcott (1868+1869) sid 160

¹⁵⁴ Alcott (1868+1869) sid 405

¹⁵⁵ Castles in the air är en metafor för flickornas hopp och drömmar, en slags vision för himmelriket.

¹⁵⁶ Alcott (1868+1869) sid 158

¹⁵⁷ Alcott (1868+1869) sid 20

systrarnas favoritavsnitt i *Pilgrim's Progress* deras personlighet och innersta. Meg vill ha bekvämlighet – hennes bördor föll av och nedför trapporna, Jo siktar in sig på äventyr och är den som möter Apollyon. Amy önskar sig saker och är fokuserad på fikar i slutet emedan Beth önskar sig fred och frid.¹⁵⁸

Bailey är den lilla ängeln i *The Sisterhood of the Traveling Pants*. Hon avslöjar de fördomar och känslokalla åsikter som Tibby har. Bailey fungerar som Tibbys samvete, precis som Beth fungerar som Joes, och hon hjälper henne att ha ett öppnare sinne mot de människor som är annorlunda på ytan. Bailey älskar djur, precis som Beth, och hon tar till sig lilla Mimi som ingen annan i Tibbys närhet gjort:

'She's sweet', Bailey said. [...] 'Could I hold her?' Since she was about eight, not a single person, except for Nicky, had ever expressed interest in holding Mimi.[...] Carefully, confidently, Bailey scooped her out of her box. Mimi didn't seem to mind. She settled her fat body into Baileys chest.¹⁵⁹

Tibby ser så småningom, med Baileys hjälp, värdet hos andra, framförallt i sin egen familj, som hon tidigare inte kunnat. Bailey är den som öppnar ögonen för det sanna och för det som är värt något men hon gör också reflektioner som inte alltid är väntade eller bekväma. När Tibby berättat för henne om sin tidiga uppväxt, säger Bailey att Tibby kanske var sina föräldrars experiment och att när de sedan blev vuxna provade de på en riktig familj.¹⁶⁰

Det finns tydliga likheter mellan Tibby och Bailey. När Tibby besöker Bailey för första gången, för att lämna tillbaka hennes plånbok, blir hon testad av den lilla flickan, vilket hennes mamma, Mrs Graffman, påpekar för Tibby. Det är exakt samma ord som Tibbys mamma alltid sagt om henne.¹⁶¹ För att vara vän med Bailey lär sig Tibby att det finns två regler att följa - tala sanning och att inte fråga hur Bailey mår.¹⁶²

Tibby ska intervjuar Bailey och då utmanar hon Tibby med att säga att hon kan ställa vilken fråga hon vill. Tibby frågar instinktivt Bailey vad hon är rädd för:

I'm afraid of time,' [...] I mean, I'm afraid of not having enough time, ' [...] Not enough time to understand people, how they really are, or to be understood myself. I'm afraid of the quick judgements and mistakes that everybody makes. You can't fix them without time. I'm afraid of seeing snapshots instead of movies.¹⁶³

¹⁵⁸ Philips, Anne K. (1999). "The Prophets and the Martyrs. Pilgrims and Missionaries in *Little Women and Jack and Jill*" *Little Women and the Feminist Imagination*. Red Janice M. Alberghene och Beverly Lyon Clark New York Garland Publishing, Inc. Sid 215

¹⁵⁹ Brashares (2001) sid 140

¹⁶⁰ Brashares (2001) sid 142

¹⁶¹ Brashares (2001) sid 96

¹⁶² Brashares (2001) sid 115

¹⁶³ Brashares (2001) sid 174

Under andra sommaren, när Tibby bestämt sig för att klippa ihop scenerna som hon och Bailey filmat, tittar hon på inspelningarna för första gången och där är Bailey framför henne, levande som aldrig för,

Bailey looked over her shoulder at Tibby. She was laughing. She was right there. Right there. Tibby hadn't seen her since the last night of her life. She had imagined Bailey's face at least a million times between then and now, but the further she got from the real Bailey, the less distinct it became. She was glad for the real face again, for Bailey's eyes.¹⁶⁴

När Tibby känner sig miserabel i sin längtan efter Brian, som hon dumpat och som nu är tillsammans med Effie, kommer hon att tänka på Baileys påverkan på hennes liv. Hon tänker tillbaka på tiden innan Bailey dog och önskar sig dit. Men framförallt önskar hon sig förmågan att leva och älska i nuet, det som Bailey försökt att lära henne.

Tibby wished she could go back to when Mimi was alive. To when Bailey was still alive. She thought about the first time she met Brian. It was Bailey, of course, who thought of it, who put them together. Bailey was uncanny in that way. Before Bailey died, she basically set Tibby up with everything and everyone she would need for a happy life. And Tibby mostly lost or forgot them.¹⁶⁵

¹⁶⁴ Brashares (2003) sid 249

¹⁶⁵ Brashares (2007) sid 306

5 Resultat

Den kollektiva huvudpersonen

Vilka delar av en önskad personlighet framhävs när det gäller karaktärerna i de kollektiva huvudpersonerna, vilka drag poängteras i den kompletta personen? Är det samma drag hos flickorna som var önskvärda under 1860-talet jämfört med 2000-talets flickor?

Jo är protagonisten i Alcotts verk. Hon är den som får störst utrymme i texten och det är genom hennes avvikande beteende och åsikter som läsaren och läsningen förs framåt. Men trots att Jo drivs framåt, utåt och hemifrån är hon den av systrarna som återvänder hem när Beth blir sjuk. Jo blir den omhändertagande och hjälpsamma i sin kärlek till sin favoritsyster. Hennes påtagna självständighet och tydliga mål med livet i övrigt gör att självförverkligandet är nära. Dock blir hon aldrig självförsörjande, eftersom hon går in i äktenskapets begränsande sfär. Trots att man kan säga att hon förvärvsarbetar i pojkskolan tar hon sig inte ut ur Woman's Sphere, eftersom skolan är i hemmet. Dessutom stannar hon i hemmets sfär när hon åker till storstaden för att satsa på sitt skrivande. Hennes hyresvärdinna övertar Marmees mammaroll och därmed lämnar Jo aldrig hemmets trygga sfär på riktigt.

Jo kan anses vara huvudpersonen i *Little Women* men det krävs fler delar för att uppnå någon slags komplett personlighet. Detta på grund av att igenkänningsfaktorn bör ökas hos läsaren, eftersom det måste anses vara ett av läsningens mål, men även på grund av att Jos personlighet inte riktigt stämmer överens med den tidens rådande uppfostran och kvinnosyn. En och samma person kan inte inneha alla de delar av en personlighet som författarinnan vill förmedla utan det krävs en kollektiv huvudperson för att lättare kunna beskriva olika sidor av en människa. Trots att Jo är den potentielle protagonisten behöver hennes personlighet kompletteras med andra sidor hos den tidens kvinnobild. Detta görs genom Jos tre systrar, eftersom det inte går att spegla fler sidor av en person utan att införliva den kollektiva huvudpersonen. Utan kollektivet skulle en karaktär, med alla de egenskaper de fyra systrarna tillsammans har, framstå som en besynnerlig på gränsen till schizofren person.

Jos självständiga och intelligenta sidor förstärks av motsatsen hos Meg. Hennes förtjusning i vackra saker och framtida önskan om giftermål står inte att finna hos Jo. Vidare behövs det kristna självuppoffrande draget, vilket läsaren får genom Beth. Hon är Jos samvete, en Guds ängel personifierad som sprider godhet och glädje genom sin mildhet och musikalitet. Beth vill inte gå vidare ut i den tuffa världen utan har en önskan om att stanna kvar i föräldrarnas trygga omsorg. Hon förblir barnet livet ut, utan någon som helst längtan

efter vuxenlivets epitet och hon får för det plikta med livet. Dawson, som lyfter fram den förvärvsarbetande kvinnans bidrag till hushållet, gör en tydlig koppling mellan förvärvsarbetet och den helande kraft det innebär. Den fysiska hälsan kommer med oberoendet och den maktkänsla som kvinnorna i övrigt var fräntagen. Dessutom gör förvärvsarbetet att familjen får det lilla extra som kan förgylla deras ensidiga vardag.¹⁶⁶

Genom Amy får läsaren tillhanda den bortskämda och själviska lillasystern. Amy är den enda av systrarna som har möjligheten att få gå i skolan, men hon klagar ändå över det. Hon är den kreativa konstnären som skäms bort av både föräldrar, systrar och faster March. Amys resor i Europa ger henne möjlighet att måla, vilket ställt i förhållande till familjens tidigare kamp mot fattigdom, visar hur saker och ting förändrats och vad som prioriteras. Amys materialistiska kamp danar ut när hon mognar till kvinna. Först då är hon tillräckligt omdömesgill och värdig för att ta steget ut i äktenskapet.¹⁶⁷

De olika delarna i det kollektiva betonas på mer än ett sätt i sviten med *The Sisterhood of the Traveling Pants*. I det mångkulturella USA i början av 2000-talet speglar Brashares porträtterade familjer den verklighet som är. Lenas föräldrar är invandrade från Grekland, Bridgets ensamstående pappa kommer från Holland och Carmens ensamstående mamma har puertoricansk bakgrund. Två föräldrapar är fortfarande gifta, men en änklings och en frånskild förälder kompletterar bilden. Därför blir även återgivningen av flickornas karaktärer och deras familjebakgrund självklara delar i det samlade kollektivet. Den kollektiva huvudpersonen representeras både av flickornas personlighet men även av deras familjekonstellation. Systrarna i jeans utgör alla delar i den kollektiva huvudpersonen. De förstärker varandras drag genom motsatser. Efter läsning av alla fyra verken framstår personerna snarare som utvecklade karaktärer än stereotypa sådana.

Carmen är den av systrarna som kämpar mest med att hålla ihop gruppen. Hon ser de andra tre och deras familjer som sin stora familj. Hon har ett hett temperament, lite rundare former och hon har svårt för tvära kast. Om någon av systrarna är en storasyster så är det Carmen, hon tar ett personligt ansvar för gruppen. Parallellt går att dra till Jo, som också hon är färgstark och driven men omhändertagande på samma gång. Carmen är dessutom den i gruppen som inte har mött den riktiga kärleken än, vilket gör att hon är mindre föränderlig än de andra tre och följaktligen mindre splittrad.

Bridget är en mjuk och god person som står för det atletiska i gruppen. Hon har ett stort tomrum inom sig på grund av de många frågetecken som finns kring mammans liv och död.

¹⁶⁶ Dawson (2003) sid 113

¹⁶⁷ Visserligen är det även en väntan på att Laurie ska uppnå mognad och ta sitt vuxenansvar.

Detta försöker hon bearbeta på egen hand. Hon är lillasystemen i gruppen och är skörast av dem fyra, trots sin styrka på det sociala planet och med ett självförtroende på topp, framförallt när det gäller idrottsprestationer. Hon behöver systerlig och moderlig omvårdnad och får det av de andra tre, som vaktar på henne för att kunna vara beredda när hon faller igenom. Brashares kombinerar Bridgets tuffhet på ytan med en inre bräcklighet som är tidstypisk för 2000-talet, där diskussioner förs kring hur allt fler ungdomar mår dåligt.

Lena är tjejen med det dåliga självförtroendet och den dåliga självkänslan. Hon är blyg, tillbakadragen och inåtriktad på gränsen till enstöring. Systemskapet måste ses som hennes sociala räddningsplanka för utan vänskapssystrarna från födseln är det tveksamt om hon kunnat skapa egna sociala kontakter. Lena står för det konstnärliga, men är raka motsatsen till Amy i personlighet. Lena är snarare lik Beth med sin timida sida.

Tibby är den som är svårast att karakterisera, då hon porträtteras med mer djup än de andra flickorna. Tibby är full av förutfattade meningar och tills den dag hon möter Bailey lever hon efter dem. Bailey är den som öppnar upp hennes ögon men Brashares låter ändå en viss realism präglade uppvaknandet som sker stegvis och med en hel del bakslag. Tibby fostras, under några veckor, av den tre år yngre flickan som är i slutskedet av sitt liv. Tibby är personen som testar andra för att veta var de står, ett försök att se om hennes förutfattade meningar stämmer. I en jämförelse med systrarna March är Jo eller Amy den som står Tibby närmast då de är lite tuffare och framåt men samtidigt tar sina bakslag som en lärdom. I Tibbys fall dröjer insikten medan Jo och Amy tar lärdom med detsamma.

Mammorna och papporna

Har samhällets förändringar påverkat familjeförhållanden i grunden eller finns det uppenbara igenkänningsfaktorer när det gäller just värderingar och familjekonstellation? Hur beskriver författarinnorna genom sina verk mammornas och pappornas roll då – och nu?

Marmees roll som mamma är att hjälpa döttrarna att styra sin inre utveckling och hjälpa dem att bli så bra de kan, utifrån de kristna värderingar hon inpräntar i dem. Hon uppmuntrar dem att leka *Pilgrim's Progress*, eftersom den speglar livets snårskog men också befrielsen som finns i att leva i kristen anda. I sann Edgeworthiansk anda låter Marmee döttrarna få sin lärdom genom egen erfarenhet. Marmee, idealmodern, är älskad av sina döttrar och hon har accepterat sin plats i världen. Hon är till en början den ensamstående mamman, då Mr March är frånvarande i hemmet och hon tar det ansvar för familjens försörjning som egentligen är hans. Detta stärker hennes och andra kvinnors ställning under inbördeskrigets era. Dock förvärvsarbetar hon på kvinnans villkor. Hemmets sfär är hennes rike, även om det sträcker

sig till andra hushåll än hennes eget, i vilka hon hjälper till som en slags socialarbetare. De stunder döttrarna tar sig utanför familjens sfär för att arbeta, sträcker sig deras arbetslivserfarenhet inte längre än till andra hushåll heller. Marmees roll är den ledande, inte den styrande och hon dömer inte någon.

Eftersom den egentliga mammafiguren i Bridgets liv är död, har hon ersatts av andra. Mormor Greta är en av dem men även systrarna i jeans tar på sig mammarollen i krissituationer för att hjälpa Bridget upp till vattenytan. Det Bridget saknar, som flickorna March får genom sin mamma, är vägledningen i livet där den egna erfarenhetens, ibland tuffa lärdom, leder vidare eftersom insikten hela tiden ökar om hur den inre mognaden fungerar. Bridget söker och får vissa svar när det gäller den inre utvecklingen, bland annat efter sommaren hos Greta, och det leder henne försiktigt framåt i den processen.

Carmens mamma Christina arbetar på kontor, men det slit som vanligtvis brukar identifiera den ensamstående mamman stämmer inte in på henne. I mammarollen, både när det gäller försörjning och oberoende, är hon en stark kvinna. Även om det finns en längtan efter en kärlekspartner gör det inte hennes oberoende mindre värt.

Karen Coats och SBI kommenterar mammans utsatta roll i samtida barn- och ungdomslitteratur. Kvinnans förutsättningar har ändrats sedan 1860-talet men trots det framträder mammornas utsatthet fortfarande i Brashares svit som avslutas 2007. Marmee sköter större delen av familjens försörjning under inbördeskriget och under den tidsperioden var det vanligt att kvinnorna fick ta över hemma när männen var ute i kriget. Brashares mammor har dock delvis samma problematik på 2000-talet men i modernare tappning. Carmens mamma är ensamstående, Tibbys och Lenas mammor både arbetar och har samtidigt huvudansvaret för barn och hem och Bridgets mamma är död. Försörjning, sociala åtaganden, mental hälsa eller ohälsa är fortfarande delar som representerar kvinnornas vardag i 2000-talets början.

Enligt Avery skildras papporna ofördelaktigt i Maria Sedgwicks böcker.¹⁶⁸ Detta går att känna igen i beskrivningarna av Alcotts eget liv och i Brashares fiktiva systemskap. Papporna får liten plats i böckerna men även om skildringarna av dem kanske inte är ofördelaktiga, så framstår inte någon av papporna som en beundrad hjälte. Alcotts Mr March däremot är frånvarande under sin sejour i inbördeskriget, men ytterst älskad, respekterad och beundrad. Detta trots att han efter hemkomsten i stort sett endast är ansvarig för den andliga vägledningen i familjen Han står i tydlig kontrast till de tidstypiska degraderade amerikanska

¹⁶⁸ Avery (1994) sid 161

papporna som Sedgwick porträtterar. Men Mr March faller inte renodlat inom ramen för den tidstypiska engelska pappan, även om han passar bättre in där. Han kan ses som Guds förlängda arm och som en maktperson – dock inte en sträng sådan.

Det kristna budskapet eller frälsningsmotivet

I det sekulariserade samhället vi lever i idag, vad finns kvar av den kristna tron i Brashares verk jämfört med Alcotts?

De önskade dragen hos kvinnorna under 1800-talet var godhet, hjälpsamhet, omhändertagande, förlåtande och kärleksfullhet. Deras kvinnlighet skulle framhävas på ett diskret sätt och skulle styra över de oönskade dragen, såsom materialism och ilska, som var av ondo. Uppfostran skedde i sann Pilgrim's Progressanda, där de kristna värderingarna fick råda - en god handling föder en annan.

1868, samma år som *Little Women* utkom, såg den lille frälsaren *Ragged Dick* dagens ljus. 1893 kom *Elsie Dinsmore* och tjugo år efter Alcotts verk kom ytterligare en befriare i *Little Lord Fautleroy*. De är karaktärer som lever efter en livsfilosofi att ens goda handlingar, i Guds anda, belönar aktören i detta och/eller i nästa liv och de kämpar med sin tro i mot- och medgångar. Det finns många fler frälsare från den tidens barnlitteraturutgivning, eftersom frälsarna kom i ropet igen då stadsbarnens uppväxt och inbördeskriget var allt annat än romantiskt.

Beth är frälsaren och ängeln i *Little Women*, hon är Joes samvete och den som är ljuset och glädjen i familjens sfär. Hon går en tidig död till mötes, i likhet med Jesus, men innan dess har hon lyckats förmedla ett budskap om godhet och frälsning. Hon visar systrarna att de inte ska sträva efter mer utan kanske vara nöjda med det de har. Hon pratar om, och längtar efter, Castles in the air – en slags himmelsk dröm som visar på ett liv efter jordelivet. Frälsningen och sedermera döden är inte av ondo utan sker genom Guds försorg och hans son Jesus lidande på korset. Beth är sjuk under en tid och hennes lidande beskrivs som en resa till nästa rike. Detta sker utan alldeles för mycket frågor kring varför, utan snarare som bekräftelse på att hon är för god för den här världen. Döden innebär faktiskt ett lyckligt slut.

I *Pilgrim's Progress* får Christian frälsning på kullen där han möts av bibelcitater och hans tunga börda lyfts av honom. Han går sedan vidare i sitt sökande efter det eviga livet genom sin färd som kantas av motgångar och faror. Han klarar dock alla prövningar och belönas med en plats i himmelriket – Celestial City.

I Brashares verk har inte religion, eller den kristna tron, något speciellt utrymme. Lärdom sker genom flickornas egna erfarenheter, precis som hos Marmees döttrar, och en

slags moral finns med i förmedlandet av detta. Bridgets tidiga sexdebut förmedlas inte som något bra genom de konsekvenser det innebär för hennes del.

Förmedlandet av, en av det kristna budskapets viktigaste fråga, förlåtelse, går inte att negligera. Joes ilska och vägran att förlåta Amy riskerar livet på henne. Likaså förmedlas Carmens ilska på ett sätt som visar hur den leder henne bort från kärleken och från hennes älskade pappa. Lenas ilska däremot leder henne framåt i hennes frigörelseprocess. Här finns en tydlig brytning då Jo och Carmens ilska porträtterats som onda bakåtsträvande företeelser medan Lenas ilska blir katalysatorn i hennes brytning med sin timida, mesiga sida. Lena, som levt i skuggan av sin stränga konservativa uppfostran, försöker nu bryta sig fri från den. Det gör hon genom att lyfta fram förträngda känslor såsom ilska, men även känslor som har med kärlek att göra. Detta gör att hon också når en slags förlåtelse hos den egna personen, genom att hon tillåter sig själv att ha överväldigande känslor. Ilskan i hennes fall leder till förlåtelse, vilket sätts i motsats till konsekvenserna av Carmens och Joes ilska.

Tibbys förträngning av känslor kan representera en förträngning av Gudstro. Hon är den som testar personer för att få fram vem de egentligen är, men det är svårt eller snarare ett omöjligt uppdrag att testa Gud. Tibby i sin tur blir prövad av Bailey och det sluter delvis cirkeln, eftersom Tibby måste stanna upp och fundera kring vem hon egentligen är, vem hon vill och kan vara. Bailey ger Tibby de verktyg hon behöver för att klara sig resten av livet. Problemet är bara att Tibby har svårt att använda dem. Genom tron och med sina verktyg klarar Christian sin resa, och genom Baileys, frälsarens, försorg har också Tibby alla förutsättningar att göra det, ett litet steg i taget.

Den vaknande sexualiteten – kärleksrelationerna

Hur beskrivs och jämförs i respektive verk den vaknande sexualiteten och kärleksrelationerna?

1800-talets litteratur tiger ihjäl frågan om sexualitet och sexdebut. Kärleksrelationerna beskrivs praktiskt och som nästa steg i utvecklingen mot en komplett kvinna. Mödrarnas uppgift var att få sina döttrar bortgifta, då giftermålet sågs som målet med flickornas uppfostran. Marmees lyckas bra med sina flickor. Meg gifter sig förnuftigt med läraren Mr Brooks och Jo med sin lite äldre professor. Amy och Laurie kräver båda lite extra mognad innan de hittar varandra och blir ett par. Amy är den som är närmast sin sexualitet av systrarna March. Beth, ängeln och oskulden, gifter sig däremot inte. Hon har ingen strävan efter det, utan hon håller sig till mor och far på jorden och sedan till frälsaren i himlen. Systrarna

Marchs kärleksrelationer förmedlas sakligt och kyskt med de vardagliga problem som finns, utan att för den sakens skull nämna hur alla barn blir till.

Med fyra unga kvinnor i hemmet måste dock berättelsen, för trovärdighetens skull, cirkulera en del kring känslor, äktenskapets intimitet, passion och en längtan efter en kärlekspartners beröring. Detta finns emellertid endast att läsa mellan raderna, i den individuella läsoplevelsen, det vill säga i betraktarens ögon och börjar främst att skönjas i andra halvan, *Good Wives*. Kritiken som Alcott får för att hon korrupperar de unga, trots att hon med dagens mått mätt inte överhuvudtaget berör eller nämner ordet erotik eller intimitet, måste ställas i förhållande till att hon var nydanande. Hennes *Little Women* och *Good Wives* innebar faktiskt en kraftig modernisering av unga kvinnors litteratur och den visade nya mål att sträva efter.

Brashares porträtterar sina flickors kärleksrelationer mer frimodigt. Lindeberg-Lindvet anser att Brashares förespråkar ett aktivt sexliv vilket är grundat på jeansens regler.¹⁶⁹ Även utseendefixeringen och i förlängningen flickorna som sexobjekt befästs enligt henne i diskussionen kring om hur jeansen sitter på de fyra flickornas olika kroppar.

Innan Bridget fyllt femton år har hon sin sexdebut med Eric. Detta leder delvis till att hon får en smärre depression och antydning blir därmed till läsaren att det inte är något att rekommendera. Efterkonstruktionen, i del tre och fyra, visar dock på att sann kärlek kan överleva och att om man möter sin stora kärlek tidigt i livet är det lätt att sexdebuten går ner i åldrarna. Bridget och Eric utmålas som om de är gjorda för varandra.

Lena möter sin drömkille i del ett, men hon är motsträvig och inte förrän i slutet av boken ger hon efter. När hon väl gjort det finns det inget stopp, vilket leder till att hon gör slut med Kostos under det kommande året. Hon klarar inte av sina okontrollerbara, överväldigande känslor. Sedan går det fram och tillbaka, men i slutet på bok fyra möts de igen och det öppna slutet i deras förhållande styrks av Kostos ”Someday”.¹⁷⁰

Tibby har, av Bailey, blivit utrustad med de verktyg och med de människor hon behöver för resten av sitt liv och Brian är en av dem. Att de är gjorda för varandra är det ingen som missat eller tvivlar på, förutom Tibby själv. Deras kärlek börjar med vänskap och deras gemensamma kärlek till Bailey. Tibby visar aldrig något intresse för någon annan kille, vilket innebär att deras problem snarare handlar om hennes sneda bild av sig själv och hur hon förhåller sig till den.

¹⁶⁹ Se bilaga 1

¹⁷⁰ Brashares (2007) sid 375

Carmens kärleksförhållanden är av mindre vikt. I hennes liv är relationen till det andra könet fokuserat på relationen till pappa Al.

Bridget, Lena och Tibbys sexdebuter följs av tydliga konsekvenser och delvis moralpredikningar från författarinnan. Bridget får en svacka eftersom hon hade hoppats på att sex med Eric skulle fylla hennes hållrum - istället blir det större. Lenas sexdebut, vid 18 års ålder, blir inte med den person hon trott och drömt om i tre år. Hennes inåtriktade känslor får endast utlopp i sömnen, när hon drömmer om det som kunde ha varit med Kostos. Efteråt kommer hon dock ett steg närmare självförverkligandet. Tibbys och Brians debut, efter tre års bekantskap, ger dem båda starkare känslor för varandra än de någonsin kunnat tro. Kondomen som går sönder och Tibbys rädsla för en eventuell graviditet, är egentligen rädsla för något helt annat - känslorna som hon inte kan tolka eller styra.

Författarinnan förmedlar till läsaren hur tidig sexdebut, som i Bridgets fall, medför negativa följder hos flickan, eftersom hon inte är mentalt förberedd på de känslomässiga följderna. Dessutom bör sexdebuten inte påskyndas, även om åldern och den psykiska mognaden uppnåtts – som hos Lena, utan rätt person vid rätt tillfälle är att rekommendera. Även om den psykiska och fysiska mognaden och kärlek till ”rätt” partner finns, behöver det ändå inte innebära ett ”lyckat försök”. Ytterligare en påminnelse till unga kvinnor, som läsaren får genom Tibbys erfarenhet, blir att kontrollera så att preventivmedlet fungerar eller finns överhuvudtaget.

Amy blir inte värdig äktenskapet, hennes mål med livet, förrän hon mognat och det kan jämföras med Bridgets, Tibbys och Lenas kärleksrelationer. De blir mottagliga för den sanna kärleken först när de hittat sig själva och nått en bit på väg mot självförverkligandet som är deras mål med livet. På samma sätt inser Carmen vad hemma innebär – det är något hon måste skapa i sig själv.

Sammanfattning av resultatet

De likheter som finns mellan de olika kollektiva huvudpersonerna finns i själva grundutförandet. Mognad och självinsikt eftersträvas, i båda författarinnornas analyserade verk, men målet är divergerande. Hos Alcott är det en förutsättning för en ingång, eller i ett pågående äktenskap, vilket innebär en anpassning till andra i föreställningen om hur en hustru bör vara för att passa patriarkatet. Kvinnans adaptation är det männen som profiterar på.

I Brashares fall, däremot, stannar målet i den egna personens utveckling och är till nytta framförallt för den det berör. Lena är tillbakadragen och blyg precis som Beth. I Beths fall är det dock attribut till självupppoffring, en vilja att inte bli vuxen och ett änglalikt sätt, vilket inte

alls är fallet med Lena. Den omhändertagande sidan betonas i båda systerskapen, men i Alcotts fall är det en träning inför den kommande egna familjen med man och barn. Målfokuseringen hos Brashares stannar inom systerskapets relationer. Ser man till förutsättningarna, som de båda systerskapen haft i förhållande till de rådande samhällsnormer som rått under respektive utgivning, är Alcotts systerskap nydanande och vågat. Detta har speglats delvis i den respons hon fått, men tydligast är kanske ändå att hennes verk fortfarande är levande efter mer än 130 år. Brashares ses i sin samtid inte som särskilt liberal utan snarare med en eftertänksamhet som upplevs som konservativ i sitt förmedlande av kärleksrelationerna. Omtanken systrarna har för varandra visar på en solidaritet och en kärlek som kan jämföras med modern kristen anda.

Ramberättelsen i både Brashares- och Alcotts svit är flickornas vänskap, systerskapet. Den finns där som en självklar del och det är utifrån den tryggheten som flickorna delvis lever och agerar. Men precis som Seelinger Trites framhäver,¹⁷¹ kom systerskapet långt efter moderskapet, vars betydelse inte går att förneka. Moderns svåra uppgift, som fokuseras i Alcotts porträttering av Marmee, att fostra och vägleda sina döttrar, har genom tiderna varit huvuduppgiften. Marmee sköter sitt uppdrag med bravur, hon har själv accepterat den kvinnliga sfären och kan därför på ett övertygande sätt lotsa sina döttrar dit. Moderskapets betydelse som framhävs genom Alcotts Marmee, går även att skönja i Brashares porträttering av de fyra flickornas mammor. Till skillnad från systrarna Marchs förhållande till sin mamma, stämmer önskan om och behovet av moderligt guidande i Brashares svit inte överens med den verklighet de lever i. Bridgets skörhet beror på den frånvarande mamman, Tibbys frustration över att hennes mamma inte har tid, Carmens svårigheter att acceptera att mamman har ett eget liv och Lenas problem består i att hon och hennes mamma inte når fram till varandra.

Den nationalistiska anda som väcktes i början på 1800-talet, när frigörelsen från England påbörjades, märktes tydligt hos de nyinvandrade nybyggarfamiljerna som snabbt anammade det nya landets förutsättningar och leverne. Likaså fanns det en nationalistisk anda hos det nya landets invånare som stannade kvar i städerna. Ett hade de gemensamt, de blev amerikanska medborgare efter ett tag. Det fanns dock de som bott i landet längre än så, men eftersom de ofrivilligt blivit ”importerade” hade de inga medborgerliga rättigheter. Behovet av billig arbetskraft, som fanns i de södra staterna, gjorde att det främst var i de norra delarna som motståndet mot slaveriet växte. Mänskliga rättigheter och kvinnlig rösträtt stod högt på agendan i bland annat New England, där Alcotts liv och även *Little Women* utspelar sig.

¹⁷¹ Seelinger Trites (1997) sid 100

I Brashares *The Sisterhood of the Traveling Pants* finns den nationalistiska mångkulturella andan med. Trots att Lenas föräldrar kommer från Grekland, Carmens mamma är bördig från Puerto Rico och Bridgets pappa från Holland firar de varje år traditionsenligt nationaldagen den 4 juli hemma hos Tibby. Det ställs utom alla tvivel att de är amerikaner trots sin utländska härkomst, även om Lenas föräldrar inte anammat den liberala barnuppfostran som finns i det nya landet jämfört med deras hemland Grekland.

Den kristna bakgrunden som speglas i familjens värderingar framträder tydligt i Alcotts verk. Under stark påverkan från puritanernas filosofi och med inspiration från *Pilgrim's Progress* fostras Marmees döttrar att bli goda mot andra och sanna mot sig själva. Frälsaren i familjen March är Beth och hon går, i sann viktoriansk anda, i förväg till det eviga riket. I Brashares svit är Bailey den som frälser ifrån ondo i en mer modern tappning då hon är den som hjälper Tibby till självförverkligandet.

6 Sammanfattande diskussion

130 år har passerat sedan Alcotts *Little Women* utkom. Vad har ändrats i samhället och litteraturen sedan dess? Finns det eventuellt uppenbara företeelser som sammanfaller?

Louisa May Alcotts *Little Women* (1868-9) utspelar sig mitt under amerikanska inbördeskriget. Med den banade hon väg för den moderna flickboken. Pionjärerna i boken, familjen March och deras vänner, visar på att flickor och kvinnor har ett eget värde och att de inte längre framställs som patetiska eller obildbara. Under inbördeskriget tog kvinnorna över männens ansvar för familj och försörjning. Detta ledde till att oberoendet för kvinnorna ökade och det gjorde även de röster som fanns för kvinnlig rösträtt. Redan 1869 fick kvinnorna i Wyomingterritoriet rösträtt och 1920 fick de första kvinnorna rösta i ett presidentval.

Tiderna förändras och utvecklingen går allt fortare framåt. Redan under 1800-talet kom ny teknik med explosionsartad hastighet. Den industriella revolutionen fick en del människor att känna sig friare, då tungt arbete underlättades av uppfinningar inom bland annat industri och lantbruk. I England, under Viktorianska perioden, begränsades dock friheten på grund av att många lantbrukare tvingades lämna sina arrenderade gårdar och landsbygden för att söka arbete i fabriker i de överbefolkade och hälsofarliga städerna. Friheten var även kraftigt begränsad när det gällde religionsfrågor och många lämnade därför sitt hemland för det nya landet - Amerika.

I Amerika under 1840 och 1850-talet var det inte längre lika självklart, som det varit tidigare under århundradet, för nyanlända immigranter att dra sig västerut för att söka egendom. Många stannade kvar i de redan överbefolkade städerna där slummen uppstod.

1800-talet innebar en frigörelse för amerikanerna från det brittiska styret vilket medförde att länderna låg i krig med varandra mellan 1812 och 1814. Ur kriget föddes den amerikanska nationalistiska andan. Amerikanerna låg även i krig med Mexico under åren 1846 och 1847, för att utöka sina landmassor. Det krig under 1800-talet som påverkade landet mest under århundradet var dock det mellan amerikanerna själva – inbördeskriget mellan nord och sydstaterna 1861 till 1865 där 635000 soldater fick sätta livet till.¹⁷²

Brashares *The Sisterhood of the Traveling Pants* (2001-7) är idag oerhört populär bland unga kvinnor världen över. Förebilderna, eller pionjärerna, har vi dock redan mött 130 år tidigare hos familjen March genom Alcotts försorg. Vad finns då kvar av modellen som Alcott skapade i slutet av 1860-talet?

Kollektiva huvudpersonen

Nikolajeva menar att den kollektiva huvudpersonen är typiskt för barnlitteraturen och att den i huvudsak fungerar som ett pedagogiskt redskap. Eftersom identifikationsprocessen är viktig i barns läsning behövs en mångfacetterad huvudperson för att läsaren ska kunna identifiera sig med protagonisten i boken. Förtjänsterna med en kollektiv huvudperson är att läsaren möts av flera olika sidor av en människa och därmed finns det alltid någon att känna igen sig i.

Jag anser att utseendet i den kollektiva huvudpersonen används som identifiering. I Jos fall händer något med värderingarna när hon klippt av sig håret. Hon jämförs av Abate med Topsy-Turvy i *Uncle Tom's Cabin*. De båda flickornas utseende står för uppror mot patriarkatet och blir en slags självständighetsförklaring. Det kortklippta håret som till en början bedöms som pojkkäckt övergår till kvinnlighet då Jos skönhet framhävs på ett annat sätt när de kvinnliga attributen omvärderas. Jo pratar stolt om de manliga utmärkande egenskaper som hon kan stå för, det kortklippta håret och bidraget till familjens försörjning. Den kollektiva huvudpersonen fylls därmed på och blir ännu mer mångfacetterad.

I Brashares svit blir ett tidigare manligt attribut- jeansen, något som står för kvinnlighet. Jeansens roll, ur ett symboliskt perspektiv, är av stor vikt då de är ledmotivet i böckerna. Trots flickornas varierande kroppsform, passar de magiska jeansen dem alla perfekt, men jeansens representerar inte ett klädesplagg i sig utan de har en sammanlänkande funktion hos den kollektiva huvudpersonen. Ramberättelsen som är systerskapet porträtteras och hålls ihop med hjälp av jeansen. Flickorna känner samhörighet med varandra och de upplever sig alla fyra som oövervinnliga i dem.

De fyra flickorna representerar, genom sin kollektiva huvudperson, fyra olika amerikanska grupper - latinamerikansk, holländsk, grekisk och amerikansk. Jag anser att det finns ett djup under den stereotypiska bild som en ytlig läsning kan ge. Utöver utseendet representerar även familjerna och deras konstellationer den mångkulturella sidan.

I de båda sviternas kollektiva huvudpersoner finns det två tillbakadragna flickor och två som är lite mer framåt. Hos Alcott är det Jo och Amy och hos Brashares är det Bridget och Carmen som står för revolt och uppror. De fyra hoppar ofta i galen tunna i en aktiv och medveten handling. De demonstrerar eller står på sig, vilket resulterar i att de på något sätt blir straffade och lärdomen kommer sedermera därutav.

Hos Alcotts Beth och May och Brashares Tibby och Lena finner vi blygheten, anspråkslösheten och den dåliga självkänslan. När de begår något fel beror det inte på att de

¹⁷² O'Callaghan, Bryn (1990) sid 52

aktivt tagit ett beslut eller begått en medveten, planerad handling. De hamnar fel på grund av sin passiva roll. Därför mildras eller uteblir oftast straffet eller påföljden.

Ledmotivet i Alcotts svit, *Pilgrim's Progress*, speglar den tid hon och hennes karaktärer levde i. Under mitten på 1800-talet är det de kristna värderingarna som styr och systrarna March undervisas i den andan. I kollektivet delar de upp de olika karaktärerna och äventyren mellan sig och spelar upp boken i leken i hemmet.

Ledmotivet i *The Sisterhood of the Traveling Pants* är just jeansen och beskrivningen av flickorna när de har dem på sig betonar de olika delarna i kollektiva huvudpersonen. Jeansen är länken mellan flickorna under deras första sommar ifrån varandra. Jeansens ankomst till de fyra ger många gånger perspektivskiftet från en flicka till nästa. Jeansen skapar även den känsla av gemenskap och trygghet som annars lätt går förlorad på en ny plats med nya människor. De båda ledmotivens syfte är att vara kittet i böckerna. De speglar även den tid de beskriver. Jeansen är en självklarhet i 2000-talet början och står inte längre för uppror, längtan efter patriarkatets maktposition och frihet, utan de betonar snarare feminina former. I det här fallet står de dessutom för kärlek och vänskap.

De olika delarna i kollektivet såsom familjekonstellationerna, intressen, utseende och personlighet ger läsarna större chans att känna igen sig i böckerna. Kollektivet ger en slags bredd som leder till att identifieringen inte bara behöver ske med bistånd från en syster utan snarare med hjälp från dem alla. Den kollektiva huvudpersonen finns kvar och gör att flickbokens, såväl som moderna ungdomsbokens, främsta motiv – identifikationsprocessen, ger läsarna någon de kan känna samhörighet med.

Mammorna och papporna

I Alcotts verk är Marmee en stark mamma som döttrarna respekterar och kan lita på. Hon sköter hem och hushåll och emellanåt även delar av försörjningen. Flickorna March älskar och högaktar sin mamma odelat och de respekterar Mr March även om hans bidrag till familjen är diskuterbart. I Alcotts eget liv stod mamman också för styrkan medan fadern endast fanns tillhands som en slags patriarkalisk vägledare.

Hos Brashares systrar har mammorna en mycket mer utsatt roll eftersom de både förvärvsarbetar och har huvudansvaret för hemmet. Ansvarsbördan ligger tungt på dem och Sbi konstaterar, efter att ha summerat 2007 års utgivning, att vara mamma i barn- och ungdomslitteraturen idag är mycket farligt. Barnen upplever att de svikande mammorna är ett mycket större problem än de frånvarande och svikande papporna. Brashares verk följer den tendensen och det är tydligt att det är mammorna som är viktigast i flickornas liv. Tibby

upplever att hennes mamma inte har tid med henne och hon känner sig sviken. Trots det är Tibbys pappa helt frånvarande men hans sveks nämns inte alls. Det svåraste som kan drabba ett barn är dock en sjuk eller till och med död förälder. Det är Bridgetslott i livet och ett stort problem i hennes tillvaro. Avsaknaden av mamman är mycket stor och frågorna kring hennes död gör många gånger Bridget handlingsförlamad. Bridgets pappa tar inte sitt föräldraansvar alls men det är av ringa betydelse. Systerskapet och mormor Greta ersätter hennes biologiska föräldrar och det räcker långt – men inte fullt ut.

Frälsningsmotivet

Beth står för Kristusfiguren i Alcotts verk och hon når inte vuxen ålder. Symbolismen i det blir tydlig då det vita och rena och består och hon går jungfrulikt in i nästa tillvaro. På samma sätt porträtteras 130 år senare den tolvåriga Bailey som frälsaren i Brashares verk. Hon är den som hjälper Tibby att nå målet men Baileys tillvägagångssätt är lite tuffare än Beths.

Resans mål – vägen till att bli en bra kvinna är dock lite divergerande i Alcotts och Brashares verk. Alcotts flickor strävar efter frälsning och efter en plats i det eviga riket. ”Celestial City” är himmelriket i *Pilgrim's Progress* och representerar även för Alcotts flickor en plats av ro och frid. Brashares flickor, däremot, strävar efter en förbättrad plats på jorden – i det rike de redan befinner sig i. Deras mål är självförverkligandet och en tro på sig själva. Även om målet hos Brashares systrar delvis kräver och faktiskt innefattar en del äldre värderingar finns självförverkligandets tanke eller mål inte alls med hos 1800-talets kvinnor.

Målförskjutningen i Brashares moderna upplaga av *Little Women* har lett till att den eviga frälsningen gått över till befrielse i jordelivet. Förskjutningen är ett tecken på den sekularisering som kristna tron genomgått under de 130 år som skiljer verken åt.

Den vaknande sexualiteten - kärleksrelationerna

Värderingarna och flickornas agerande i *Little Women* är före sin tid. De läser litteratur, diskuterar politik och agerar självständigt när det behövs. Även om mycket är tillrättalagt ger ändå Alcott de unga kvinnorna en inblick i ett modernare sätt att se på sin tillvaro. Brashares tolkning av nuet, är också tillrättalagd till viss del. Utvecklingen har bidragit till att saker och ting går fortare allt eftersom och upplevelser går ner i åldrarna. Detta försöker Brashares svit att bromsa, kanske till och med att stanna upp. Allt nytt, där bland annat sexuell frigörelse ingår, är inte av godo. Till skillnad från Alcotts verk, som sågs som liberala, finner man i Brashares svit snarare en anda av konservativa värderingar när det gäller personlig tro och sexuell frigörelse. Skillnaden mellan Alcotts 1800-tals flickor och Brashares från 2000-talet blir dock tydlig i jeansregel nummer fyra. Brashares flickor betonar självständighet och den

fria viljan framstår som en naturlig sak – det är flickorna själva, inte patriarkatet, som väljer med vem och när de ska ha sex.

Jag anser att Brashares, som självklart är mer frimodig än Alcott, inte alls exploaterar flickorna på det sätt Lindeberg-Lindvet menar. Tvärtom håller Brashares snarare tillbaka i frågan om kärleksrelationerna än förmedlar den verklighet som finns idag. Det lutar mer åt den sanning som författarinnan önskar och som hon försöker lära läsarna - återhållsamhet. Detta visas i beskrivningarna men framförallt genom konsekvenserna av Bridgets, Tibbys och Lenas sexdebuter. Den snäva tolkning Lindeberg-Lindvet gör när hon jämför den moderna flickbokens föregångare *Little Women* med Brashares nya klassikersvit visar snarare att det är lättare att följa i 140 år gamla upptrampade spår än att hitta egna vägar.

Systerskapet

Seelinger Trites menar att moderskapet kom långt före systerskapet och att relationen mellan mamma och dotter är det primära förhållandet hos en flicka. Detta speglas tydligt i Alcotts verk där Marmee är modellen för den optimala mamman. Få böcker i barn- och ungdomslitteraturens historia, porträtterar på ett sådant varmt och inlevelsefullt sätt mammans betydelse. Moderskapet och systerskapet är den del i de unga kvinnornas vardag som står för fysisk kontakt och vänskap. Systerskapet som grupp kan ses som en tidig del av feminism men den får tidsenligt ett avbräck hos systrarna March. Det tydliggörs i Alcotts verk att de heterosexuella relationerna undergräver systerskapet som får stå tillbaka när äktenskapet, som är målet med livet, kommer in i deras liv. Jo upplever förluster i sitt systerskap och jämställer bortgången av sin syster Beth med systemen Megs giftermål.

I Brashares verk har systerskapet med tydlighet tagit över moderskapets roll. Mammorna har under 2000-talet degraderats, precis som papporna blev under 1800-talet i Maria Sedgwicks romaner, och ersatts av systerskapet. I Brashares verk gestaltas systerskapet dessutom som något bestående vilket inte undergrävs av heterosexuella relationer. Ett kärleksförhållande innebär inte längre uppbrott från hemmet, äktenskap eller begränsningar inom systerskapets sfär. I Brashares verk inkluderar det till och med föräldraansvaret. I de regler som flickorna skriver ner gällandes jeansen, tydliggörs vad som är väsentligt i deras liv. Systrar och jeansen stavas med stora bokstäver och det framhäver deras betydelse som medel och mål för självförverkligandet. Huvudsyftet summeras i regel nummer tio, ”Remember: Pants = love. Love your pals. Love yourself”.¹⁷³ Systerskapets kärlek och gemenskap leder till

¹⁷³ Brashares (2001) sid 24-25. Se även bilaga 1

måluppfyllelsen. I de heterosexuella kärleksförhållanden hos Brashares flickor blir det i sista delen tydligt att de inte kan ta emot och ge kärlek förrän självkännetomen finns där.

Litteraturförteckning

Abate, Michelle Ann (2006). *Topsy and Topsy-Turvy Jo: Harriet Beecher Stowe's Uncle Tom's Cabin and/in Louisa May Alcott's Little Women*. Children's Literature 34, Hollins University. Sid 59-82

Alcott, Louisa May (1868-1869). *Little Women and Good Wives*. Everyman's Library Children's Classics. Random House, London. Oavkortad upplaga 1994.

Alger, Horatio (1868). *Ragged Dick*

Andræ, Marika (2001). *Rött eller grönt. Flicka blir kvinna och pojke blir man i B. Wahlströms ungdomsböcker 1914-1944*. B Wahlströms, Stockholm.

Auerbach, Nina (1999). "Waiting Together. Alcott on Matriarchy" *Little Women and the Feminist Imagination* (1999). Red Janice M. Alberghene och Beverly Lyon Clark New York, Garland Publishing, Inc.

Avery, Gillian (1994). *Behold the Child. American Children and their Books 1621 – 1922*. The Bodley Head Children's Books. London

Blackford, Holly (2006). *Vital Signs at Play: Objects as Vessels of Mother-Daughter Discourse in Louisa May Alcott's Little Women*. Children's Literature 34, Hollins University. Sid 1-36.

Brashares, Ann (2001). *The Sisterhood of the Traveling Pants*. Delacorte Press. New York.

Brashares, Ann (2003). *The Second Summer of the Sisterhood*. Delacorte Press. New York.

Brashares, Ann (2005). *Girls in Pants. The Third Summer of the Sisterhood*. Delacorte Press. New York.

Brashares, Ann (2007). *Forever in Blue. The Fourth Summer of the Sisterhood*. Delacorte Press. New York.

Brink, Carol Ryrie (1935). *Caddie Woodlawn*. Macmillan. New York.

Bunyan, John (1678). *The Pilgrim's Progress*. London.

Burnett, Frances Hodgson (1885). *Little Lord Fauntleroy*.

Coats, Karen (2007). "Pippi Longstocking and the father of enjoyment". *I Barnboken – tidskrift för barnlitteraturforskning* 2007:1-2, s 15-23.

Dawson, Janis (2003). "Little Women Out to Work: Women and the Marketplace in Louisa May Alcott's *Little Women and Work*." *Children's Literature in Education*, Vol 34, No.2, juni 2003, Human Sciences Press Inc. Sid 111-130

Fiedler E, Jansen R, Norman-Risch M (1990). *America in Close-Up*. Fjärde upplagan 1994, Longman.

Finley, Martha (1893). *Elsie Dinsmore*. Dodd, Mead. New York.

Garrington, Sally (2002) *Countries of the World USA*. Uppdaterad och omtryckt 2005. Evan Brothers Limited, London.

Gilbert, Sandra och Gubar, Susan (1979). Second Edition. *The Madwoman in the Attic. The Woman Writer and the Nineteenth – Century Literary Imagination*. Yale University Press. New Haven och London.

Gormley, Beatrice (1999). *Louisa May Alcott Young Novelist. Childhood of Famous Americans*. Aladdin Paperbacks. New York.

Keyser, Elisabeth Lennox (1999). *Little Women. A Family Romance*. Twayne Publishers. New York.

Keyser, Elisabeth Lennox (1999). ”The Most Beautiful Things in all the World. Families in Little Women”. *Little Women and the Feminist Imagination*, red Janice M Alberghene och Beverly Lyon Clark. New York.

Lindeberg-Lindvet, Ina (2005). ”En ung kvinna förväntas vara... En analys om uppfostringsteman i en äldre och en yngre flickbok”. C-uppsats i litteraturvetenskap vid Stockholms universitet.

Little Women and the Feminist Imagination (1999). Red Janice M. Alberghene och Beverly Lyon Clark New York, Garland Publishing, Inc

Lyon Clark, Beverly, Higonnet, Margaret R. red. (1999). *Girls Boys Books Toys. Gender in Children's Literature and Culture*. The John Hopkins University Press. Baltimore.

Nikolajeva, Maria (2004). *Barnbokens byggklossar*. Studentlitteratur, Lund.

Nikolajeva, Maria (2002). *The Rhetoric of Character in Children's Literature*. The Scarecrow Press Inc. Lanham, Maryland och London.

O'Callaghan, Bryn (1990). *An Illustrated History of the USA*. Longman Group Ltd. Harlow.

Philips, Anne K. (1999). “The Prophets and the Martyrs. Pilgrims and Missionaries in *Little Women* and *Jack and Jill*” *Little Women and the Feminist Imagination*. Red Janice M. Alberghene och Beverly Lyon Clark New York Garland Publishing, Inc.

Scott MacLeod, Anne (1994). *American Childhood. Essays on Children's Literature of the Nineteenth and Twentieth Centuries*. The University of Georgia press. Athens & London.

Seelinger Trites, Roberta (1997). *Waking Sleeping Beauty. Feminist Voices in Children's Novels*. University of Iowa Press. Iowa City.

Something about the author, vol 145 (2004). Detroit: Gale. Sid 17-20

Strickland, Charles (1985). *Victorian Domesticity. Families in the Life and Art of Louisa May Alcott*. The University of Alabama Press. Alabama.

Svenska barnboksinstitutet (Sbi) (2008). "Bokprovning årgång 2007. Statistik, trender och tendenser". Stockholm.

Toft, Herdis (1980). *Pigen i historien – historien i pigebogen*. Kongerslev.

Toijer-Nilsson, Ying och Westin, Boel, red. (1994). *Om flickor för flickor*. Rabén & Sjögren, Stockholm.

Warner, Susan (1850). *Wide, Wide World*.

Welter, Barbara (1966). "The Cult of True Womanhood, 1820-1860," *American Quarterly* 18, sid 151-74.

Wiggin, Kate Douglas (1903). *Rebecca of Sunnybrook Farm*. Houghton Mifflin. Boston.

Otryckta källor

<http://www.randomhouse.com/teens/sisterhoodcentral/author.html>, 17 januari 2007.

http://www.randomhouse.com/teens/sisterhoodcentral/author_qa.html, 17 januari 2007.

Sörensen, Thomas (2006-03-31). Föreläsning om Amerikas historia. Högskolan Kristianstad.

http://www.sbi.kb.se/Trender_statistik_2007.pdf 15 april 2008

www.landguiden.se 15 april 2008

Bilaga 1

*Jeansens regler*¹⁷⁴

We, the Sisterhood, hereby instate the following rules to govern the use of the Traveling Pants:

1. You must never wash the Pants.
2. You must never double cuff the Pants. It's tacky. There will never be a time when this is not tacky.
3. You must never say the word "phat" while wearing the Pants. You must also never think "I am fat" while wearing the Pants.
4. You must never let a boy take off the Pants (although you may take them off yourself in his presence).
5. You must not pick your nose while wearing the Pants. You may however, scratch casually at your nostril while really kind of picking.
6. Upon our reunion, you must follow the proper procedures for documenting your time in the Pants:
 - On the left leg of the Pants, write the most exciting place you have been while wearing the Pants.
 - On the right leg of the Pants, write the most important thing that has happened to you while wearing the Pants. (For example, "I hooked up with my second cousin, Ivan, while wearing the Traveling Pants.")
7. You must write to your Sisters throughout the summer, no matter how much fun you are having without them.
8. You must pass the Pants along to your Sisters according to the specifications set down by the Sisterhood. Failure to comply will result in a severe spanking upon reunion.
9. You must not wear the Pants with a tucked-in shirt and belt. See rule #2.
10. Remember: Pants = love. Love your pals. Love yourself.

¹⁷⁴ Brashares (2001) sid 24-25